

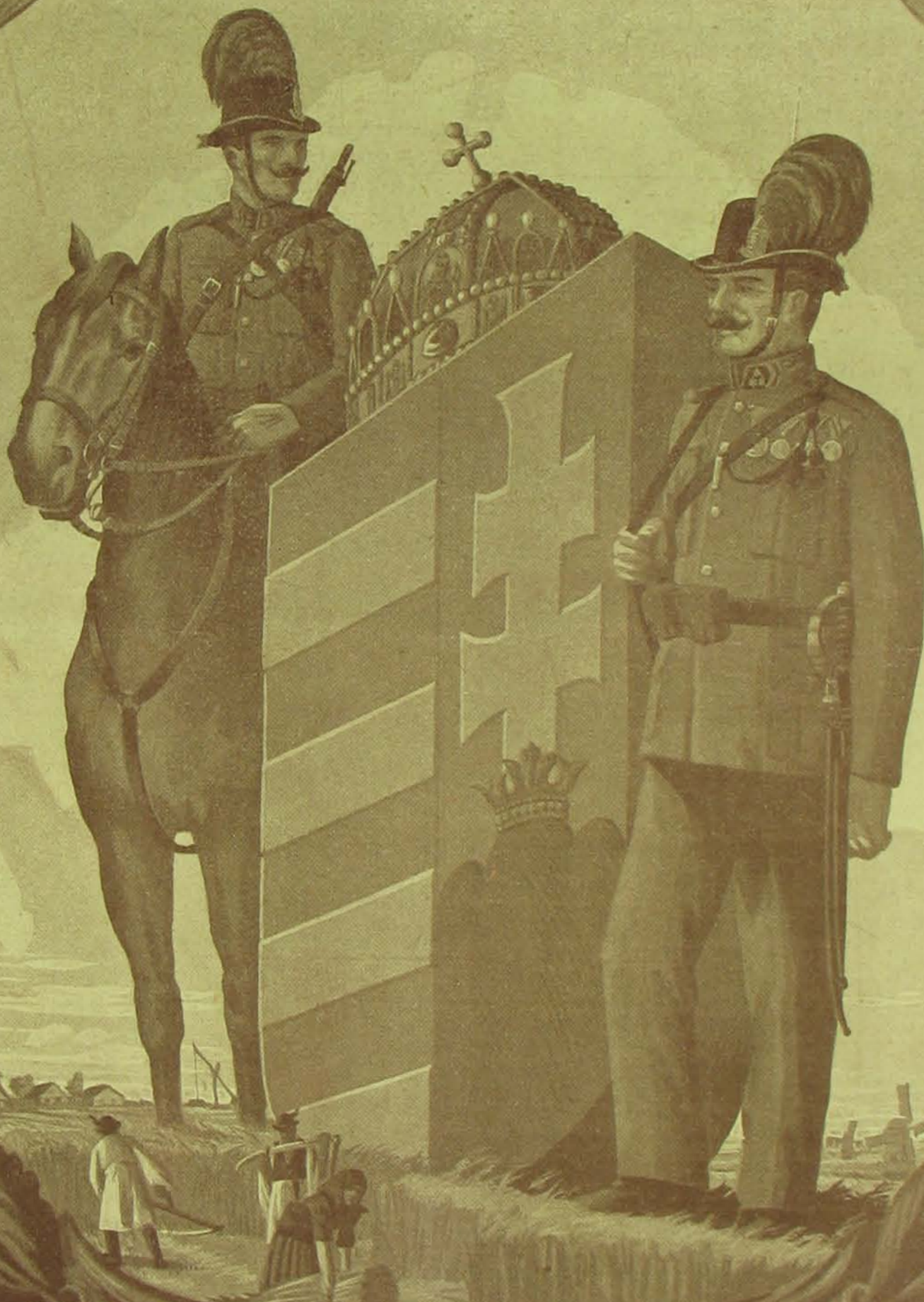
XIX. ÉVFOLYAM

11. SZÁM.

BUDAPEST, 1929

ÁPRILIS 10.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ:
PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

SEGÉDSZERKESZTŐ:
MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS

MEGJELENIK HAVONTA HÁROMSZOR
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, I., ORSZÁGHÁZ UTCA 30. SZ.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő.

Megjelenik
havonta háromszor

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

A pertu.

A bajtársias tegeződés illemszabályaival foglalkoztunk ezen a helyen a multkoriban, most a perturól szeretnénk egyetmást elmondani. Mert a kettőnek csak a fogalma azonos, a lényege és a jelentősége azonban — különösen a csendőr szempontjából — nem ugyanaz.

A bajtársi tegeződés a harcra nevelt, közös bajban és közös dicsőségben összetartásra utalt emberek ösztönös vonzalmában és lelki kapcsolatában lel alapot; nem annyira az egyéni, mint inkább a testületi és hivatásbeli összetartozandóság szülte és kifejezője. A bajtársak körén kívül álló barátokkal való tegeződés azonban már szoros személyes barátságot feltételez.

A magyar ember általában könnyen barátkozik. Sokszor még egy liter közösen megivott bor is jogcim arra, hogy olyan emberek, akik életükben sohasem látták, vagy legalább is csak felületesen ismerik egymást, »pertu«-t ighanak s egymást tegezzék, ami pedig csak a szó legnemesebb értelmében vett és be is bizonyított barátságnak lehet a fokmérője. Ezt a rossz szokásunkat, a könnyű barátkozást, a túlságos bizalmaskodást és az ezekből eredő meggondolatlan közlékenységet ellenfeleink és ellenségeink alaposan ki is használják ellenünk. Hogy a könnyelmű tegeződés mindezeknek a káros tulajdonságainknak oka-e vagy már csak az eredménye, azt bajos lenne eldönteni, annyi azonban bizonyos, hogy egymástól nem függetlenek.

De még akkor is, ha ezek a hibák — sajnos — valóban a természetünkben gyökeredzenek, a csendőrnek feltétlenül mentesítenie kell magát tőlük mind a maga egyéni, mind pedig a szolgálat általános érdekében.

»Madarat tolláról, embert barátjáról«, — mondja a közmondás. A csendőrt hivatása, nevelése és az egyéniségével szemben támasztott magas erkölcsi követelmények nemcsak a saját magatartását illetően kötelezik elővigyázatra, hanem azok körének megválasztását illetően is, akik közül barátait kiválogatja. A legjobb és a legkifogástalanabbul viselkedő csendőrnek se lehet tekintélye, ha olyan emberek társaságában látják forogni, vagy olyanokkal hallják tegeződni, akikkel valamirevaló ember nem tegeződik. Ez egészen természetes, hiszen mindnyájan tudjuk, hogy a barátok milyen nagy befolyással vannak még erős és kiforrott egyéniségű emberekre is, hát még fiatal és fejlődő jellemekre!

Kétes hírnevű és jellemű vagy a társadalom

alacsony rétegeiben élő emberek szívesen keresik a csendőr barátságát, ha nem egyéni érdekből, akkor csak azért, hogy azzal dicsekedhessenek. Az előjárók feltűnő figyelme tehát, amellyel a csendőr magánéletét is kísérik, elsősorban a csendőr egyéni érdekeit szolgálja, de azzal együtt a szolgálatét is. Mert a mindekivel nyakra-főre szervuszozó csendőr már nem lehet: »...mindenkivel szemben, aki arra a legcsekélyebb okot szolgáltatja, gyanakvó és élesszemű«. Ha pedig nem ilyen, akkor már jó csendőr sem lehet.

Nem mondjuk mi azt egy szóval sem, hogy a csendőrnek a testületen kívül ne legyenek barátai. Sőt! Amennyire óvakodnia kell a méltatlanok barátságától, vegye éppen annyira megtiszteltetésnek, ha az övénel magasabb állású vagy intelligenciájú, idősebb vagy tekintélyes emberek őt barátságukba fogadják. Ha a csendőr velük szemben nem feladkezik meg a szerénységről és a jó módor többi követelményeiről, akkor a barátságuk őszinte is lesz, mert a derék csendőrt minden tisztességes ember szereti. Nem vét a csendőr az illem ellen, ha azokat a polgári barátait, akik őt tegezik, akkor is visszategezi, ha magasabb társadalmi osztályba vagy az intelligencia körébe tartoznak, sőt, úgy is kell tennie, mert az illetőkkel szemben nem a katonai, hanem a polgári társadalom szabályai mértékadóak, amelyek az egyoldalu tegezést lealázónak tekintik s ez alól legfeljebb csak igen nagy kor- vagy rangkülönbség esetében ismernek kivételt.

Természetes, hogy nekünk nem ezek ellen a pertuk ellen van kifogásunk, amelyek a csendőrt megtisztelik, hanem azok ellen, amelyek lealacsonyítják és a barátságának értékét csökkentik. Ezekkel szemben védekezni kell és pedig elsősorban azért, hogy az ember nem jár kocsnába, mert rendszerint a kocsmában lehet olyan barátokat szerezni, akikkel aztán az ember másnap szégyel az utcán végigmenni.

Az nem igaz, hogy a tegeződéssel szemben néha nem lehet védekezni. Mert igaz ugyan, hogy vannak emberek, akik a tegeződést feltűnően felajánlani vagy egyenesen erőszakolni szokták, de az ügyes csendőrnek száz módja van arra, hogy az ilyen tolakodók elöl kitérjen. Megmondhatja nyíltan és komolyan, hogy ő elvből csak régi és meghitt barátaival tegeződik, elűtheti tréfával a dolgot, ha pedig semmiképen sem tud szabadulni, anélkül, hogy feltűnést keltene, tegyen úgy, mintha a felajánlott tegeződésbe beleegyeznék, de másnapra aztán felejtkezzék meg róla s az illetőt magázza nyugodtan tovább, mintha semmi sem történt volna. Akkor aztán észreter.

Így bizony, csinján kell bánnia a csendőrnek a pertuval, a barátokkal és a barátkezéssel. Mert amilyen kincs lehet egy jóbarát, annyi veszedelmet rejt magában a rossz, különösen a csendőrré nézve, aki mindenkinél inkább teheti magáévá Antigonus király mondását: »Ments meg, Istenem, a barátaimtól, az ellenségeimmel majd csak elbánok valahogyl«

A kémkedésről.

Irta: Dr. CZIÁKY FERENC őrnagy hadbíró.

(Befajező közlemény.)

Párisba megérkezve, úgy jelentettem az esetet az állomásfőnökségnél, hogy ismeretlen utitársam utazás közben hirtelen meghalt. Ezek után a hadügyminisztériumban, majd a világháború kitörésekor a hadseregparancsnokságoknál mint kémisztnek bőséges alkalmam volt a mi összes terveinket és intézkedéseinket az általam jól ismert vonalakon és eszközök igénybevételével a szemben álló németekkel közölni és ily módon bosszút álhattam elhunyt atyám haláláért Franciaországban.

Alig ért ez elbeszélés végére a kém, akinek a bomba mindkét lábát leszakította, megkezdte haláltusáját és kiszenvedett.

A kémkedések elhárítását célzó közbiztonsági szolgálatot csak akkor tudjuk jól ellátni, ha a kémkedés természetét és lényegét ismerjük. Viszont ezt csakis a felmerült esetek sokféleségéből ismerhetjük meg igazán. Mert hiszen az egyes esetekből vonhatjuk le azokat a gyakorlati tanulságokat, amiket a kémelhárító szolgálat körében a biztos sikerre vezető alapos ki-látással érvényesíthetünk.

Ez okból nem lesz érdektelen ránk nézve, hogy ha az újabb idők háborús irodalmából felelevenítünk egypár érdekesnek és tanulságosnak ígérkező kémkedési esetet, úgy, amint azt a külföldi lapokban — főként pedig a *Neues Wiener Journalban* — időközönként megjelent cikkekben olvashattunk.

Utóbbi helyről véve közöljük itt *Sparks* angol gyári főmérnök alábbi esetét:

Az 1917. év őszén a hadatviselő Anglia hadifelszerelési gyári üzemei erősen érezték már a nyersanyagok hiányát. Mivel pedig a német tengeralattjárók működése nagyon megnehezítette az Angliába való bevitelt és az amerikai segítség is igen gyengén éreztette még hatását, az angol hadvezetőség kritikus napokat élt át.

Sparks — az elbeszélő — ebben az időben a H. községben lévő angol tölténygyárnak volt a vezetője, aki éppen a fent vázolt nyersanyaghiány folytán egyre nehezebben tudott a hadvezetőség által támasztott követelményeknek eleget tenni; sőt az utóbbi időben az elrendelt lövedékeknek csak egynegyed részét volt képes már szállítani.

1917. év november végén ilyen előzmények után kapta az angol hadügyminisztérium alábbi tartalmu bizalmas rendeletét:

»Holnap odaérkezik kiküldöttünk: Morrison ezredes, hogy megsejmelje azokat az intézkedéseket, amiket Ön a legújabb kibocsátott rendelet alapján üzemeiben foganatosított.«

A rendelet külső formáját és kiállítását illetően semmi gyanút nem kelthetett és a főmérnök is teljesen hitelesnek találta azt. Mivel azonban a Morrison név ismeretlen volt előtte, kikereste a hadügyminisztérium tiszti névjegyzékét, ahonnan látta, hogy egy Morrison nevű ezredes a műszaki tisztek közt tényleg szerepel.

Másnap reggel 9 órakor befutott a gyár udvarára egy angol katonai gépkocsi, amiből az angol vezérkar

Hadúr az Úr!

*Ez vagyok: Hitembe ölmosúlva
Ezer szép álmom kincsét őrizem
S mégis oly sokszor mea culpázva
Mondom ki: minden semmisem.*

*Mikor a bánat mámorba szökken:
Fáradtan, bárgyún összeroppanok,
Mikor a tétlenség penésze árnyal:
Le tudnék lopni minden csillagot.*

*Napkeleti a lelkem egészen
— Lótuszhelyből született álmom —
De testemet napnyugat szötte
S dajkálták sors-alkuvó titánok.*

*S ott állok, hol összefoly a véglet
Közös határba — bús hazátlanul...
Testem roskadhat nyugat porára:
De lelkem turáni... s ott Hadúr az Úr!*

Kovács Pál csendőr
(Hejőcsaba).

A viszontlátás.

Irta: SICUL.

Pár évvel ezelőtt még Wienbe utaztak azok a rendőri funkcionáriusok, akiknek az ország határán be- és kilépő utasok megfigyelése és útlelvizsgálata képezte a feladatukat. Visszafelé már Wienben, az osztrák rendőri közegekkel karöltve megkezdettük ellenőrző munkánkat. Egy ilyen alkalommal az éjjeli gyorsvonathoz nagyon sok utasunk volt, akik hosszú sorban egymásután jöttek ahhoz az asztalhoz, ahol az útlelvizsgálatot bevezettük. Szokásom szerint először is a fényképre pillantottam, hogy az útlelvizsgáló személyazonosságát megállapítsam. És közben egy fekete pápaszemes, szakállas arcra esett a pillantásom. Soha nem láttam ezt az arcot és mégis valami megdöbbenésfélet éreztem. Alaposan átnéztem az útlevét: Ernst Schneider, osztrák honos, kereskedő, utazásának célja üzleti ügy, stb. Ez ugyan nem sokat mondott. Mindent rendben találtam és visszaadtam az útlevét. Valamivel mélyebben néztem a szemüvege alá s hirtelen valami rebbenést vettem észre a tekintetében. Mintha a pupillája kitágult volna. Nem sok időm maradt a szemlélődésre, emberem továbblépett és mások jöttek a helyébe. A hivatalos és sürgető munka lekötötte minden figyelmemet.

Később azonban, mikor már a vonaton ültem, újra eszembe jutott a dolog. Hogy a csodába érintett engem olyan erővel ennek az arcnak a megpillantása?! Kétségtelen, hogy volt benne valami félelmes, valami ismerős vonás, amely az öntudatom küszöbe alatt az emlékezés valami idegszálát megpendítette. Lehunytam a szemem és gondolkodtam, de nem tudtam dülőre jutni. A gyanú azonban megfészkelte magát bennem, s elhatároztam, hogy végére járok a dolognak, annál is inkább, mert ez hivatali köte-

egyenruhájában egy magas, szőke arcú ezredes szállt ki, aki magát Morrisonnak mutatta be.

Miután a gyár igazgatója a gyár vezetését Morrison ezredesnek bemutatta volt és utóbbi ezekkel néhány barátságos szót váltott, felszólította a gyár vezetőjét, hogy bizalmas megbeszélések céljából az ő irodahelyiségébe menjenek. Ott leülve a következővel fordult a gyár vezetőjéhez: »Most pedig lássuk a hadügyi vezetés legújabb rendelkezéseit és nézzük meg, hogy valami üdvös dolgot ki tudnánk-e okoskodni belőle. Kérem igazgató úr az aktát.«

Sparks igazgató-főmérnök elővette a Wertheim-szekrényében elzártan őrzött titkos aktát, mely 1917 november 25-iki keltezéssel és Churchill sajátkezű aláírásával ellátva szószerint így hangzott:

»Az ércbehozatal megcsappanása olyan jelentékeny, hogy minden lehető el kell követni, hogy ennek a következményeit elkerüljük. Az országban még különféle formában, mint pl. kerítések és állványok, karfák stb. nagymennyiségű anyagnak kell lennie. Egyedül a Hyde-parkban lévő kerítés vasanyagát magát 200.000 tonnára becsülöm; ezenkívül a London utcáin lévő korlátok ércanyagkészlete is óriási. Ugyanez a helyzet az ország sok nagy városában is. Ezenkívül ott vannak még az épülőfélben lévő épületek vasalkatrészei is, amik sürgős katonai célokra felhasználhatók. A korlátok, rácsok és kerítések drótkerítéssel pótolhatók. Erélyes intézkedések nyomán fel kell hívni az emberek figyelmét arra, hogy a veszély nagyságát és tőlük követelt segítség fontosságát tartsák szemük előtt. Végül ott vannak még a harcterek. A Somme mentén legalább 700—800.000 tonnára tehető a földben fekvő

lövedékekből visszamaradt anyag. Ezt is feltétlenül össze kell gyűjteni. E célból alkalmas anyaggyűjtő gépeket kell készíteni és a harctereken olvasztókemencéket kell felállítani.

Tegyen azonnal javaslatot a fenti pontokban foglaltak keresztülvitele, továbbá egy bizottság összeállítása érdekében. Utóbbi ne a haditanács tagjaiból álljon és az elhatározott intézkedések keresztülvételére képesnek kell lennie.«

Ezután érdeklődött Morrison ezredes a gyár körületében lévő viszonyok felől; behatóan megbeszélte az igazgatóval a fentiek alapján legszükségesebbnek és legfontosabbaknak mutatkozókat. Mindezekről pontos feljegyzéseket eszközölt a zsebkönyvében. Majd a gyár egész üzemét és berendezését a legalaposabban átnézte. Eltávozásakor kijelentette, hogy illetékes helyen jelentést fog tenni az ott általa tapasztalt kiváló munkáról. Végül búcsúzáskor felhatalmazta a gyárvezető főmérnököt, hogy bármiféle óhaja lesz a jövőben a hadügyminisztériumtól, forduljon bizalmasan hozzá, ő mindent meg fog tenni, ami módjában áll. Ezzel Morrison ezredes autóba ülve eltávozott.

Két héttel az eszt után egy szerencsétlenség folytán a gyár 3 derék munkása életét vesztette. Sparks főmérnök felutazott Londonba, hogy a 3 munkás hátramaradottjainak ellátását kieszközölje s ez alkalommal elhatározta, hogy Morrison ezredes segítségét fogja igénybe venni. Megtudva a pontos irodai címét, hivatalos helyiségében felkereste Morrison ezredest és bejelentette magát nála. Nagy volt azonban elképedése, amikor a dolgozószobába belépve ott, a magát Morri-

lességemet is képezte. A vonatot átcserkészttem s ráakadtam az én utasomra. Az ablak felé volt fordulva, osztrák lapot olvasott, amelyben látszólag el volt merülve s így alaposabban szemügyre vehettem. Most, hogy profilban láttam az arcát, még jobban megerősödött bennem a gyanú, hogy valamikor találkoztam vele, hogy szerepe volt az életemben. Nem tartottam azonban kíváncsinak, hogy gyanút fogjon s további tapogatódzásomat Bruck állomás utánra halasztottam, amikor már a magyar határig nem lesz alkalma kiszállani.

A mellém beosztott detektívvel közöltem, hogy ekörül az ember körül valami gyanúsat szimatolok. Megállapodtunk a követendő eljárásban s miután a gyors kattogva elhagyta az utolsó osztrák megálló állomást, benyitottunk utasunk fülkéjébe. Látszólag csomagvizsgálatot rögtönöztünk, amelyen a fülke valamennyi utasának át kellett esnie. Emberünket tetetett gyanú alapján csomagjával együtt a különálló szolgálati szakaszba szoltítottuk. Kissé méltatlankodva követett bennünket, de amikor hellyel kínáltuk meg, megnyugodott. A detektív felületesen átkutatta a kezításkáját, én pedig váratlanul magyarul így szóltam hozzá:

— Mondja csak, kérem, honnan ismerjük mi egymást?

Egy pillanatra meghökkent, majd német nyelven tiltakozott:

— Nem tudom, hogy mit akar Ön mondani. Nem értem. Irataim rendben vannak és semmi tiltott dolgot nem csempészek.

Hm! Lehet, hogy tévedek, gondoltam. Mindenesetre nem firtathatok most már tovább, nincs hozzá hivatalos hatalmam. Mindazonáltal tovább csevegtem vele közömbös dolgokról, cigarettával is megkínáltam. Kissé ideges ujjakkal gyújtott rá. Ezek a mozdulatok s ahogyan a füstöt fújta, ismerősöknek tetszettek újra.

Felállott, elbúcsúzott s nyitni akarta az ajtót...

ekkor hirtelen kingilott agyamban az emlékezés zsilipje:

— Szabó »elvtárs«, egy szóra!

Hirtelen megfordult, arca dühös ijedtségben megvonaglott, de nyomban megbánta vigyázatlanságát s németül kérdezte, hogy mit óhajtok. A detektívvel összenéztünk s ez elég volt, hogy elállja az ajtót, melyet gondosan bezárt, sőt a függönyöket is összehúzta az ablakokon.

— No, Szabó »elvtárs«, foglaljon csak helyet s mondja: mióta visel maga szakált és pápaszemet?

Dühösen engedelmeskedett s egy pár magyar szitkot morzsolt szénfekete szakálába.

— Lám-lám, tehát anyanyelvén is megszólalt. Most hát mondja el szép sorjában hová, meddig, mi járathat van és mi van a körözésével?

Szabó, alias Schneider felpattant:

— Figyelmeztetem, hogy osztrák honos vagyok és osztrák területen vagyunk. Nincs joga engem faggatni. Azt csinálók és odamegyek, ahová akarok.

— Hohó, kedves barátom. Jelenleg közel 60 kilométeres sebességgel robogunk a határ felé s maga amúgy is Budapestre szándékozik utazni, nemde? Negyedóra múlva már abban a kellemes helyzetben leszek, hogy magát hivatalos módon is őrizetbe vehetem.

— Ezt azonban nem fogja megtenni, mert már előbb leszállok a vonatról s ebben nincs joga megakadályozni.

Dühösen kezébe kapta a táskáját s el akarta tolni a detektívet az őrhelyéről, azonban hirtelen egy erős fizikai váratlan ellenhatása visszaröpítette a kényelmes ülőhelyére. Szitkozódva ugrott fel újra s a kalauz után kezdett kiabálni. Ekkor azonban egy felöltő repült a fejére, mely beburkolta a nyakáig, elfullasztva a hangját. Erőtlenül és fuldokolva hadonászott s visszarogyott a vonat parancsára. Mikor e

sonnak nevező ezredesben egy középtermetű barna férfit ismert meg, aki semmit sem hasonlított a nála járt egyénhez. Majd mikor úgy magától az igazi Morrisontól, mint az osztályban lévőkől megbizonyosodott arról, hogy csak egy Morrison ezredes van, nagy megdöbbenéssel jutott annak tudatára, hogy megtévesztették és a rábizott rendkívül titkos adatokat egy kémnek szolgáltatta ki. Ebben a feltevésben megerősítette az a tény is, hogy nem sokkal később egy hadügyminiszteri rendelkezés felhívta az összes parancsnokságok, hatóságok és intézetek figyelmét arra, hogy a katonai dolgokról idegenek előtt beszélni szigorúan tilos, mivel a német sajtóban olyan cikkek jelentek meg, amikben az angol érchiányra vonatkozó, érthetetlen módon megszerzett pontos adatok foglaltatnak.

Ugyancsak az említett lapból idézve közöljük Duval francia ezredes leírása nyomán az alábbi érdekes kém esetet:

1914 augusztusában az elzászi határ felé előnyomuló egyik francia hadseregarancsnokság hírszerző osztályán jelentkezett egy 30 év körüli férfi. Sportruhába öltözött, igen jó megjelenésű, franciául és németül egyaránt tökéletesen beszélő, intelligens úriember benyomását keltő férfi volt, a kezében kis kezitáskával. Magát *Schulmeister Károly* Strassburg melletti Kehl községi lakosnak nevezte meg, amit okmányai is igazoltak. Előadta, hogy ő leszarmazottja annak a Schulmeister Károlynak, aki Napoleonnak híres kémje volt és akiről Napoleon azt a kijelentést tette: »Ez az egy ember nekem annyit ér, mint egy egész gránátos hadtest«.

»En ebben a háborúban ösömhöz méltóan akarok

viselkedni«, mondotta az idegen, felajánlva a franciáknak kémszolgálatait.

A hírszerző osztály vezetője kérdéseket intézve hozzá ki akarta ismerni, hogy kivel áll szemben. Erre az illető engedélyt kért arra, hogy pár percre a szobában lévő spanyolfal mögé visszahúzódhasson. Onnan pár perc múlva — a jelenlévők nagy csodálkozására — egy elzászi öreg paraszt alakjában lépett elő, ruhájában, mozgásában és beszédmodorában tökéletesen utánozva az általa alakított parasztot. Majd ismét visszament a spanyolfal mögé, ahonnan újabb pár perc elteltével egy tökéletes élethűséggel utánczolt nőies megjelenésű, mozgású és hangú vöröskeresztes nővér alakjában lépett elő. Majd ismét eltűnt a spanyolfal mögött, hogy onnan néhány rövid perc múltán, mint elegáns turista lépjen elő.

»Mielőtt szolgálatomat itt holnap reggel megkezdéném, még valamit mutatok önöknek« — mondotta az idegen. Zárjanak be engem egy vasrácsos helyiségbe, az ajtóhoz állítsanak őrséget és ha holnap reggelre mégis kiszabadultam a fogdahelyiségből, látni fogják, hogy minden reám ruházandó feladatnak meg tudok felelni.

A hírszerző osztály tisztjei érdeklődéssel hallgatták az érdekes embert és az osztályvezető elrendelte a próbát.

Az idegent becsukták egy igen erős, vastagfalú helyiségnek, erős vasrácsokkal ellátott, kis cellajellegű szobájába, amelynek erős ajtaját a hírszerző osztály vezetője maga zárta le s a kulcsot zsebébe téve gondoskodott róla, hogy az idegent az egész éjszaka folyamán feltétlenül megbízható őrség őrizze. A cellában

kényszerű burok lekerült fejéről, pihegve és levegő után kapkodva megszívlelte azt a jóakarató tanácsot, hogy az újabb kísérleteket hasonló hangtompító fogja követni. Az azonban hiába való fáradozás maradt, hogy vallomást csikarjunk ki belőle.

— Miután most makacsul hallgat, én fogok magának egy tanulságos történetecskét elbeszélni, amelynek egyes részletei — felteszem — nagyon fogják érdekelni. Így hát szórakozásban lesz része, amíg a vonat édes hazánk földjére fog érni. Tehát:

Bizonyára még élénken emlékszik az Úr 1919. évének március idusát követő eseményeire, mely ez alkalommal meglehetősen nélkülözte a nemzeti ünnep jellegét. Nos, én mint szellemi — az önök terminológiája szerint: ál — proletár több más »burzsujfajtával« együtt egyik Hidegvölgyi üdülőtelepen gyógyítottam a háborúban szerzett betegségemet. Itt ért bennünket a rémuralom. Az üdülőtelepet nemsokára »szocializálták« s ettől kezdve ott ingyenes betegek nyertek elhelyezést. Mi, az eredeti törzslakók, mindinkább szerényebb körre szorultunk össze. De telt-múlt az idő s az ön regényes alakja is fel-feltűnt, Szabó »elvtárs«, a telepen, hogy rejtélyes körülmények közt újra eltűnjön. Szerencsére ön nem volt szófukar s elég gyakran s elég nyomatékkal hangoztatta eltűnéseinek körülményeit, amelyek személyét illető tekintélyborzalom növeléséhez kétségtelenül nagyban hozzájárultak. Így megtudtuk, hogy ön, Szabó »elvtárs«, Szamuelli udvari vonatának főszakácsa vagy főudvarmestere, amint tetszik. Tudott dolog, hogy a szakácsok mindig szenvedélyes csevegők s így az önök útjairól bőségesen értesültünk, miután nem volt olyan szófukar, mint jelen alkalommal. Hogy ön emberhúsból készítette a filét, már akkor is költői túlzásnak fogtam fel, amellyel nyilvánvalóan a gyengébb idegzetűekre akart hatni.

Mindez a történelemre tartozik, de önnek a telepen külön egyéni szerepe is volt és én éppen erről akarok csevegni. Ön — hogy úgy mondjam — hivatalos hatalmának súlyával meglehetősen visszaélt és pedig ártatlan nőszemélyek sérelmére.

Bizonyára emlékszik még a Torday nővérekre: erdélyi menekültek voltak, olyan igazi »árvák a viharban«. Nem volt senkijük és semmijük; szerényen meghúzódtak a telepen, alig mertek lélegzetet venni. A fiatalabbik leány tüdőbajos volt s napjai meg voltak számlálva. Nővére önfeláldozóan ápolta s alig vett tudomást önről, holott én férfiúi szememmel világosan láttam, hogy a »szabadszerellem« merészségével közelített feléje. Hát bizony nem nagyok voltak a sánszai, de a szerencsétlen véletlen hatalmas ütőkártyát játszott az ön kezéhez. A haldokló leány az ön jelenlétében, egy alkalommal kiöntötte a szívét. Félig delirumban beszélt s talán nem is a fennálló rendszert szidalmazta, hanem a saját keserűségét, tört életének reménytelenségét sirta bele a levegőbe a fának, a felhőknek, a meddő földnek s a leszálló éjszakának. A fájdalom himnusza volt ez a halálos panasz, a szabad otthontól, az erdélyi bércektől elszakadt lélek vergődése és — ön kegyetlenül kihasználta azt nemtelen céljai elérésére. Összeköttetéseire és befolyására hivatkozva szerelmi zsarolást követelt el az idősebbik Torday leánnyal szemben. Ez másnap délután történt s terminusul az éjszakát szabta meg. A zsarolás lényege az volt, hogy ha a szerencsétlen leány nem enged a szerelmi ostromának, úgy bejelenti »illetékes helyen«, hogy huga szidalmazta a proletárdiktaturát. Hogy ez mit jelentett abban az időben, azt nem szükséges külön magyaráznom. Az »illetékes hely« nyilván a forradalmi törvényszék volt.

csak egy szőfaszerű nyugvóhely és egy faszékből álló bútorzat volt.

Másnap reggel hat órakor a cellát üresen találták. Sem az ablakrácon, sem az ajtón vagy a cella más részén erőszaknak semmi nyoma nem volt. Az örök kijelentették, hogy az ajtó mellett két óránként felváltva a leggondosabban örködtek; belülről semmiféle zajt nem észleltek. Az idegen eltűnése teljesen megfoghatatlan volt. Soha többé meg nem találták.

Nyilván német kém volt — füzi az esethez *Duval* ezredes — aki azért jelentkezett nálunk, hogy megtudjon valamit, amire megbízást kapott. Ezt megtudva, rejtélyes módon megszökött és többé az egész világháború során nem tudtak meg róla semmit.

Ezzel kapcsolatban *Duval* ezredes közli a fent írt egyén, ugyancsak *Schulmeister* nevű állítólagos ösének: *Napoleon* híres kémjének rövid történetét is.

Schulmeister Károlynak ezen öse a Rajnamelléki Freistadt város lelkészének volt a fia.

Az 1805. évben a Rajnamenti Strassburg várában tartózkodó *Napoleon* francia császár előtt kém-szolgálatra ajánlkozott egy *Schulmeister* nevű egyén. *Napoleon* elutasította, mivel megbízható egyéntől származó ajánlást felmutatni nem tudott. Ezután *Napoleon* — egy kézmozdulatával jelezve a kihallgatás végét és az illető elutasítását — visszament a spanyolfallal eltakart íróasztalához, egy titkos aktát olvasni.

Rövid idő múlva felállt *Napoleon* az íróasztala mellől s akkor nagy megütközéssel látta, hogy egy idegen, ismeretlen egyén áll előtte. Kérdőre vont: hogy került eléje bejelentés és engedély nélkül, az idegen így válaszolt: »Bocsánatot kérek Sire, hogy

Az idősebbik *Torday* leány kétségbeesve, kisírt szemmel rohant a szobámba s elpanaszolt mindent. Én tehetetlen dühvel hallgattam ezt a pokoli kelepécét, amit magam neki állított. Az adott körülmények között nagyon komolyan kellett venni azt a fenyegetését, hogy amennyiben a leány nem lesz engedékeny magával szemben, úgy hugát halálos ágyából durva pribékek fogják kirángatni és börtönbe vetni, esetleg vallatásoknak, sőt kínzásoknak alávetni...

És ekkor egy igazi jó rendőri ötlet merült fel bennem. Időt kell nyerni, ez volt az alapgondolat. A hölgyet megnyugtattam s beszaladtam Pestre, egyenesen a főpostára. Megvallom, nem volt nagy hőstett, amit tettem, de a körülményekhez képest a legcélravezetőbb volt. Az ön bőbeszédűsége és dicsekvései révén szerencsére jól ismertem szolgálati viszonyainak részleteit. Ezért siettem a főpostára, ahonnan önnek hivatalos hangon, feljebbvalója nevében, utasításokat adtam telefonon egy zárt fülkéből, hogy azonnal utazzon, ha jól emlékszem, Szegedre, ahol az állomáson, várja be Szamuelli vonatát, amelyen felsőbb parancsra a szolgálatot át kell vennie. Szigorúan lelkére kötöttem, hogy titoktartás kötelezi s még az állomásfőnökségtől sem szabad érdeklődnie a kérdéses vonat érkezése felől.

Mire hazaértem, hült helyét találtam. Napokig távol volt, hogy aztán igen bosszúsán és lógó orral érkezék vissza. A blamázsról ez egyszer nem igen csevegett, de élénken el tudom képzelni, hogy milyen feszült türelmetlenséggel várakozott a soha meg nem érkező vonatjára s végtére, mikor beleúnt, az illetékes helyen minő leckéztetésben volt része ügyetlensége miatt.

De nem akarok megfélemedezni a tragikus részletekről sem. A fiatalabb *Torday* leány még azon éjszaka meghalt.

az előbbi elutasítása dacára nem mentem el, én vagyok az, aki az előbb kém-szolgálatra jelentkeztem: *Schulmeister*».

*Napoleon*nak megtetszett az idegen bámulatos átváltozási képessége és szolgálatába fogadta.

Később utolérhetetlen kém-szolgálatiért *Napoleon* kedvence lett, akit óriási vagyonnal halmozott el és nemesi rangra is emelt idővel »*De Meinau*« néven.

Ennek a híres kémnek hátramaradt naplójából olvashatjuk az ő híres, sikerült kém-szolgálatait.

Egyik történelmi jelentőségű teljesítménye az volt, amikor *Napoleon* meghagyásából bement Ulmba, ahol *Mack* osztrák tábornoknál jelentkezett a franciák elleni kém-szolgálatra. Sikerült is *Mack* bizalmát megnyernie, akit meggyőzött arról, hogy *Napoleon* nem tervez semmiféle támadást Ulm ellen. Ez a hír tetszett *Mack*-nak, mert megfelelt az ő felfogásának és véleményének is.

Egy héttel később *Napoleon* *Mack* generálist egész hadseregével elfogta Ulmnál. Mikor *Napoleon* Ulmba bevonulva a várost átadta *Murat* hercegnek, *Schulmeister* kémjét úgy mutatta be a hercegnek: mint »az ulmi győzöt«.

A wagrami csatában — 4 évvel az ulmi esetet követően — osztrák gránátosok meglepték *Schulmeister*t, amikor az osztrák fővezérnek: *Károly* főhercegnek törzse körül leskelődött egy falusi urilakban. A gránátosok felismerték a híres francia kém s körülvették az urilakot, hogy elfogják őt. *Schulmeister*, helyesebben *De Meinau*, felmenekült a kuria felső emeletére és ott hirtelen átöltözve, mint hadisebész jött az őt kereső gránátosok felé s utóbbiak azon

Elvitték szegénykét és eltemették. Növére pedig eltűnt szemem elől örökre. Talán elmenekült vissza Erdélybe, az egyik pokolból a kisebbik pokolba, vagy elvegyült a milliós város forgatagában? Nem tudom, soha nem hallottam hírét azóta.

És ön... ön is nemsokára az idők fordultával elmenekült. Elárulhatom, hogy volt idő, mikor tüvé tettem magam után a várost, de a föld vagy jobban mondva — a külföld elnyelte. És ime, most viszontláttuk egymást...

— És most elő a táskával! Nem hinném, hogy minden különösebb ok nélkül utazgatik az oroszánverem felé. Ennek nagy okának kell lennie... Igen, emelje fel a karját. Csak semmi tiltakozás. Először is a hátulsó zsebéből vesszük ki a revolverét, mert észrevettem, hogy keze idegesen arrafelé tapintgat... Így lá! Ezt jogi nyelven személymotoszónak nevezik. Nem hiszem, hogy vétenék a jog és igazság ellen... Lám a vonat is lassít már. Pár percnyi türelem még és Magyarország, szeretett hazánk, területére érünk... Lám-lám, ez a táska megfosztva tartalmától még mindig elég súlyosnak tetszik. Így ni! Itt van a kutya elásva. A bélés és a külső fala között mintha valami zizegne. Ime megvan! Minő gazdag tartalom. Titkos irások, némelyikük orosz nyelven és ez a tömörked idegen valuta. És itt egy lista, egy csomó névvel... Ön, úgy látszik, kedves Szabó »elv-társ« diplomáciai szolgálatot teljesít.

Stopp! A vonat megáll. Az ajtók kinyílnak és a határ-állomás lámpáinak fényében két kakastollas csendőr szuronya csillog. A bolsevista futár hirtelen elsápad a magyar államhatalom és a megtorló igazság e két jelképének a megpillantásakor. Megérkeztünk...

kérdésére, vajjon nem látta-e fent az emeleten az általuk keresett kémét: »Most haldoklik, agyonlőtte magát«, mondotta osztrák dialektusban nyugodtan. A gránátosok rohantak tovább az emeletre a »haldokló« kém után, a híres kém pedig egérutat nyerve, kisiklott üldözői gyűrűjéből.

A világháború tapasztalataiból tudjuk, hogy milyen fontos szerepet játszottak a tábori telefonok, amiken mint érző idegrendszeren végig futottak a magasabb parancsnokságok rendelkezései.

Arra nézve, hogy a tábori telefont kémkedési célokra milyen könnyen igénybe lehetett venni és hogy a tábori telefonhálózatot a kémek milyen óriási horderejű módon használhatták ki, idézzük *Balkay* ny. áll. vezérőrnagynak szintén a Neues Wiener Journalban megjelent alábbi leírását:

A cikkíró — akkor mint alezredes — 1914 augusztus 3-ik hetében, az általános nagy előnyomulás idején mint ezredparancsnok ezredével egész napi megéröltető harc után a Lemberg-től északra fekvő Oserdow községbe érkezett, míg hadosztályparancsnoksága mintegy 7 km.-re tőle délre Belz községben tartózkodott. Ezek a községek voltak éjjeli tartózkodóhelyül kijelölve. Alig tért azonban az ezred éjjeli nyugalomra, az ezredparancsnokot a telefonhoz hívták. Utóbbi a telefonkagylót kezébe véve jelentkezett s jelentette, hogy *Balkay* alezredes, ezredparancsnok beszél. A jelentkezésére kapott válaszból megismerte a hadosztályparancsnoksághoz beosztott és általa személyesen is jól ismert *Vajda* vezérkari őrnagy hangját, aki a hadosztályparancsnok nevében a következő tartalmú parancsot adta le: »Alezredes úr, sajnálom, hogy az éjjeli nyugalomát meg kell zavarnom, de a hadtestparancsnokságtól érkezett parancs értelmében az ezredének azonnal útba kell indulnia és Ruszin községen keresztül Warecz községbe kell menetelnie. Menetbiztosítás nem szükséges, miután Warecz községben saját lovasságunk éjszakázik. Ezután a parancsot leadó *Vajda* őrnagy még megismételtette a parancsot, nehogy félreértés támadhasson. *Balkay* alezredes tehát kiadta ezredének a riadóparancsot és az ezred Warecz irányában megindult. Az indulás előtt a térképen még megállapította *Balkay* alezredes, hogy Ruszin mintegy 10 km.-re, Warecz pedig további 8 km.-re fekszik Oserdow községtől északra, tehát csak másnap reggel érkezhetnek meg oda.

Alig menetelt azonban az ezred egy negyed óráig, amikor velük szembe jött egy lovas járőr egy ulánus hadnagy vezetése alatt. Feltűnő volt, hogy az ulánus hadnagy homloka fehér kendővel átkötve és az egyik ulánusnak is fel van a bal karja kötve, a lovak pedig teljesen kimerülteknek látszottak. A hadnagy az ezredparancsnokhoz lovagolva jelentkezett és jelentette, hogy az oroszok üldözték. Ez a jelentés különösnek hangzott, mert hiszen az alezredes által kapott paranccsal ellentétesnek látszott, azért megkérdezte ismételtén, hogy hol vannak az oroszok. Az ulánus hadnagy válasza a következő volt: »Ruszin községben két vagy három kozákezred áll és mögöttük néhány gyalogezered«.

Balkay alezredes nem akarta ezt elhinni és közölte az ulánus hadnaggal, hogy az ő parancsa úgy szól, hogy ezredével Ruszin községen át Warecz községbe meneteljen és hogy a hadosztályparancsnokság szerint Warecz községben saját lovasságunknak kell lennie. Erre az ulánus hadnagy közölte az alezredessel, hogy ő felderítő szolgálatra volt kiküldve és megállapította, hogy Warecz községben egy orosz gyaloghad-

osztály van összegyűjtve. Ő ma délután Warecz község alá lopódzott, ott azonban észrevették és három ulánusát le is lötték. Visszafelé jöve, Ruszin községen haladt át, ahol az ottani kozákok üldözőbe vették s itt még egy emberét elveszítette és ő maga is, valamint egyik ulánusa megsebesültek. Ezek után úgy látszott, hogy a hadosztályparancsnokság a Ruszin-Warecz körüli helyzetet nem ismeri. *Balkay* alezredes tehát a főhadnagy segédtisztjét az ulánus hadnaggal együtt beküldte a hadosztályparancsnoksághoz azzal, hogy a helyzetjelentést ott leadva, új parancsot kérjenek. Mintegy fél órai várakozás után a hadosztályparancsnokság irányából megérkezett az ezredsegédtiszt, az ulánus hadnagy és *Vajda* vezérkari őrnagy. Utóbbi erősen felizgatva kérdezte az alezredest, hogy miféle parancsot kapott telefonon a hadosztályparancsnokságtól? Mire az ezredparancsnok elismételte a parancsot, amit körülbelül két órával azelőtt telefonon kapott. *Vajda* vezérkari őrnagy erre becsületszavára kijelentette, hogy ő egy szót sem telefonált ilyesmit. Majd így folytatta: »Az Isten szerelméért, hiszen az egész ezred a halálba rohant volna. Mi éppen abban az időtájtban kaptuk a hadosztályparancsnoksághoz beérkezett lovassági jelentést, hogy erős orosz menetoszlopok a határt már átlépték. Én még telefoni összeköttetést kerestem alezredes urral, de az ezred telefonja már nem működött, valószínűleg azért, mert az ezred akkor már elindult.«

Balkay alezredes nagy megütközéssel beszélte el *Vajda* őrnagynak, hogy az, akivel ő telefonon beszélt, teljesen és olyan élethűen utánózta a *Vajda* őrnagy hangját, hogy ő, aki *Vajda* őrnagyot jól ismeri, meg volt arról győződve, hogy *Vajda* őrnaggal, a hadosztály vezérkari tisztjével beszél.

Annak dacára, hogy a hadosztálynál a legszigorubb vizsgálatot rendelték el és vitték keresztül, nem tudták megállapítani, hogy ki lehetett az ismeretlen telefoni parancs leadója.

Nyilvánvalóan ez esetben is egy ügyes orosz kém keze dolgozott.

Íme ezekből a fentebb elősorolt esetekből láthattuk, hogy a kémkedés milyen fontos jelentőségű az állam haderejére nézve és hogy az egyes esetek mennyire más és más alakban jelentkeznek a gyakorlati élet változatai és a kém által elérni szándékolt célok különbözősége szerint.

Arra nézve, hogy a kémkedésnek egyrészt az államok létrejötténél és megalakulásánál, másrészt évszázadok óta fennálló államok megdöntésénél is fontos szerepe lehet, utalok az alábbi tényekre:

Benes Eduárd dr.-nak, a Cseh-Szlovák állam ismert külügyminiszterének a tollából a »világháború és forradalmak« cím alatt mostanában megjelent munkájából megtudhatjuk, hogy a cseh forradalom vezérei éveken át tartó céltudatos munkájukkal hogyan alapították meg a páriszkörnyéki békével nemzetközileg is elismert Cseh-Szlovákiát.

E munkából kitűnik, hogy a cseh forradalmárok legelső tevékenysége egy kémszervezet kiépítéséből állott.

A cseh forradalmárok annak az elgondolásából indultak ki, hogy az osztrák belpolitika jellemző sajátága évtizedek óta az erélytelenség volt; másfelől számot vetettek azzal is, hogy monarchiánk külpolitikája és az osztrák belpolitika közt nincs meg az a szolidaritás, ami az államon belüli titkos agitációt lehetetlenné tenni képes volna. Végül számításba vették,

azt a tényt is, mikép a monarchia hatalmas szövetségestársa érzéketlenséget tanusít monarchiánk belső bajaival szemben. Tehát igen kevés valószínűsége lehetett annak, hogy a csehek kémszervezetének kiépítése és a monarchiánkon belül működése elé komoly akadályok gördülhetnek.

Ezenkívül joggal belekalkulálták számításukba azt a tényt is, hogy a cseh beamterek az egész osztrák kormányzati szervezetet elárasztva tartják, tehát komoly veszedelemtől már ez okból sem kell félniök.

Ezen előfeltételek tudatában építették ki kémszervezetüket. Ez olyan tökéletesen működött, hogy például az osztrák belügyminisztérium legbizalmasabb rendeletei előbb voltak Prágában, a cseh forradalmi kémszervezet központjában, mint még mielőtt rendeltetési helyükre érkeztek volna. Az osztrák belügyminiszternek ugyanis volt egy Kovanda nevű cseh szolgálója, aki nek a miniszterhez szabad be- és kijárása volt és aki előtt az összes hivatalos iratait nyíltan tartotta. E szolga — ura bizalmával visszaélve — a legtitkosabb okmányokat elvitte egy Machar nevű cseh íróhoz, aki azt éjelen lemásolta és továbbította. Ugyanígy ott ültek embereik és bizalmas adatgyűjtők az osztrák rendőrigazgatóságokon, az osztrák katonai és csendőrpáncsnokságok büroiban, szóval mindenütt, ahonnan a hadviseléssel összefüggő és Ausztria helyzetét feltáró legfontosabb intézkedések kiindultak és ahonnan a cseh kémszervezetet veszély fenyegethette.

Ez volt a sejtrendszerűen kiépített belső — mondhatnók defenzív — kémszervezet.

A külső — mondhatnók offenzív rendeltetésű — kémszervezet feje: Massaryk lett, aki a délszlávokkal, az amerikai csehekkel, továbbá az entente államférfiai és egyetemi tanárai közül Steed-del, Denis-sel, Seaton Watson (Scotus Viator)-nal, vagyis azokkal építette ki a propagatív összeköttetést, akik tudvalévően már a világbéke előtti időkben is hírlapokban és röpiratokban az Osztrák-Magyar Monarchia feldarabolásának szükségességét hirdették.

Ez a kémszervezet erőteljes, de tartalmilag hazug propagandaháborút indított meg, amelynek célja az volt, hogy az entente vezető államférfiaiba, valamint a semleges államok közvéleményébe annak tudatát vigyék bele, mikép Monarchiánk a területén élő nemzetiségeket elnyomja és azokkal zsarnoki módon bánik. A külső propaganda kémszervezet sajtóorgániumot is alapított: a Londonban megjelenő »Uj Európa« című lapot. Ebben jelentek meg az ellenünk irányított propaganda, történelmi valótlanságokkal telezsúfolt cikkei, amikkel szemben azonban mi a szellem fegyvereivel — blokirozott helyzetünknel fogva — védekezni nem tudtunk és az ott felhozott tények cáfolatát nem tudtuk a világ nemzetközi közvéleménye előtt elhelyezni.

Amerikában az amerikai csehek pénzén egy Voska nevű cseh, egy külön cseh kémszervezetet alakított. Ez az amerikai osztrák-magyar és német követek és konzulok leveleit és irodakulcsait a gépirónök és szolgálók megvesztegetésével megszerezvén, a központi hatalmak minden olyan ténykedéséről előre és idejekorán értesült, amik a velünk hadat viselő ententere óriási értéket képviseltek.

Hogy ez a kémszervezet miként dolgozott, arról hű képet nyerhetünk Falckenek a világháború idején Washingtonban diplomáciai szolgálatot ellátott német főkonzulnak most megjelenő könyvéből.

Az itt közölt adatokat egybevetve Dumbának a világháború első éveiben az Északamerikai Egyesült

Államokban szolgálatot teljesített osztrák-magyar követnek nyilatkozataival az alábbiakat tudhatjuk meg:

Dumba nagykövetnek az illetékes osztrák-magyar konzul azt a jelentést küldte be, hogy a bethlehemi acélművek gyáraiban — amelyek nagymennyiségű löszert gyártanak az entente hadseregei részére — nagy számban dolgoznak magyar állampolgárságú szakmunkások, akik ily módon — anélkül, hogy tettük következményeivel tisztában lennének — nagyban hozzájárulnak munkájukkal a magyar állammal hadat viselő entente sikeréhez. Nagykövetünk kötelességéhez híven elhatározta, hogy a munkásokat munkateljesítményük eredményét, célját és következményeit illetően felvilágosíttatja és ily módon eléjük tárva hazájukkal szemben tartozó kötelességüket és azt, hogy tőlük az államhűség mit követel, e munkájuk abbanhagyására fogja hívni. E célból egy amerikai magyar és egy született amerikai újságíróval lépett érintkezésbe. Ebbe az akcióba belekapcsolódott a velünk azonos hadiérdeket képviselő Németbirodalom követsége is. Az amerikai újságíró: Mr. Archibald vállalta magára a mi követünk azon megbízását, hogy a »Rotterdam« nevű nagy hollandiai luksuszgőzössel Hollandián keresztül Wienbe utazik és ott az osztrák-magyar külügyminiszternek átadja Dumba nagykövetünk levelét, melyben utóbbi referálva az amerikai gyárak hadiszállításairól, jelentést tesz azon intézkedésekről, amit a tekintetben szándékozik tenni, hogy a magyar állampolgár munkásokat a mi hadiérdekeinket súlyosan sértő munkájuk abbanhagyására bírja.

Az angolok azonban — nyilván a cseh kémszervezet révén — előre értesültek a dologról. Amint a holland hajó Falmouthba, ebbe az angol kikötőbe befutott, az angol rendőrség azonnal őrizetbe vette Archibald amerikai újságírót, akinél a személymotoszórás során megtalálták a Dumba nagykövetünk által, a külügyminiszterünkhöz írt igen bizalmas levelet, továbbá a német katonai attasének: Poppe őrnagynak Berlinbe címzett bizalmas jelentését. Utóbbi egy magánlevélben az amerikaiakat »die blöden Jankees« (ezek a hülye jenkek) jelzővel diszította fel.

Ezt a fogást az angol sajtó óriási méretűvé fújta fel; majd az entente propagandája az amerikai cseh kémszervezettel karöltve igyekezett az esetet Amerikában megnagyítva úgy beállítani, mikép a központi hatalmak nemzeti becsületében sértették meg az Észak-amerikai Egyesült Államot, az osztrák-magyar követség és konzulok pedig összeesküvést szönek az amerikai fegyver- és löszergyárak üzemének beszüntetése és felrobbantása céljából. Ezt az amerikai újságpropaganda az Amerikai Egyesült Államok ellen irányuló és törvénybe ütköző cselekménnyé fújta fel és nemcsak Dumba követ visszahívását, hanem a hadüzenetet is követelték, amit Wilson elnök honorált is.

Tény az, hogy ezen esetből kifolyólag volt kénytelen nagykövetünk Washington elhagyni és ezen eset nagyban hozzájárult ahhoz, hogy az Amerikai Egyesült Államok elnöke révén anélkül is entente érzelmi Amerika nekünk hadat üzent.

Benes emlékirataiból, továbbá Massaryknak a »Világforradalom« című munkájából azt látjuk, hogy a cseh kémszervezetnek Felsőmagyarországon igen gyengén ment a kémkedési munkája. Azt lehet ebből kiennünk, hogy nálunk Srobárra — a rózsahegy orvosra — volt bízva a kémszervezet kiépítése; azonban ez neki igen gyengén sikerült és a szervezet nálunk számottevő munkát kifejtteni nem tudott.

A wieni cs. és kir. hadügyminisztérium elkövette azt a nagy ügyetlenséget, hogy a hadifogoly-levelezés cenzurahivatalának főnökéül a békeidőkből is pánszláv érzelműnek ismert Hodzsa Milánt és Stodola Kornélt nevezte ki, ami által ezeket abba a helyzetbe juttatta, hogy a Prágában működő cseh kém szervezeti központnak értékes adatokat bocsáthattak rendelkezésre.

A felsőmagyarországi tót vezérek tehát ily módon kapcsolódhattak be a cseh kém szervezet munkájába.

Íme a fentiekből láthatjuk a politikai kém szervezet megalakításának és működésének képét és láthatjuk, hogyan tudta egy ilyen kém szervezet egy, a háborúban legyöngült, több évszázados Monarchiát alapjaiban felborítani és a romokon a maga részére új államkeretet kidolgozni.

A világháború befejeztével a győztesek katonailag, gazdaságilag leszerelték, lenyűgözték és megbénították a legyőzötteket; ezenfelül még nemzetközi jogilag is másodosztályú államokká igyekeztek azokat ledegradálni.

Azután megalkották a népszövetséget azzal a világgá kürtölt céllal, hogy megteremtse a világbékét és kiirtsák a háború lehetőségét.

Csalódnánk azonban, ha azt hinnők, hogy a békeszerződések a világháború helyére a világbékét hozták meg és hogy a jövőben az államok egymás elleni kém szervezetei — mint fölöslegessé vált intézmények — elvesztették volna létjogosultságukat.

A kémkedések ma éppen olyan erővel és intenzitással folynak világszerte, mint a világháború kitörése előtti időben, sőt a tempó még sokkal hatványozottabb és fokozottabb.

A diplomata a világ nemzetközi piacán vásári kikiáltók módjára kiabálja bele a népszövetség színpadáról, hogy világbékét akarnak, a leszerelés módzatait keresik. És ugyanakkor kémkedési hírekkel és gáztámadási lehetőségekkel van feszültségig tele a gyűlölettől fűtött világ.

A rossz lelkiismeretnek gyötrő álmok töltik ki az éjjeleit.

Magunkról tudjuk, hogy a kisentente ránk küldi kémkedési feladatokkal a kétes existenciák százait.

Az e hó eleji német lapokból olvashatjuk, hogy a német közbiztonsági hatóságok nagy arányú kémkedést lepleztek le, amelynek feladata az volt, hogy a Németország egyik legnagyobb kémiai gyárában folyó vegytani kísérleteket és az előállított vegyszerek összetételét kikutassák és a franciáknak árulják el. A tettesek felett most ítélkezik a német bíróság.

Viszonzásul a német Rajna vidéket megszállva tartó francia katonai parancsnokság e napokban kémkedés gyanúja címén, letartóztatta Mainz városában a német állami javak felügyelőségének egyik, Krätz János nevű vezető főtisztviselőjét, aki a világháború

folyamán vártüzér őrnagy volt, több más ugyanazon hivatalhoz tartozó tisztviselővel együtt. A franciák azzal indokolják meg a tömeges letartóztatásokat, hogy a gyanúsítottak megszálló francia csapatok tisztjeinek lakásából távollétükben fontos és bizalmas katonai okmányokat vittek volna el.

Pár hónappal ezelőtt olvashattuk a lapokban a hírt, mely — ha felettünk érdektelenül is rohant át — a tengeri hatalmakat élénken foglalkoztatta. Ez a francia-angol flotta-egyezményt tárgyzó diplomáciai iratok bizalmas záradékának és magyarázatának megkerítése és leleplezése volt a »Newyork Amerikan« című amerikai lap egyik szerkesztője részéről.

Íme ezek a példák is azt mutatják, hogy a kémkedés katonai, politikai és diplomáciai téren elkeseredettebben és szívósabban folyik, mint valaha.

Európa beteg és a súlyos láz vörös rózsái ott ülnek a népek fáradt arcán. Európa határán pedig kaján mosollyal vár s támadásra kész a vörös világ, hogy a veszekedő népek feje felett felgyújtsa az államok épületét.

A mérgezések felismerése és bizonyítása.

Írta: **MICSKEY KÁLMÁN százados.**

Mérgezés kísérletének fennforgásakor, vagyis ha az ártalmas anyag a szervezetbe még be nem jutott, a sértett előadása alapján legtöbbször könnyen megállapítható a tettes személye. Figyelemmel kell azonban lenni arra is, hogy képzelt bűncselekményről is lehet szó.

A Btk. 309. §-a szerint bűncselekményt nemcsak »mérgekkel«, hanem »más ártalmas szerekkel« is el lehet követni.

Ártalmas szer lehet porrá tört üveg, tű, szög, rothadásnak indult étel, szivacs stb. Bizonyos körülmények között, például betegnek ártalmas lehet az olyan szer is, ami egészségesnek nem ártana. Tifuszban megbetegedettek fekélyes belét darabos, kemény étel átfúrhatja és halált okozhat, gyomorfekélynél, sav- vagy lúgmérgezésnél a gyenge gyomorfallat a beadott pezsgőborból fejlődő gáz szétrepesztheti, stb.

Befejezett mérgezés esetében vizsgálni kell:

1. Az életben lefolyt tüneteket. 2. A halottvizsgálat adatait. 3. A vegyi vizsgálat eredményét. 4. Az eset körülményeit.

Azt, aki a nyomozással foglalkozik, ezek közül az adatok közül hivatásszerűen csak az 1. és 4. pontban foglaltak érdeklik, mert a nyomozást is csak ebben az irányban kell kiterjeszteni, ezért e cikk keretében is csak ezekkel foglalkozom.

A sértett életében lefolyt tünetek néha elég jellegzetesek. Ha valaki kellő tudás mellett helyesen megfigyeli ezeket, abból nemcsak a mérgezés tényére, hanem a használt méregre is következtetni tud. Ez a megfigyelés a vegyész munkáján kívül a nyomozást is nagymértékben megkönnyíti, mert támpontot szolgáltathat arra nézve, vajjon miként jutott a gyanúsított a mérgehez. Ha a szakszerű (orvosi) megfigyelés nem volt lehetséges, a sértett életében lefolyt tüneteket a környezet kikérdezése által kell megállapítani.

Sok méreg hatása egyezik betegségek tüneteivel. Az arzén hatását a koleraéval lehet összetéveszteni, azért járvány idején, útbanálló személyek elpusztítá-

A két legszentebb reláció, mely az embert a jövőli élet-hez fűzi: a család és a haza. A család, feljelé és lefelé. Feljelé, mert az a szent rajongás, mellyel az ember szülői iránt viseltetik, egyuttal forrása sok produktív energiának. Lefelé, mert a magunk létéből származóknak minél tökéletesebbekké tétele minden törekvéseink netovábbja. A család mellett a legszentebb a haza, a több, a sok család egybefoglalója. A haza olyan fogalom, melyet jóformán csak a poézis jáklyavilágánál értékelhetünk kellőképen. Mert reális gondolaimenet a haza jogalmának reális értékeit leszámlíthatja ugyan, de ideális értékeit soha jel nem becsülheti.

Kossuth Lajos.

(Kálai Pál András szds. neje Helbing Aranka rajza.)

sára is fel szokták használni. A legtöbb mérgezésnek tünete a hányás és a hasmenés, ez a tünet azonban a gyomor és a bél megbetegedése esetén is fellép. Az idegmérgek hatása (öntudatlanság, görcsök, hűdés, légzési zavar) szintén sok betegség tünetével egyezik.

Ha a rosszullét váratlanul lép fel és hirtelen hatású, alapos a mérgezés gyanúja, de még itt sincs kizárva az, hogy betegségről beszélhessünk.

Halálos mérgezések esetében a tünetek fokozatosan súlyosbodnak a halál beálltaig, de ha átmeneti javulás áll is be a beteg állapotában, nem kell feltétlenül a mérgezés megismétlésére gyanakodni, mert egyes mérgek hatása mellett átmeneti javulás is mutatkozhatik. Ez különösen azért fontos, mert a mérgezés megismétlésének gyanúja a tettes helyzetét, a szándék megátalkodottságának és megfontoltságának bizonyításával, lényegesen súlyosbítja.

Ismételt mérgezést csak nagyon kedvező körülmények között lehet, az előbb mondottaknál fogva, bizonyítani, ilyen eset lehet az, ha mindig ugyanazt az okot (valamely étel vagy ital beadását) követve jelentkeznek a mérgezés tünetei.

Gyanút szolgáltathatnak a mérgezésre az eset kö-

rülményei is. Etel vagy ital elfogyasztása után, ha többen megbetegednek, akik abból fogyasztottak, mérgezésre lehet gyanakodni. Ha a bekövetkezett betegség nem egyformán súlyos, ez még nem zárja ki a mérgezést, mert az egyik kevesebbet fogyaszthatott vagy kevésbbé érzékeny a többinél. Megtörtént már, hogy egyszerre mérgeztettek közül az egyik meghalt, a másik súlyosan megbetegedett, de volt olyan is, aki csak aránylag csekély betegséggel esett át a mérgezésen.

Ha valaki étel vagy ital elfogyasztása után hirtelen rosszul lett és meghalt, még nem bizonyíték a mérgezésre, de alapossá teszi a gyanút. Fokozza a gyanút, ha a rosszullét tünetei mérgezés tüneteivel egyeznek, ha a beteg mérgezésre gyanús észleleteket említ, nevezetesen az ételnek vagy italnak különös ízét, keserűségét vagy maró voltát, homokszerű anyagnak a recsegését a fogak alatt. Több esetben az kellett fel a mérgezés gyanúját, hogy állatok pusztultak el, amelyek a mérgezett hányadékból ettek.

További bizonyítékokat szolgáltathat mérgezésre a helyszíni szemle, ha sikerül a mérgezett ételt vagy italt megszerezni.

A halott külsején is észlelhetők olyan elváltozások, amelyek felkelthetik a mérgezés gyanúját. Szén-

gázmérgezésnél a hullafoltok, a körmök és a nyálkahártyák élénk rózsaszínűek. Klórsavas káliumnál a hullafoltok és az arc szürke színűek. Lúgokkal és savakkal történt mérgezésnél a száj körül, esetleg a ruházaton is látható a maró hatás, az így elváltozott ruházatot tehát bűnjelként őrizetbe kell venni. Foszfór-mérgezésnél a test erősen sárga és erős fokhagymaszag is érezhető, a száj, a hányadék és a lehellet sötétben villog, esetleg a hányadék egy ideig még füstöl. Sajátságos szaga van a kloroformnak, karbolnak (ezt használják a fogorvosok), az ecetsavnak, cyánnak (utóbbi keserűmandula szagú). Ezeket a szagokat a halotton esetleg érezni lehet.

Ezeknek az adatoknak megállapítása még a nyomozó kötelessége.

Ha a mérgező a mérgezett akarata folytán jutott testébe (öngyilkossági szándék), ezt a bizonyos ideig életben maradt egyén vallomása, a körülmények és helyszíni szemle adatai felderítik, a gondatlan cselekmény sem marad rejtve, de annál inkább rejtve maradnak az idegen kéz okozta ölések esetei. Az a tettes, aki emberölésre a legalattomosabb módot, a mérgezést választja, ezt már azzal a számíttással teszi, hogy cselekménye titokban marad és ennek érdekében mindent meg is tesz. A szándékos mérgezés felismerésének és bizonyításának nehézségei mellett ez a számítása gyakran be is válik.

Gyanút szolgáltathat a mérgezésre, ha a mérgezetthez egyáltalában nem hívnak orvost, vagy csak akkor küldenek az orvosért, amikor az áldozat elhalálása küszöbön áll. Volt eset, hogy a mérgező keverő egyenesen azt az utasítást adta a tettesnek, hogy először csak kevés mérget adjon be és ha annak hatása jelentkezik, azonnal hívjon orvost, azután több mérget is adhat már be egyszerre, esetleg az orvos által rendelt orvosságba keverve. Sok esetben hívják az orvost az elhalthoz, vagy beteghez azért, hogy vele a halál természetes okát bizonyíthassák. Ezek is csak arra mutatnak, hogy mérgezések esetében a bizonyítás rendkívül nehéz.

Azt, hogy gyilkosság vagy öngyilkosság történt, az eset körülményei fogják bizonyítani. Feltűnően rossz ízű vagy rossz szagú étellel, itallal mást megmérgezni nagyon nehéz, de nem egészen lehetetlen. Azokat, akik az italt hirtelen szokták felhőrpinteni, tömény sárral és lúggal is meg lehet mérgezni, egyébként ilyen mérgezésnél inkább öngyilkossággal állunk szemben. A mérgező nagy mennyisége öngyilkosság mellett szól, különösen ha tiszta állapotban jut a gyomorba. Az erős szagú folyadékok szagát elfedi a szeszes ital vagy a kávé; a foszfort, fokhagymaszaga miatt, fokhagymásan készített ételekben lehet beadni.

Gondatlanságból leginkább a háztartásokban használt lúgok és a mosószóda okozta mérgezésekkel találkozunk, amihez gyermekek jutnak hozzá és megisszák. Sokszor a kuruzslók által nem ölési, hanem ellenkezően, gyógyítási szándékból ajánlott szerek okoznak mérgezést, ami szintén a gondatlanság körébe esik. Végül

Az asperni csata alkalmával (1809 május 21. és 22.) a francia sereg táborhelyére, a Lobau-szigetre vezető hidnál egy orvos volt felállítva, akinek a hidon átjövő sebesülteket meg kellett vizsgálnia, hogy valóban meg vannak sebesülve. Ugyanis igen sok francia, hogy a harcból megszökhesse, véres kendővel kötötte be kezét, lábát vagy fejét. Akit ilyen álsebesültnek találtak, azt visszakergették. Maga Massena tábornagy számtalan ilyen embert sajátkezűleg korbácsolt vissza a hidon.

előfordulnak a gondatlan gyógyszeres mérgezések, amikor az orvos tévedésből nagyobb adagokat rendel, vagy a gyógyszerért mást szolgáltat ki, nem azt, amit az orvos felírt.

Ha egy helyen tömeges megbetegedés fordul elő, a megbetegedés körülményei mérgezés gyanújára utalhatnak.

Ha olyan egyének betegednek meg, akik szeszes itallal élnek (tehát főként felnőtt férfiak), faszermérgezésre, pálinkafogyasztásnál ólommérgezésre lehet gyanakodni.

Ha egy vidéken a férfiak betegednek meg és pusztulnak el, joggal lehet bűnös mérgezésre gondolni, ha csak nők halnak el, magzatelhajtás vagy gyermekágyi fertőzés az ok.

A mérgeket különféle szempontok szerint lehet csoportosítani;

hatásuk szerint vannak: vérmérgek, marómérgek és idegmérgek,

vegyi alkatuk szerint vannak: szerves és szervetlen mérgek,

külső tulajdonságaik szerint vannak: gáznemű mérgek, illó mérgek, savak, lúgok, fémek mérgek és növényi mérgek.

A nyomozást végző csendőr mérgezési esetek nyomozásakor azt a mérget, amellyel a bűncselekményt elkövették, akkor tudja felismerni, ha ismeri a mérgeknek az emberi szervezetben okozott és külsőleg felismerhető tüneteit.

Valamennyi mérget és az általuk okozott tüneteket nem lehet egy közlemény keretében felsorolni, azért ezúttal csak a mérgek egyik csoportjával, a vérmérgekkel kívánok röviden foglalkozni. Természetes, hogy csak azokat a vérmérgeket sorolom fel, amelyekkel a csendőrnek a maga gyakorlatában valószínűleg dolga lehet, míg a természetben előforduló, azokat a vérmérgeket, amelyeknek a bűnügyi nyomozás szempontjából való jelentősége kevés, fölöslegesnek tartom ismertetni.

Azokat a mérgeket, amelyek a szervezetbe jutva a vérnek oxigén felvevőképességét változtatják meg vagy csökkentik, vérmérgeknek nevezzük. Ezek sorban a következők:

Szén-gáz (szénéleg, szénmonoxid). Ahol valami anyag ég, ott az égésnek gáznemű termékei keletkeznek, amelyeket általánosságban szén-gázoknak nevezünk. Ennek alkatrésze a rendkívül mérgező hatású szén-gáz.

Mérgező hatása abban áll, hogy a tüdőbe jutva a vérrel akként vegyül, hogy azt az oxigén felvételére alkalmatlanná és így a szervezetnek levegővel való ellátását lehetetlenné teszi. Mérgező hatása már kis mennyiségnél is jelentkezik. A szén-gáz a levegőnél valamivel könnyebb. Veszélyességét nagy mértékben emeli szintelen és szagtalan volta, mert jelenlétére csak akkor van gyanú, amikor már mérgező hatása is mutatkozik.

Szén-gáz keletkezik, ha szén, fa, turfa, tőzeg, kukoricacsutka, szár, szalma, trágya, posztó vagy akár milyen más szerves anyag elegendő levegő nélkül ég. Keletkezik, ha a petróleumlámpa füstöl, faszénvasalóban, sőt a porréteggel fedett vaskályha izzó felületén is.

Téves az a felfogás, amely köznépünknel általánosan elterjedt, nevezetesen, hogy szén-gáz csak szén égésénél keletkezik, mert számtalan eset ennek a tévhitnek ellenkezőjét bizonyítja.

Egy konyhában fával tüzeltek, az étel elkészítése után a szakácsnő kiszedte a parazsat a tűzhelyről,

vizzel lelocsolta és eltávozott. A konyha melletti kis szobában, amelynek ajtaja nyitva volt, egy idősebb asszony aludt, aki reggel szén-gázmérgezésben meghalt. A szén-gáz ez esetben a faparázsból keletkezett.

Egy földmives asszony este elment a szomszédba és 2 kis gyermekét a jól befűtött szobában otthon hagyta. A befűtött tűzhelyen az egyik gyermek nedves posztócipője száradt, majd égni kezdett, amiből annyi szén-gáz fejlődött, hogy az egyik kis gyermek meghalt.

A petróleumlámpa füstjében fejlődött szén-gáz ölt meg egy kisgyermeket nyáron, amikor tehát tűz nem égett, oly módon, hogy a gyermek beteg volt és egész éjjel orvosságot kellett neki beadni. Az eset érdekessége még az is, hogy amikor a nyomozás megindult, az a gyanú merült fel, hogy az orvos által megrendelt orvosság helyett más lett a gyógyszer-tárban kiszolgáltatva, mert az előtalált vény mérget tartalmazó orvosságról szólt. Később megállapítást nyert, hogy a vény el lett ugyan cserélve, de az orvosság azért helyesen lett kiadva. A vegyi vizsgálat a szén-gázmérgezést kétségtelenül megállapította.

A szén-gáz az emberi élet legalattomosabb, legveszedelmesebb ellensége, amely különösen a fűtési időszakban támad az életre. Ha a kályhacső korommal bedugul, ha a csövet a meleg visszatartása végett szándékosan bezárják, egyszerűbb emberek ronggyal is betömik, ha a kályha füstöl, oldalán repedések vannak, a takaréktűzhely ajtóit nyitva hagyják, vagy a vasgyűrűket világítás céljából leveszik, könnyen bekövetkezik a szén-gázmérgezés. Előfordult már szén-gázmérgezés úgy is, hogy a padló vagy a gerendázat kigyulladt és észrevétlenül parázlott.

A következő példák azt bizonyítják, hogy szén-gázmérgezés fűtetlen szobában is előfordulhat, amikor a mérgezés más helyiségből jut a mérgezés helyére.

Megtörtént, hogy egy gazdálkodó délelőtt ittasan tért haza a kocsmából és a fűtetlen szobában lefeküdt. Hozzá tartozói a szoba melletti konyhában az ebédet főzték. Amikor az ebéd elkészült, az apát fel akarták költetni, aki azonban ekkorra már halott volt. A gyanú a kocsma-ban elfogyasztott italok mérgező voltára irányult, azonban a lefoglalt italok mérgező hatást nem mutattak, sőt a hullarészekben is csak szén-gázmérgezést lehetett kimutatni, más mérget nem. Így nyilvánvalóvá lett, hogy a szén-gáz a konyhában fejlődött és azok, akik ott tartózkodtak, csak azért nem betegedtek meg, mert az udvarra ki- s bejártak.

Egy izben halva találtak egy öreg házaspárt, amely egy kívülről fűtött búboskemencés szobában aludt. A kemencén repedés nem volt, a halált okozott szén-gáznak tehát a kemence falán át kellett a szobába szivárognia.

Nem szükséges, hogy az a helyiség, amelyikben a mérgezés történt, telítve legyen szén-gázzal, mert kísérletek bizonyítják, hogy már 1% szén-gáztartalmú levegő is mérgezőleg hat. Ennélfogva halálesetek nemcsak zárt ajtók és ablakok mellett, hanem olyan szobában is történtek, ahol az ajtót többször nyitogatták, az ablak nyitva volt vagy kitörött, tehát ahova folyton áramlott be a friss levegő.

Gyakran tapasztalható, hogy ugyanabban a helyiségben tartózkodó több egyén közül, akik ugyanazt a mérgező levegőt szívták be, az egyik meghalt, a másik többé-kevésbé kábult lett, sőt olyan is akadt, akinek semmi baja sem történt.

Budapesten egy mesterlegény a kedvesével kocsma-ban volt, ott bort ittak és a nő kolbászt evett.

Innen egy szállodába mentek, ahol a nő azonnal lefeküdt, a férfi nem. Nemsokára a nő rosszul érezte magát, hányt, majd az eszméletét veszítette. A férfi egész éjjel le- és feljárt a szobában, majd hajnal felé, amikor a nő még mindig nem tért magához, a szállodai személyzetet hívta segítségül. A mentők a nőt kórházba akarták szállítani, de útközben meghalt. A vegyi vizsgálat szén-gázmérgezést állapított meg. A férfi, aki egész éjjel ugyanazt a levegőt szívtá, mint a nő, semmi rosszulétet sem érzett.

Egy 10 éves fiú otthon az apjával ebédelt, gombáslevest és vérmálét. Ebéd után elment a nagynénjéhez, mert rendszerint annál szokott aludni. Odaérkezve fogfájásról panaszkodott, ezért a nagynénje lefektette, majd később maga is a fiú mellé feküdt. Amikor reggel felébredt, észrevette, hogy a fiú meghalt és az ágyban hányás nyomait vette észre. A gyanú először arra irányult, hogy a fiú a szülei lakásán talált ismeretlen összetételű orvosságból ivott, hogy a fogfájását csökkentse, majd gomba- vagy ételmérgezésről volt szó, a vegyi vizsgálat azonban szén-gázmérgezést állapított meg. A nagynéni, aki a fiúval egy ágyban aludt, azt mondta, hogy hallotta ugyan a fiút az éjszaka folyamán nyöszörögni, de annak nem tulajdonított jelentőséget, mert azt hitte, hogy a foga fáj. Egyébként ő maga a legkisebb rosszulétet sem érezte.

Előfordult már szén-gázmérgezés nagyon dohányfüstös szobában is.

Szén-gázt tartalmaz a világítógáz is, ettől származik a világítógáz rendkívül mérgező hatása. Világítógáz általi mérgezések úgy történnek, hogy a gáz csapját elfelejtik elzárni, vagy a földben, falban elhelyezett gázcső megreped és a gáz a helyiségbe szivárog. Utóbbi esetekben a világítógáz a szivárgás közben megtisztul, elveszti jellegzetes szagát és alattomos mérgezéseket okoz.

Szén-gáz fejlődik a különböző robbanó anyagok, löporok elégetésénél is, ez azonban mérgezést még nem okozott.

A szén-gázzal kevert levegőben tartózkodók először fejfájást éreznek, halántékuk lüktet, szédülnek és émelyeg a gyomruk. A mérgezetek e tüneteket azonban rendszerint nem veszik észre, mert a mérgezés legtöbbször olyankor történik, amikor a méreggel megtámadott alszik. Később a mérgezett hányik, elkábult, eszméletét veszti és az eszméletlenség észrevétlenül megy át a halálba. Többször előfordul, hogy a hánnyadé, a mérgezett eszméletlensége folytán a szájból, ahonnan nem tudja kiköpni, a légzőcsatornába jut és fulladást okoz, még mielőtt a szén-gázmérgezés okozta halál bekövetkeznék.

Előfordul az alsó végtagok bénulása is és valószínűleg ez okozza azt, hogy ha a szén-gázmérgezett felébred, nem tud magán segíteni, ablakot, ajtót nyitni, vagy a mérgező levegőjű szobából kimenni.

Szén-gázmérgezési halál után feltűnőek az elég nagy kiterjedésű, élénk rózsaszínű hullafoltok. A hullafoltokon kívül rendszeren a test magasabban fekvő részein is mutatkoznak halványabb színű, elmosódott szélű rózsaszínű foltok, sőt az arcon is látszik némi rózsaszínű árnyalat, ami a hozzátartozókban a halál beállta iránt kételyt támaszthat. Láthatjuk a rózsaszínt a körmökön és a szemfehérjén is. Ez a rózsaszín onnan származik, hogy a vér, amely szén-gázt tartalmaz, nem alszik meg, hanem folyékony marad. Ha szén-gázmérgezett egyén boncolása következik be, soha

sem szabad a vérre alkoholt önteni, mert az a vért megalvasztja és így vegyi vizsgálatra alkalmatlanná teszi.

Lényeges kiegészítője a nyomozásnak a helyszíni szemle, amelynek során, ha szükséges, szakértő közrevonásával azt is feltétlenül meg kell állapítani, hogy a széngáz forrása hol van.

Széngázmérgezés nálunk rendszerint véletlen szerencsétlenség következménye. Városokban az öngyilkosok rendszerint a világítógázt használják. Más ember megölésére a széngázt vagy a világítógázt ritkán használják, leginkább olyan esetben, amikor az öngyilkosjelölt hozzátartozóit is magával akarja vinni a más-világra.

A *szénsav (széndioxid)*. Ugyanazoknak az anyagoknak elégesénél, amelyekből széngáz keletkezhetik, ha elegendő mennyiségű levegő hozzájutásával égnek el, keletkezik a szénsav. Ez aránylag ártalmatlan gáz, a levegő rendes alkotó része is és a tüdőnkben is keletkezik.

A szénsav a levegőnél nehezebb, szintelen és szagtalan. Az égésen kívül keletkezik must erjedésénél, szerves anyagok rothadásánál. Súlyánál fogva az alsó rétegekből a levegőt kiszorítja, tehát borpincékben, szennygödörökben, temetők sírboltjaiban, régi kutakban és tárnákban fordul leginkább elő.

Ezekből a helyekből a levegőt és ezzel a légzésre szükséges oxigént a szénsav kiszorítja, ezért az ilyen helyekre leszálló emberek nem jutnak levegőhöz, összeesnek és néhány másodperc múlva megfulladnak. Gyakran előfordul az is, hogy a mentésre siető emberek is hasonló sorsra jutnak. Ennek elkerülése végett ajánlatos, ha szénsavval telítettségre gyanús helyekre kell valakinek menni, oda előzőleg alkalmas módon égő gyertyát lebocsátani; ha ez elalszik, oda ember le ne menjen, mert az reá nézve veszélyes. A bajba jutott ember megmentésénél legfontosabb a gyorsaság.

Szénsavmérgezés esetében a halál fulladás folytán áll be és nem a szénsav mérgező hatása következtében. A szénsav mérgező hatása főként akkor jelentkezik, ha egy helyiségben sokan vannak összezsúfolva és szellőztetésről nem gondoskodnak. Ilyenkor a mérgezés hatásaképpen az arc kivörösödik, a légzés mély és gyors lesz, gyenge fejfájás mutatkozik, ezek a tünetek azonban, amint a mérgezett szabad levegőre jut, azonnal elmúlnak.

Itt említem meg, hogy a mostanában nagyon elterjedt acetylengáz maga nem mérgező, mérgezést okozhat azonban egyrészt az elégesénél képződő szén-sav vagy széngáz, másrészt az előállítására szolgáló karbid gyártásánál fejlődik nagy mennyiségű széngáz, ami a munkások között okozhat mérgezést.

Kénhidrogén. Átható záptojásszagú, szintelen gáz. Kéntartalmú szerves anyagok rothadásánál keletkezik és előfordul szennyecsatornáknál, cserzőgödörökben (leginkább), enyvkeményítő gyárakban, bőr- és csonttraktárakban. Képződik a világítógáz gyártásánál is.

Rendkívül erős vérméreg, belehelésénél az ember hirtelen összerogyik és majdnem azonnal meghal. Rendesen ez okozza a bőrgyárakban az áztatógödörök kitisztításánál előforduló szerencsétlenségeket.

Kénhidrogén jelenlétét a szaga elárulja. A testen különös elváltozás alig észlelhető. A halál fulladás következtében áll be, az arc esetleg elkékül, a nyelv kitolódik.

Szénkéreg. Átható retek-szagú, olykor kissé sárgás, egyébként szintelen folyadék. Az iparban kaucsuk-

gyártásnál, a mezőgazdaságban filoxerairtásra, háztartásban poloskairtásra használják. Rendkívül gyorsan párolog és levegővel keverve gyufaszál parázsával felrobbantható, így tüzet könnyen okoz.

Gőze belehelve a kénhidrogénhez hasonlóan fulladásos halált okoz, amelynek tünetei a testen alig fedezhetők fel. A helyszínen átható retek-szagáról lehet felismerni.

Klórsavas kálium. Gyógyszertárakban tartott keresztes méreg, főleg toroklöbnél a torok öblögetésére (gargalizálás) használják. Szintelen, üvegszerű, átlátszó kristálylemezkekből áll. A kristályok vízben oldódnak. Mérgezés leginkább úgy fordul elő, hogy más anyaggal, például karlsbadi sóval, tévedésből felcserélik.

Oldatának bevétele fulladásos halált okoz, jellemző tünete, hogy a hullafoltok szürke színűek.

Nátriumnitrit. Sósízű, szintelen jegeceket képez; első tekintetre hasonlít a konyhasóhoz. Sem gyógyászatra, sem a háztartásban vagy gazdaságban nem használják, hanem kizárólag a kémiai iparban. Mérgezést oly módon okoz, hogy a munkások konyhasónak hiszik és hazavivén, mint konyhasót használják fel.

Mérgezés esetén fulladásos halált okoz; a hullafoltok szürke színűek. A hasonló hatású klórsavas kálium vagy nátriumnitrit mérgezésre aszerint kell a nyomozás során gyanakodni, hogy a mérgezett vagy a hozzátartozók, ismerősök vegyészeti gyárban dolgoznak-e, mert ha nem, akkor a klórsavas kálium-mérgezés valószínűbb.

A magyar csendőrök a déli harctéren

1914—18.

Irta: **SUHAY IMRE** tábornok.

(7. közlemény*).

A belgrádi katonai rendőrség szervezete és szolgálata.

Nézzük már most, mit mondanak a hiteles akták, feljegyzések a belgrádi katonai rendőrség működéséről vonatkozólag. Megjegyzem, hogy a birtokomban levő feljegyzések hiteles adatai csak a 2-ik bevonulásunk napjától 1917 májusáig terjedő működésre adnak pontos felvilágosítást, a későbbi időkre vonatkozó leírásokat más forrásokból merítettem.

A hivatalos kimutatás szerint akarom bemutatni a belgrádi katonai rendőrség egyes részeinek szervezetét, első helyen a csendőrosztagát, mely az egésznek *magvát, velejét képezte.*

Illés szds. portyázó különítményét, melyből a későbbi belgrádi katonai rendőrség fejlődött, 1915 október 9-én éjjel 11 órakor rakták hajóra Zimonyban. Koromsötét éjben indultak útnak; a Duna akkoriiban még igen veszélyes volt, mindenütt tele volt aknákkal — több vontató- és egy kórházhajó is megsérült, — óvatos menet után végre október 9-ről 10-re virradó éjjel 2 órakor partra tették őket és 3 órakor már megkezdték a rendőri szolgálatot, midőn a városon kívül még élénk utóvédharcok folytak, a puskák ropogása, géppuskák kattogása nyugtalanította még a város lakosságát, mely akkoriban kb. 9000 főre volt tehető, mert aki tudott, elmenekült az ország belsejébe.

Illés Béla szds. különítményének a bevonulás alkalmával a következő volt a létszáma: 18 tiszt, 683

* A 6. közleményt lásd a folyó évi 6. számban.

legénység, 65 háta-, 16 hámos ló, 1 személykocsi, 8 vonatjármű és 4 tábori konyha.

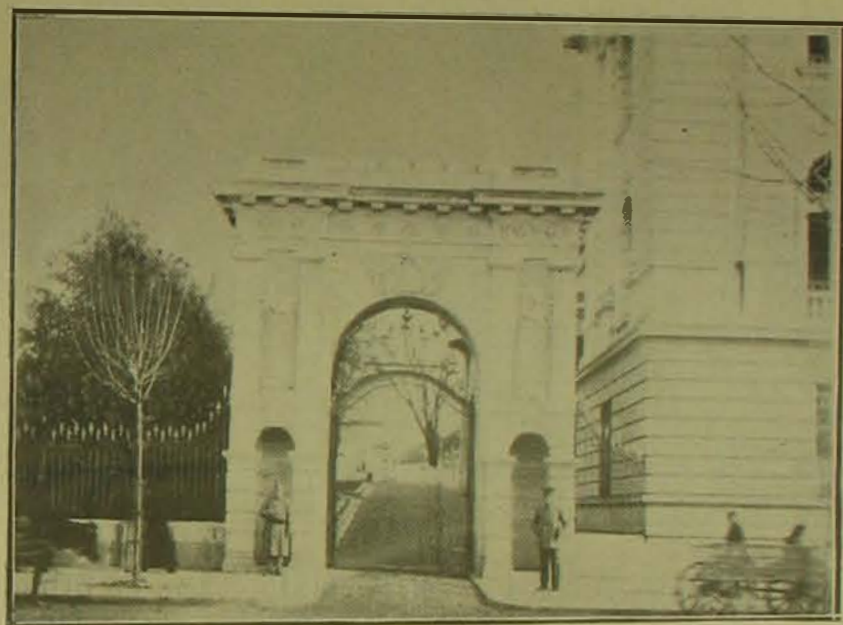
Ezen különítmény »csendőrsztaga« *Stolzenberg Vilmos* m. kir. csendőrszázados parancsnoksága alatt 4 lovas- és 10 gyalog- magyar és 2 lovas- és 37 gyalogos horvát-szlavon csendőrből állt. A legénység különben csupa magyar népfölkelőkből állt (többnyire az 1. és 6. ezredből). A 683 főnyi létszámban 61 ember tűzoltószolgálatra volt kiszemelve.

Ez a létszám hamarosan kevésnek bizonyult és 1915 december 31-én az állománytáblázatok szerint a belgrádi katonai rendőrségnek már 20 tisztje, 1 orvosa, 1 detektívje, 113 csendőre, 39 pótcsendőre és 761 népfölkelő gyalogosa volt. Tudtommal ezen létszám még növekedett 1918 végéig, erre azonban hiteles adatokat nem találtam.

A belgrádi katonai rendőrségnél a következő tisztek teljesítettek 1917 nyaráig szolgálatot: *Crevato József* alezr. (cs. kir. 7. trieszti csend. parság), *Ragossnig Hermann* szds. (cs. kir. 6. grázi csend. parság), *Raab Antal* szds. (m. kir. VII. csend. ker.), *Ritzoffy Iván* szds. (cs. és kir. boszn.-herc. csencl. testület: 1915 dec. 31. — 1916 jan. 31.), *Stolzenberg Vilmos* szds. (m. kir. III. csend. ker.: 1915 nov. 3. — 1915 nov. 30.), *Dragits Slavko* szds. (cs. és kir. 29. vadász zlj.), *Erösdly Mihály* szds. (m. kir. 8. honv. gyal. ezr.), *Illés Béla* szds. (m. kir. 4. honv. gyal. ezr.: 1915 nov. 3. — 1915 nov. 22.), *Kósa Olivér* szds. (m. kir. 6. honv. gyal. ezr.), *Lázits Miklós* szds. (m. kir. 1. honv. gyal. ezr.: 1915 nov. 3. — 1916 jún. 4.), *Achitsch Adrian* fhdgy. (4. vartüzér ezr.), *Antos Mihály* fhdgy. (m. kir. 1. honv. gyal. ezr.: 1915 nov. 3. — 1917 márc. 31.), *Aigner Károly* fhdgy. (m. kir. 1. honv. gyal. ezr.), *Böhm Andor* fhdgy. (m. kir. 3. honv. huszár ezr.: 1917 febr. 28. — 1917 márc. 31.), *Brenner Kálmán* fhdgy. (m. kir. 19. honv. gyal. ezr.: 1915 nov. 3. — 1919 márc. 31.), *Eichner Zsigmond* fhdgy. (m. kir. 6. honv. gyal. ezr.: 1915 nov. 3. — 1916 jún. 1.), *dr. Fulanovic József* fhdgy. (cs. és kir. 70. gyal. ezr.), *Hoffmann Rudolf* fhdgy. (m. kir. 1. honv. gyal. ezr.: 1915 nov. 3. — 1916 máj. 31.), *dr. Jelich Mihály* fhdgy. (m. kir. 22. npf. gyal. ezr.), *Koller Albert* fhdgy. (m. kir. 19. honv. gyal. ezr.: 1915 nov. 3. — 1916 aug. 31.), *Kommer Lajos* fhdgy. (m. kir. 1. honv. gyal. ezr.), *Mihalovits István* fhdgy. (cs. és kir. 52. gyal. ezr.), *Neumann Frigyes* fhdgy. (cs. és kir. 43. gyal. ezr.), *dr. Pastrovits Iván* fhdgy. (m. kir. 27. honv. gyal. ezr.), *Radványi Károly* fhdgy. (m. kir. 1. honv. gyal. ezr.), *Riedl Gyula* fhdgy. (cs. és kir. 16. táb. tarack ezr.: 1916 máj. 26. — 1917 aug. 31.), *Szunyogh László* fhdgy. (m. kir. 2. honv. huszár ezr.: 1915 nov. 3. — 1917 márc. 15.), *dr. Szele Gábor* fhdgy. (cs. és kir. 27. táb. tarack ezr.), *Taub Armin* fhdgy. (cs. és kir. 41. gyal. ezr.), *dr. Tipoweiter Gusztáv* fhdgy. (m. kir. 7. honv. gyal. ezr.), lovag *Trnski Zdenko* fhdgy. (cs. és kir. 16. gyal. ezr.: 1915 nov. 22. — 1916 nov. 30.), *Wiedmann Vince* fhdgy. (m. kir. 8. honv. gyal. ezr.), *dr. Roksandic Gyula* ezredorvos (cs. és kir. 78. gyal. ezr.), *Széll Gyula* ezredorvos (1916 jan. 21. — 1916 nov. 11.), *dr. Kalivoda Kálmán* főorvos (m. kir. 6. honv. gyal. ezr.: 1915 nov. 3. — 1915 nov. 30.), *dr. Pöchmüller Mátvás* főorvos (osztr. népf. körletparság I.: 1916 dec. 1. — 1916 dec. 30.), *dr. Rismundo Alajos* főorvos (37. népf. körletparság), *dr. Rismundo Péter* segédorvos (37. népf. körletparság: 1916 apr. 1. — 1916 nov. 30.), *dr. Matzitz Gyula*

hdgy. (cs. és kir. 23. gyal. ezr.), *dr. Moór Elemér* hdgy. (cs. és kir. 4. vonatosztály), *Oláh Hugó* hdgy. (m. kir. 1. honv. gyal. ezr.: 1915 nov. 14. — 1916 febr. 10.), *Pitying János* hdgy. (m. kir. 1. honv. gyal. ezr.: 1915 nov. 3. — 1916 márc. 16.), *Popiel Ferenc* hdgy. (cs. és kir. 73. gyal. ezr.: 1915 dec. 10. — 1916 márc. 22.), *dr. Rohun János* hdgy. (cs. és kir. 5. gyal. ezr.: 1916 máj. 1. — 1916 nov. 30.), *Schneider Károly* hdgy. (m. kir. 4. honv. huszár ezr.), *dr. Tibor Dezső* hdgy. (cs. és kir. 4. vartüzér ezr.: 1916 máj. 22. — 1916 okt. 1.), *dr. Szende Sándor* zászlós (cs. és kir. 2. vartüzér ezr.: 1916 nov. 11. — 1917 febr. 1.), *Wanninger Gusztáv* rendőrtisztviselő (cs. kir. államrendőrség, Bécs: 1916 febr. 21. — 1916 máj. 15.). A katonai rendőrség tisztjei túlnyomó számban magyarok voltak.

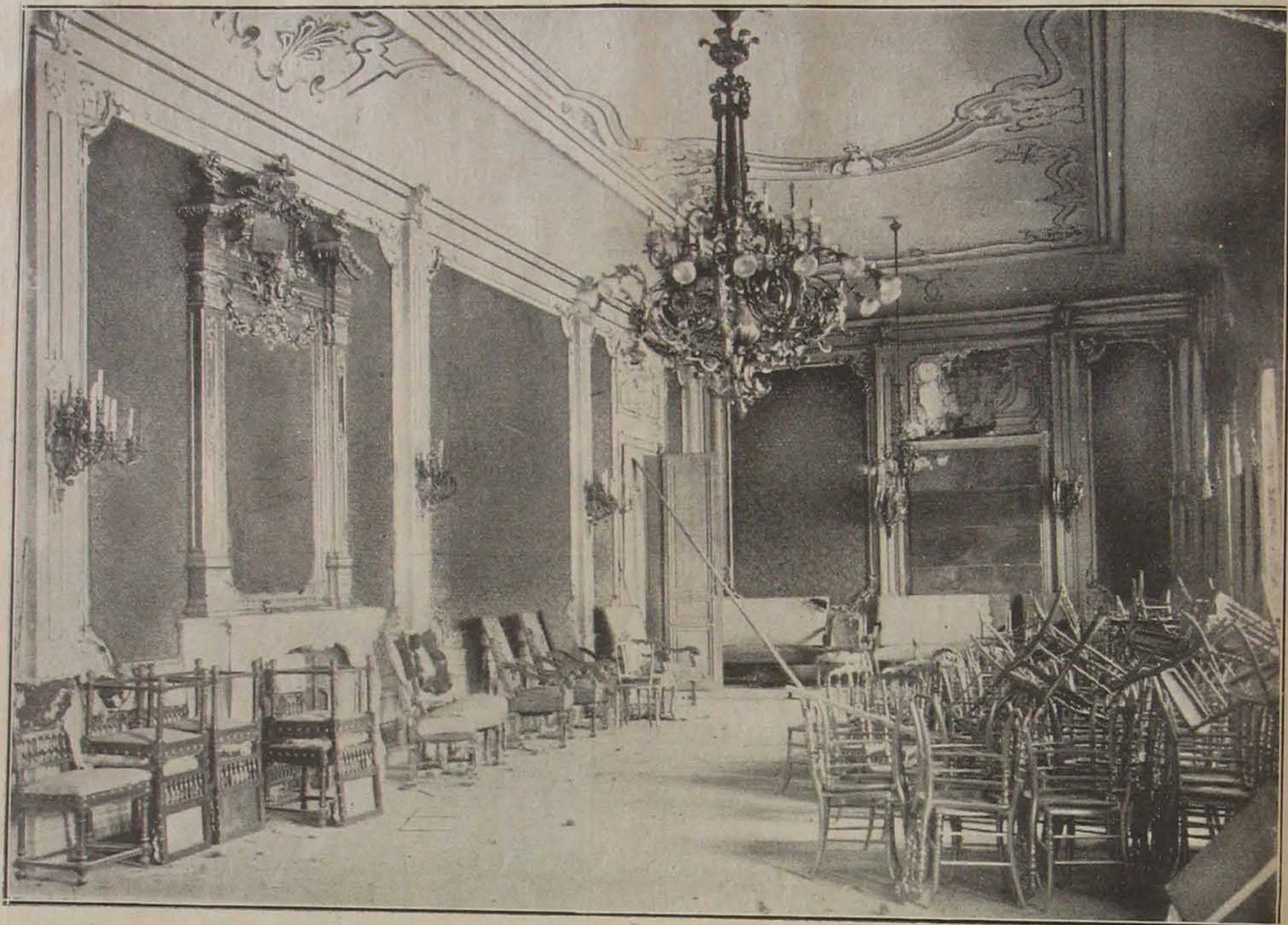
Ezekén kívül még számos más tiszt is tett hosszabb-rövidebb ideig szolgálatot a belgrádi katonai rendőrségnél. Ezekre nézve azonban pontos adataim nincsenek.

Pótcsendőr a belgrádi konak (királyi palota) kapuja előtt.

Külön fel kell azonban emlitenem a belgrádi rendőrség utolsó parancsnokát: rumai *Eger Eruszin-t*, aki mint 85. gyalogezredbeli tartalékos százados frontszolgálatot teljesített, vitéz magatartásáért a vaskorona-renddel tüntettetett ki és aki a legnehezebb időben, Belgrád utolsó napjaiban volt a szerb főváros rendőrfőnöke. Ő és az általa vezetett zászlóalj volt az utolsó csapat, mely még a német hátvéd után hagyta el a szerb területet és teljesen fegyelmezve, rendezve vonult be Újvidékre. (Jelenleg rendőrfőtanácsos a belügy-minisztériumban.)

Mielőtt áttérnék a belgrádi katonai rendőrség szervezetének és tagozásának részletes leírására, nagy vonásokban akarom csak ecsetelni, mik voltak a belgrádi rendőrség legelső teendői a megszállás után és milyen nagyjobb szabású munkálatokat végeztek úgy a hadsereg, mint a lakosság érdekében. Fel kell említenem, hogy a belgrádi katonai rendőrség tisztjei, akik természetesen polgári életükben szakemberek voltak (a tényleges csendőrtiszttektől eltekintve, a tartalékos tisztek majdnem mind rendőrtisztviselők és más jogászok voltak, egy-két sebesült, csapatszolgálatra nem alkalmas tiszt kivételével, akiket a rendőrségnél alkalmaztak), vetélkedtek kötelességtudásban, szorgalomban és csakis ennek köszönhető, hogy a nehéz viszonyok között sikerült aránylag rövid idő alatt a közbiztonság terén oly szép teljesítményt elérni. Bizony sokszor

A belgrádi konak fogadóterme 1915 őszén, az ostrom után. A konakot a belgrádi katonai rendőrség őrizte, csak engedéllyel lehetett megnézni.

meg kellett toldani a nappalt az éjszakával, annyi volt a munka.

De a csendőrlegénységről és a beosztott népfőkelőkről is csak jót lehet mondani; kötelességüket ők is kiválóan teljesítették és a legkisebb panaszra sem volt ok. 1917 júniusáig a belgrádi működésért 19 tiszt és 215 legénységi egyén kapott valaminő látható kiüntetést.

Belgrád elfoglalása után a házak több mint fele lakatlan volt, ezeket lopások, kifosztások ellen meg kellett védeni. Úgy a benszülött szerb lakosság, mint a mi, de különösen a német csapatok »rekvirálásai« elég gondot adtak a rendőrségnek. A Belgrádban állomásozó csapataink rendszeren és fegyelmezetten viselkedtek, annál több bajt okoztak azonban a különböző átvonuló szállítmányok stb.

Tudvalevőleg Belgrádban az utcai névtáblákon cyrill betűk hirdették az illető utca, tér stb. nevét. A cyrill betűket a katonaság legnagyobb része nem értette. A katonai rendőrség egyik legsürgősebb teendője volt e feliratokat levétni és latin betűkkel kicserélni. Az utcák megtartották régi elnevezésüket, kivéve 26-ot, melyek más nevet kaptak. (Ezek súlyosan kompromittált szerb egyének neveit viselték, vagy pedig politikai okokból kellett őket eltávolítani.)

1915 végén és 1916 elején a hadsereg különböző harácsoló és lefoglaló különítményeket küldött ki, mivel azonban ezek saját szakállukra is nyíltan harácsolnak, a rendőrség feladata volt ezeket ellenőrizni.

A főváros utcáinak tisztítása a legelső időben a katonai rendőrség felügyelete alatt történt, később azonban ezen funkcióval a polgári hatóságokat bízták meg. Eleinte az állategészségügyi kötelmek is a katonai rendőrségre hárultak, az idők folyamán azonban ezt is áthárították a polgári hatóságokra, külön állatorvosokat osztva be ezen célra. Az okkupáció első idején nagy gondot okozott a gazdátlan kutya kérdése is, hiszen tudjuk, hogy az ország belsejében is a lakosság elmenekült, elvadult kutya és disznók csordába verődve veszélyeztették a lakosság vagy az arra haladók életét. Így Belgrádban is a lakosság hirtelen menekülése következtében számos gazdátlan kutya maradt vissza, melyek sok bajt okoztak. Ezek kiirtására benlakók vállalkoztak, akik a megölt kutya fejének leadása alkalmával bizonyos jutalmat kaptak. Később ezt a szolgálatot is a polgári hatóságok látták el.

A különféle könyvkereskedéseket, nyomdákat, könyvkötő műhelyeket stb. átnézték, nem találni-e bennük monarchia-ellenes könyveket, röpiratokat. A szerb sajtót betiltották, mert a legizléstelenebb támadásokkal illette a monarchiát. A rendőrségnek sikerült is ezen gyalázatos sajtóförmedvényekből néhány vagonra terjedő mennyiséget lefoglalni.

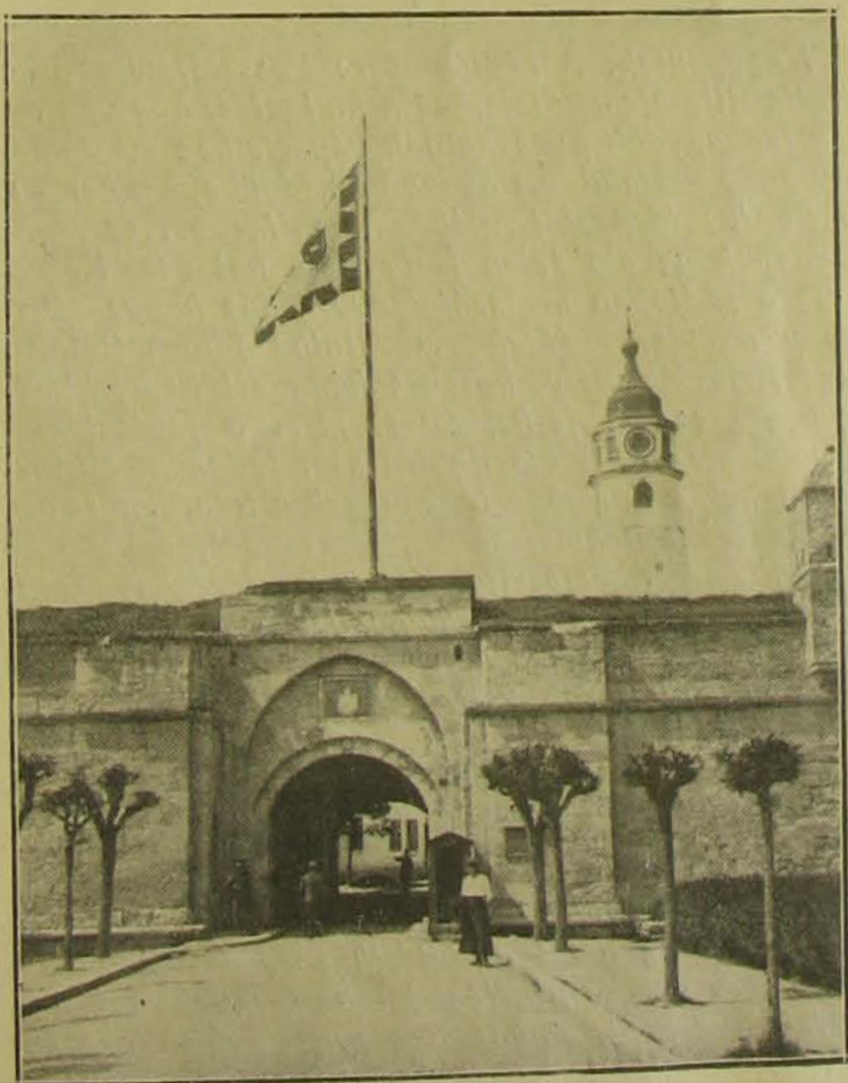
A szerb hivatalokat, neves emberek lakásait a rendőrség átkutatta, hogy levelezéseket, okmányokat foglalhasson le.

A háború felidőzésének bünére vonatkozólag itt gyönyörű dolgokat lehetett találni, melyeket annakidején nagyrészt Bécsbe szállítottak, az összeomlás után azonban egy szerb bizottság Bécsben ezen okmányok nagyobb részét ismét visszakövetelte és meg is kapta. A többi között pl. a rendőrség fölfedezte a szerb vezérkar titkos irattárát (nem keve-

Portyázó magyar pólcsendőr Belgrád török negyedében.

sebb volt, mint 25 kocsirakomány), melyet még 1914-ben a Kalimegdánon levő vezérkari épülethől egy igénytelen külsejű házba szállítottak el a város szélén. A könyveket, feljegyzéseket, okmányokat pincékben helyezték el ügyesen becsomagolva; ezen jelentéktelen külsejű házban olyan hölgyek laktak, akiknek különben nem szokásuk fontos állami okmányokat őrizni. A belgrádi szabadkőműves nagypáholyt is zár alá vették, az ott talált könyveket, iratokat stb. lefog-

A kalimegdáni vár kapuja, zászlónkkal 1916.

lalták. A nagypáholynek szép épületében később a katonai kórház testgyógyászati (orthopaed) intézete nyert elhelyezést.

A katonai rendőrség már 1916-ban megszervezte ismét a bérkocsi-, teherkocsi- és hordárszolgálatot. Dijszabásokat adtak ki és ezen intézmények igen jól be is váltak. Belgrádban mindig számos egy- és kétfogatú kocsit lehetett látni, melyek teljes megelégedésre szolgálták úgy a megszálló hadsereg tagjainak, mint a polgári lakosságnak az igényeit.

A rendőrségnek tudomása volt róla, hogy Belgrád környékén, a város külső részein fegyvereket, lőszereket rejtettek el s nagy eréllyel kutatott ezek után. Miután díjakat tűztek ki ilyen lőszer felfedezésére, természetesen a szerbek közt is akadt elég áruló, aki nyomra vezette a katonai rendőrséget, amelynek sikerült is nagymennyiségű hadianyagot lefoglalni. Eppen így értesült a katonai rendőrség bizalmas emberei útján nagymennyiségű elrejtett árucikk, szerszám, nyersanyag, szövet stb. hollétéről, melyeket a hadbiztosságnak adott át.

Egészen külön elbánás alá esett a szerb Nemzeti Bank. 1916 őszéig ezen pénzügyet épületét szigorúan

A belgrádi katonai rendőrség lovasszakasza, (eredetileg 2. m. kir. népfölkelő huszárok voltak).

őrizték, de embereink oda nem tették be a lábukat. Csak 1916 őszén rendelte el a katonai főkormányzás a páncélszekrények és páncélszobák kinyitását és átkutatását. Készpénzt nem találtak, hiszen a szerbek már 1914-ben elküldték az összes pénz- és érték-készletüket, ellenben megtalálták a kasszakönyveket, a forgalmon kívül helyezett, vagy még forgalomba nem helyezett (nem egészen kész, illetve új mintájú) dinárbankjegyeket, kliséket stb., stb. Mindezen dolgokat lepecsételték és megőrizték.

Belgrádban a biztonsági viszonyok annyi minden rossz befolyás dacára soha sem voltak rosszabbak, mint a monarchia bármely városában. Politikai tekintetben a lakosság nem igen fejthetett ki tevékenységet, mert erősen ellenőrizték. Meg kell adni, hogy a szerb lakosság általában véve mindig nyugodtan viselkedett.

A belgrádi katonai rendőrség parancsnokának az a cél lebegett a szeme előtt, hogy a katonai rendőri szolgálatra alkalmazott legénység arcvonal szolgálatra is alkalmas, harcoló csapatot képezzen, különleges szolgálatának ellátása mellett.

Eleinte a katonai rendőrség a cs. kir. hídő- és városparancsnokságnak rendeltetett alá, 1916 tavaszá-

tól azonban önálló hatáskörrel kapott s egy kerületi parancsnokság büntetőjogával látták el. 1917 január 23-án (Präs. 22.192 1916. kormányzói rendelettel) a katonai rendőrséget közvetlenül a kormányzóság alá rendelték, míg a hidfő- és városparancsnokság tisztán katonai funkciókat teljesített. 1917 április 15-én (AOK Nr. 33.259.) a hidfőparancsnokságtól elvették az eddigi Kreiskommando jogát és a katonai rendőrpáncsnokságot a Kreiskommando jogával ruházták fel.

Lássuk most már a cs. és kir. katonai rendőrpáncsnokság tagozását.

A páncsnokságon kívül a katonai rendőrség egy csendőrosztagra (Gendarmerie-Abtlg.) és egy katonai rendőrosztályra (Militärpolizei-Abtlg.) tagozódott.

A cs. és kir. katonai rendőrség csendőrosztaga.

A pétervárad cs. és kir. várportyázó páncsnokságnak, mely 1915 október 9-én délelőtt 2 órakor vette át Belgrád városában a közbiztonsági szolgálatot, 53 magyar csendőr, köztük 6 lovas állt rendelkezésére. Páncsnokuk *Stolzenberg Vilmos* m. kir. csendőrszázados volt.

Ezeknek a csendőröknek nemcsak az volt a hivatásuk, hogy a gyakorlatlan népfölkelő legénységet a katonai rendőri szolgálatba bevezessék, hanem hogy ezeknek szolgálati támaszát és gerincét is képezzék.

Ennek a feladatnak a magyar csendőrök fényes tradíciójukhoz képest teljesen megfelelték. A belgrádi hidfő- és városparancsnokság a fenti osztag létszámát csakhamar kibővítette. 1915 október végén még 35 pótcsendőr vonult be a bielitzi tábori csendőr tartalékból, továbbá 10 tábori csendőr különböző tábori alakulatoktól.

1915 november 17-én a portyázó páncsnokság és a hozzátartozó csendőrlegénység az időközben rendőrfőnökké kinevezett *Crevato József* csendőrszázados parancsnoksága alá került. Így tehát megalakult a belgrádi cs. és kir. katonai rendőrfőnökség csendőrosztaga.

Ennek az osztagnak páncsnokai voltak: a bevonulás napjától 1915 december hó 16-ig: *Stolzenberg Vilmos* m. kir. csendőrszázados; 1915 december 16-tól 1915 december 20-ig: *Ragossnig Hermann* cs. kir. csendőrszázados; 1915 december 20-tól 1916 február 5-ig: *Ritzóffy Iván* százados a bosznia-hercegovinai csendőrségtől és 1916 február 5-től a háború végéig: *Raab Antal* m. kir. csendőrszázados.

A rendőrfőnök körültekintésének és igyekezetének tudható be, hogy a csendőrosztag létszáma idővel 142 főre emelkedett, beleszámítva 61 pótcsendőrt is.

A katonai rendőri szolgálat megszervezése után kénytelen volt a csendőrosztag megfelelő számú legénységet vezényelni az I—VII. kerületi páncsnokságokhoz, a gimnasinska ulicai és vasútállomási kirendeltségekhez, valamint az önálló cukaricai és topcsideri csendőrsökhöz. Ezek a csendőrök voltak mindenütt a biztonsági és nyomozó szolgálat erős pillérei.

A megmaradt rész (kb. 30—40 fő) a tartalékokat képezte különböző váratlan eshetőségek alkalmára és a rendőrfőnökség épületében nyert elhelyezést.

Midőn a rendőrfőnökség tiszti létszámának csökkentése mindinkább érezhetővé vált, teendői ellenben mind rohamosabban növekedtek, újabb ügyosztályok felállítása vált szükségessé.

(Folytatjuk.)

Portyázás.

A napokban itt járt nálunk Newyork volt rendőrfőnöke, *Richard E. Enright* és igen érdekes dolgokat beszélt az amerikai rendőrségről és az amerikai bűnöző világról. Elmondotta többek között, hogy az Amerikai Egyesült Államokban évente átlag 12.000 embert gyilkolnak meg és 60—70.000-re rúg azoknak a száma, akik gonosztevők merényletei következtében súlyos testi sérülést szenvednek. A bűnözés elleni küzdés nemzetközi probléma és egész életét annak szenteli, hogy az egyes nemzetek között időszerű, célravezető egyezményeket, megállapodásokat létesítsen. Az ötödik nemzetközi bűnügyi kongresszus ez év novemberében lesz Washingtonban és a kongresszuson nem kevesebb, mint 60 állam lesz képviselve. Ennyit a *Richard E. Enright* által mondottakból. A magam részéről hozzáfüzöm még, hogy ha a sok közlekedési eszköz közül, amelyeket *Krausz ezredes* úr a fejlcünkbe rajzolt, csak egyetlenegy is rendelkezésemre állana, bizony jó magam is jelen lennék Washingtonban ezen a konferencián, mert — mi tagadás — úgy érzem, hogy ha mindig csak egy ponton állva, mindig csak ugyanabból a sarokból kémleljük a világ folyását, a horizont egy kissé túlságosan elvész a ködben.

*

Nagypéntek. A rádióműsor: *Passziójáték*. Csendes áhítattal illeszttem füleimhez a hallgatót, hogy az emberiség legnagyobb gyásznapján képzeletben visszamenjek vagy 2000 esztendővel azokba az időkbe, amikor *Krisztus Pilátus tárgyalótermében* mondja: »...te monád, én vagyok az élő Isten fia!« Este hat óra. Kezdődik. ...És a rádióban megszólal egy öblös hang: »Bizony, bizony mondom néktek...« Mintha fejbekólintának. *Jézus Krisztus mély, basszus hanggal! Szörnyű! Leteszem gyorsan a fejhallgatót, mert a fantáziám legnagyobb megerőltetése dacára sem tudnám elképzelni, hogy ennek a dörmögő basszusnak a tulajdonosa azonos lehet azzal a leheletszerű jinomsággal, amit a Megváltónak keresztrefeszített gyöngé, törékeny testisége sejtetni enged. Ez a dörmögő basszus eszembe juttathatja *Fallstaff* érzékiségét, *Boccaccio* sikamlós kalandjait, marhahajcsárok vásári alkudozását, a borsos tokányt nagy krigli sörökkel, csak nem a — Golgotát. Ismétlem: — és nem bánám, ha meghallaná a Stúdió rendezőse is — szörnyű volt.*

*

Olaszországban megszavaztatták a népet, hogy helyesli-e a fennálló diktatórikus rendszert vagy sem. A szavazás titkosan történt s csak igennel vagy nemmel lehetett szavazni. Mikor a szavazatgyűjtő urnákból a szavazócédulák előkerültek, megállapítást nyert, hogy kereken 10 millió szavazó közül 9 millió 850 ezer »igen«-nel és 150 ezer »nem«-mel szavazott. Ez a szám-

arány fölöslegessé tesz minden további vitát vagy magyarázatot és megint csak újabb bizonyítéka annak, amit mi a portyázásunkban már nem először hangoztatunk, hogy t. i. a nép meglegedettsége és boldogsága nem a kormányformától és a kormányformák sablonos elnevezésitől függ, hanem a kormány tetteitől, amelyek az erkölcsi és gazdasági jólétet előre- vagy hátra-mozdítják. Mussolini tettei propaganda nélkül, önmaguktól beszélnek. Mussolini egyedülálló sikere után járja a kíváncsiság az oldalunkat, hogy vajjon ha Moszkvában is elrendelnének egy ilyen szavazást, milyen lenne ott a számarány az »igen« és »nem« között. Moszkvában azonban aligha fogja ezt Stalin megkockáztatni.

*

Az aradi tizenhárom vértanu történetével ismerkedtünk meg az egyik újságból. A történetüknek azon részével, mely akkor játszódik le, amikor ők, mint az osztrák császári hadsereg börtönbe vetett rabjai, a hadbírói eljárás során vallomásaikat jegyzőkönyvbe mondják. Szerencsétlenebb ötlet aligha indulhatott volna ki keresztény lap szerkesztőségéből, mint az, hogy ezeket a jegyzőkönyveket ugyanazon a helyen és ugyanúgy tálalják az újságolvasó elé, ahol és ahogyan az Erdélyi Bélák vallomásait szokták húzni-nyúzni heteken keresztül. A fölübük helyezett szimpatikus címek dacára is legszebb illuzióinktól fosztanak meg bennünket ezek a jegyzőkönyvek. Igazán nagyszerűen értjük mi, hol kell illuziókat lerombolni, ahol azok lerombolásának semmi értelme, semmi haszna nincs és hol kell illuziókat melengetni, ápolgatni, amikor azok előbb-utóbb csalódást hoznak. A vértanu tábornokokban ifjúságunk legmagasztosabb ideáljait láttuk, tankönyveinkből és lelkes történelemtanárunk izzó magyarázataiból félistenekként tiszteltük őket, most pedig az újságból megismerjük őket, mint embereket, az emberek gyengeségeivel és gyarlóságaival. Mi szükség volt erre? Ha a baloldali sajtó valamely orgánuma hozta volna ezeket az írásokat, akkor valahogy érteném. Hangzatos reklámmal egyfelől jó pénzt keresni, másfelől a tradíciók és illuziók szétrombolásával: destruálni. De mert a szóbanforgó lapnak anyagi helyzete biztosítva van és mert irányzata kimondottan jobboldali, elképedve kérdezem, anélkül, hogy valahonnan is jeletet várnék: Miért kellett az aradi tizenhármat negligálásban az utcára vinni? Kinek jutott eszébe ez a... ez a... hogy is mondjuk csak... ez a nem okos gondolat!?

*

A mexikói forradalmi mozgalmakról a legellenőrzetesebb hírek érkeznek; egyes táviratok a kormánycsapatok győzelméről számolnak be, más táviratok viszont a felkelők sikeres előnyomulásáról adnak hírt. A kormánycsapatok vezére Calles, a felkelőké Escobar tábornok. A harcnak szomorú érdekességét kölcsönöz, hogy nem nemzetiségi, nem osztály, nem párt, hanem főleg vallási ellentétekből kirobbant háború. A kormány oldalán a protestánsok, a felkelők oldalán a katolikusok állnak. Más érdekessége is van még ennek a háborúnak. Mexikóban sokkal komolyabb, véresebb harcok folynak, mint pl. annakidején a kínai boxer vagy a délafrikai búrháborúban s mégis ezeket a most folyó harcokat vagy nem is ismerjük vagy úgy tekintjük, mintha csak azért háborúskodnának, hogy nekünk negyedévenként nagyszabású sláger-filmekkel szolgáljanak. Nem csoda. Megszoktuk a háborúkat. Az 1918-as

»béke« óta több háború zajlott és zajlik le az öt földrészén, mint a XIX. század második felének ötven esztendejében. De már vagy észre sem vesszük, vagy pedig unottan lapozzuk tovább őket az újságban. Egy-némelyikről csak akkor veszünk tudomást, ha jó a róla készített — film.

Figyelő.

KÜLFÖLDI CSENDŐRSÉGEK.

A francia csendőrség története.

Írta: NEMESSZEGHY LÁSZLÓ ezredes.

(6. közlemény.)

Második restauráció (1815). A Bourbonok uralma 1830-ig.

A második restauráció újból XVIII. Lajos királyt emelte Franciaország trónjára.

A királyi palota őrzésére s a királyt utazásain elkísérendő újból felállított a vadász század, mely különben az első csendőr légió 2-ik századát képezte.

Más újítás a csendőrségnél nem történt, minthogy a korzikai vadászok zászlóalja lett felállítva (bataillon de voltigeurs corses). Ezen alakulat Korzika szigetén szolgált, mint a csendőrségnek kísérete.

XVIII. Lajos király újból a reakció útjára lépett. Még jobban azonban utódja az 1824-ben trónra jutott, az emigráció idejéből gyűlöletes emlékü X. Károly, az artoisi gróf. Az elégedetlenség az 1830-iki júliusi felkelésben robban ki. Párizs július 27—29-én, ősi szokás szerint, torlaszokat emel, Marmont tábornok június 30-án legyőzetik s a nép kitűzi a háromszínű zászlót. A Bourbonokat örökre elűzik s alkotmányos királyságot alapítanak, melynek trónjára az orléansi házból származó Lajos Fülöpöt ültetik.

A korzikai vadászok zászlóalja egész 1850 augusztus 23-ig áll fenn, mikor is rendelettel feloszlatják s egy század mobil csendőrséggel helyettesítik.

A júliusi monarchia. Lajos Fülöp királysága 1830—1848.

A júliusi monarchia alatt látunk először feltűnni alakulatokat, melyek hivatalosan viselik a mobil csendőrség nevet.

Lajos Fülöpben az új királyban meg volt a jóakarát, hogy alkotmányos uralkodó legyen. Uralkodása azonban nem volt szerencsés. A legitimisták árulónak tekintették, az igényeikben kijátszott köztársaságiak és munkások pedig nehezteltek rá. A köztársaságiak 1832 júniusban felkelésben törnek ki, de 2 napi harc után leveretnek. Ugyanakkor a legitimista pártot is vereség éri. Berry hercegnő fia V. Henrik nevében a Vendéeban fel akarja gyűjtani a polgárháború lángját, de a katonaság leveri s fogságba kerül. A bonapartisták is mozgolódtak. 1836 október 30-án Bonaparte

Lajos, I. Napoleon unokaöccse, Strassburgban termett s az őrseget felkelésre szította. Ő is elfogatott, de Lajos Fülöp beérte azzal, hogy kiutasította.

Mint látjuk Lajos Fülöp uralkodása nagyon zaklatott. Ez az állapot valóban komoly gondokat okozott az 1830 óta alakult polgári monarchiának. Főképen nyugaton voltak észlelhetők erős legitimista mozgalmak. Ez arra indította a kormányzatot, hogy ezen területen megerősítéseket vonjon össze.

Az 1830 szeptember 4-én kelt rendelettel Angers és Toursban 2 zászlóalj mobil csendőrség lett felállítva. Egy évre rá a zászlóaljak fel lettek oszlatva, azonban létszámuk változatlanul tovább ott maradt, hogy mint többlet ezen körzet különleges szolgálatának ellátására rendelkezésre álljon.

Ahogy az állandó mozgalmak folytán a napenként változó helyzet parancsolta, egymásután esetről-esetre 6 ideiglenes lovas csendőrezred állítottatott fel, mely századonként az egész területre lett szétszórva. Mikor azután létjogosultságuk megszűnt a századok egyik a másik után szabadságolva lettek.

Különösen kitűnt az első század, mely szembetűnő módon szerepelt a Berry hercegnő által szított mozgalmak, valamint az ezt követő vendéi lázadás elfojtásában. Ezen század 1834-ben egyesült a felső loirei csendőrséggel.

Lajos Fülöp uralkodása alatt az elégedetlenség mind-egyre nő. Köztársaságjak, szocialisták, kommunisták, legitimisták összefognak a király ellen. Mindezekhez járul a felsőbb köröknek hallatlan erkölcsi romlottsága s a hatalmon lévő polgárság önzése és korrupciója. Az események folyamánként 1848 február 22-én Párizsban forradalom tör ki, a vezetés a munkásosztály kezébe kerül s ez a köztársaságot követeli. A király február hó 24-én lemond s megalakul Franciaországban a második köztársaság.

A második köztársaság.

(1848—1852.)

A köztársaság megalakulásakor nagy gondot okozott a munkáskérdés. A munka nélkül maradt munkások foglalkoztatása miatt nemzeti műhelyeket állítanak fel s munkanélküli segélyeket folyósítanak. A műhelyek azonban annyi költséget okoztak, hogy a kormány azok bezárására szánja el magát. E kérdésben a vagyonos polgári osztály s a munkások újból ellentétbe kerülnek. Véres munkás zavargások törnek ki, melyet 1848 június 25-én a diktatori hatalommal felruházott Cavaignac tábornok rettenetes kartácstűzzel nyom el.

Ezen események hatása alatt, nehogy a júniusi napok kínos eseményei megismétlődjenek, szükségessé vált a csendőrség megerősítése. A végrehajtó hatalom feje Cavaignac 1848 július hó 5-én elrendelte Versaillesben egy zászlóalj mobil csendőrség szervezését.

Ezután megkezdődik az elnökválasztás iránti küzdelem. Két pályázó van Cavaignac tábornok s a strassbourgi puccsban nevetségesen szerepelt Napoleon Lajos. A Napoleon név varázsa folytán 1848 december 10-én ezt választják meg elnöknek.

Napoleon tovább kiépíti a csendőrséget. 1850 május 11-én 2. számmal egy új csendőr zászlóaljat állít fel, melynek hivatása lesz magán Párizs területén működni.

Napoleon Lajos ezután mindjobban kezébe ragadja a hatalmat. 1851 december 2-án katonaság és a csendőrség

segítségével a nemzetgyűlés köztársasági és orleanista párt-fejeit letartóztatja. Erőszakkal és ravaszsággal kiharcolja, hogy öt népszavazással 10 évre elnöknek választják. A szénátus azután a nemzethez intézett proklamációjában a császárság visszaállítását indítványozza, mi a november 21. és 22-én megtartott népszavazáson elfogadtatik, mire a császárság 1852 december 2-án Saint-Clouban proklamáltatott. (Folytatjuk.)

CSENDŐR LEKSZIKON.

52. **Kérdés.** Mit kell a Szut. 12. pont 2. bekezdésében foglalt azon rendelkezés alatt érteni, hogy: »A közbiztonsági szolgálatra vagy egyes közbiztonsági szolgálati ténykedésekre vonatkozóan a csendőrnek — saját előjáróin kívül — csak az előjárói minőségben jellepni jogosult csendőrségi jeljebbvalói... stb. adhatnak utasítást?«

Válasz. Ezen rendelkezés alatt azt kell érteni, hogy a közbiztonsági szolgálatra vonatkozóan a honvédségi állomány-csoportokba tartozó feljebbvalók nem adhatnak utasítást, illetve parancsot, azaz tisztán csendőrségi szakügyekben nem léphetnek fel mint előjárók, még akkor sem, ha egyébként előjárók volnának is (pl. a honvéd állomásparancsnok).

53. **Kérdés.** Azokban az esetekben, amelyekben a Szut. 437. pontjának értelme szerint a járőr saját kezdeményezéséből tarthat házkutatást, tarthat-e személymotozást is egyszersmind?

Válasz. Ha a Bp. 173—191. §-ait tanulmányozzuk, azt látjuk, hogy a törvény két különböző jogintézményként kezeli a házkutatást és személymotozást, de lényegében véve mindkettőnek azonos jelentőséget tulajdonít, mindkettőt azonos szabályozásnak veti alá. Általában csak a házkutatást szabályozza, a személymotozást, mint külön feltételektől függő, külön részletes szabályozás alá eső intézménnyel általában nem foglalkozik. Elve az, hogy a személymotozás ugyanazok alá a szabályok alá esik, mint a házkutatás. Mind-össze a Bp. 176. §-a szól kifejezetten külön a személymotozásról, midőn a személymotozásnak alávethető egyéneket sorolja fel. A 180. §. 2. bekezdése pedig, amely a bírói határozat nélkül foganatosítható házkutatásról szól, nem tesz külön említést a személymotozásról. Csak a következő 181. §-ból következtethető, hogy a törvény a személymotozás feltételeit a házkutatáséival azonosította.

A gyakorlatban azonban nem egészen mindegy, hogy az illető érdekelt ellen csak házkutatást vagy azzal együtt személymotozást is foganatosítsanak-e, mert a személymotozás mindenesetre megalázóbb jellegű. Tény azonban az, hogy gyakorlatilag a személymotozást parancsoló pillanatnyi szükség kívánhatja, amikor is arra az állaspontra helyezkedni, hogy előzetesen bírói határozatot kell kieszközölni, az eljárás céljával ellentétes, hiábavaló, sőt nevetséges álláspont lenne.

A törvény végrehajtásában mutatkozó ezt a nehézséget a helyes gyakorlati érzék küszöbölheti ki. A csendőr lehető-

Az illúziók szülik a reményt és következőkép a boldogságot; ezért mindig csábosabbak lesznek, mint a valóság.

Le Bon.

leg kerüljön minden olyan intézkedést, amelyhez való jogosultsága vitássá tehető, de ha érzéke azt súgja, hogy intézkedése feltétlenül az eljárás érdekében van, sőt eleve biztos az intézkedés sikerességében, el fogja találni a helyes utat. Természetesen nem gondolunk olyan intézkedésre, amelynek törvénytelenége nyilvánvaló, hanem csak olyanra, amelyre való jogosultságot kifejezetten nem tartalmaznak a törvényes szabályok.

Ezek után a feltett kérdést akként döntjük el, hogy a járőr a 437. pontban felsorolt feltételek esetén személymotozást lehetőleg ne foganatosítsa a házkutatás mellett. Ha azonban egyébként a Bp. 176. és 180. §-ának esetét fenforogni látja és alapos oka van hinni, hogy a motozás eredményes lesz, személymotozást is lehet tartania.

54. Kérdés. *A járőr bírói rendeletre tart házkutatást bizonyos tárgy lefoglalása végett. A házkutatás színhelyén az érdekeltnek vendégei is jelen vannak. A járőrnek gyanúja támad, hogy a keresett tárgy a jelenlevők egyikénél van, miért is felhívja a jelenlevőket, hogy vessék alá magukat a személymotozásnak. A jelenlevők közül ketten tiltakoznak a motozás ellen, a járőr azonban őket is megmotozza. Helyesen járt-e el a járőr?*

Válasz. A Bp. 176. §. bek. szerint személymotozás foganatosítható az ellen is, aki nagy valószínűség szerint valamely bizonyítékul szolgáló tárgyat rejt magánál. Kérdés csak az, hogy a járőr saját elhatározásából megejtheti-e a motozást, vagy bírói rendeletre kell-e várnia a Bp. 177. §-a értelmében.

Nyilvánvaló, hogy a személymotozásnak csak akkor van értelme, ha az akkor nyomban foganatosítható, amikor a járőr a törvényben megjelölt »nagy valószínűséget« megállapítja, feltéve, hogy az illető a terheltnek nem olyan hozzátartozója, aki nem áll a büncselekmény részességének stb. gyanúja alatt vagy nem védő, aki ellen nincs a büncselekmény részességének stb. gyanúja miatt vizsgálat elrendelve.

Ez utóbbi két esetben ugyanis akkor sem lehet személymotozást tartani, ha nagy valószínűség szerint az illető magánál rejtegeti a keresett tárgyat. Itt mellesleg meg kell jegyeznünk, hogy ez a törvényadta mentesség csak a védőre értékes, amidőn vizsgálat elrendelését köti ki, a hozzátartozókra nem, mert ha a hozzátartozót valamely lefoglalandó tárgy elrejtésével gyanúsítom, rendszerint büncselekmény elkövetésével is gyanúsíthatom ugyanezen az alapon.

Utalva az előbbi kérdésre adott válaszukban kifejtettekre, véleményünk a feltett kérdésre az, hogy amennyiben a járőrnek kellő okai voltak a »nagy valószínűség« megállapítására, eljárása törvényszerűség szempontjából nem kifogásolható. Ha azonban erre megfelelő okai nem voltak, eljárása az ötletszerűség és önkényesség gyanújával illethető.

Szabály minden esetben azonban legyen az, hogy ha nem jelentékeny bünesetről van szó, a csendőr lehetőleg ne adjon okot eljárása törvényszerűségének vitatására.

55. Kérdés. *A járőrnek egy pusztán levő házban kell házkutatást tartania. Lakott hely csak tíz kilométernyire van legközelebb. A pusztán nem található olyan megbízható egyén, akit a járőr a házkutatásnál tanukul alkalmazhatna vagy a gyanúsított kikérdezéséhez tanu-minőségben megbízhatna. Mit kell ily esetben tennie?*

Válasz. A Bp. 132. §-a értelmében, ha a gyanúsított ily irányú kérelmet nem terjesztett elő, nem feltétlenül szükséges kihallgatásánál tanuk alkalmazása. Ily esetben tehát a járőr a Szut. 431. pontjához képest jár el. A Bp. 181. §-a szerint azonban kötelező két tanu jelenléte a házkutatásnál, mert különben a házkutatás szabálytalan.

Véleményünk szerint a házkutatáshoz az érdekelt félnek

egyébként érdektelen hozzátartozója tanuul meghívható. Ha ez sem lehetséges, tanukról más módon, a legközelebb eső lakott helységről küldönc útján kell gondoskodni. Ha a járőr tanu nélkül mégis foganatosította a házkutatást, utólag két tanu jelenlétében azt meg kell ismételnie. Ebben az esetben jelentésében meg kell említenie, kényszerítő szükségéből miért járt úgy el, ahogy eljárta, mi volt az eljárás eredménye, mi történt később az eljárás megismétlésekor, a két tanu jelenlétében; meg kell állapítania ugyanekkor, hogy az érdekelt előbbi eljárása ellen nem emeltek kifogást.

56. Kérdés. *Mezőrendőri vagy jövedéki kihágás esetén tartható-e házkutatás a tettenért és lakására menekülő gyanúsítottnál, mikor a kihágás bizonyítására szolgáló tárgyak elrejtése kézenfekvő?*

Válasz. A Szut. 437. pontja csak büntett vagy szabadságvesztés büntetéssel büntetendő vétség esetében enged meg házkutatást, kihágás esetében csak a g) alpontban megjelölt nyilvános helyiségekben vagy büntettesek rejtékhelyeül ismert helyeken enged házkutatást.

A Szut. eme rendelkezésével látszólag ellentétben van sok törvényes rendelkezés (vadászati, erdészeti stb. törvény), amely kihágás esetén is kifejezetten megengedi házkutatás foganatosítását.

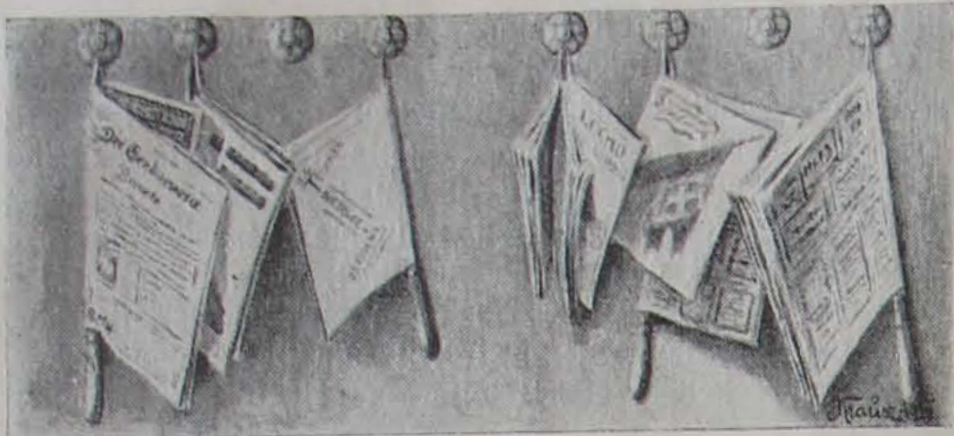
Ez az ellentét a Bp. 169. §-a értelmezésével oszlik el. E törvényhely szerint ugyanis azokat a tárgyakat, amelyek elkobzás alá esnek, vagy amelyek bizonyítékul felhasználhatók, ha kell foglalni, bírói őrizet alá kell adni vagy megőrzésükről más módon kell gondoskodni. A Bp. 170. §-a pedig intézkedik arról, hogy azt, aki ilyen tárgyat tart birtokában s ki nem adja hatósági felhívásra, le lehet tartóztatni. Az ily letartóztatás, mondja a törvény, ha kihágásról van szó, 6 hétig tarthat.

Nyilvánvaló tehát, hogy maga a Bp. is megengedi kihágás esetében a házkutatást, ha annak célja a Bp. 169. §-ában megjelölt tárgy előkerítése. Az ily célból foganatosított házkutatást tehát tulajdonképpen lefoglaló eljárásnak kellene nevezni, szemben a Bp. 173. §-a tilalmával.

57. Kérdés. *Egy falusi szatócs a községtől távoleső pusztán maga hordja szét a nála megrendelt árukat, egyúttal azonban árút ad el olyanoknak a széthordás folyamán, akik nála előzetesen megrendelést nem tettek. Nem törvénybe ütköző eljárás-e ez?*

Válasz. A kérdésben említett szatócs házalónak nem tekinthető, mert hiszen nem állandó üzlethelyiség, illetve telephely nélkül kereskedik. Ahhoz kétségtelenül joga van, hogy a nála megrendelt árukat házhoz szállítsa. Tekintve most már azt, hogy a kereskedőnek és iparosnak általában joga van üzlethelyiségén kívül is árusítani áruit és készítményeit bizonyos korlátozásokkal, nem látunk a felhozott esetben semmi felőlő rendellenességet. Az illető szatócs eljárása tulajdonképpen a megrendelés-gyűjtés fogalma alá vonható, amelyhez szintén joga van. Igaz ugyan, hogy megrendelések után házról-házra járni s egyúttal a megrendelt árukat árusítani tilos, de esetünkben nem tisztán erről van szó, hanem a nem tervszerűen felkeresett megrendelő alkalmi kielégítéséről. A cselekménynek a szatócs üzleti versenytársai szempontjából lehet jelentősége s így a cselekményt csak a helyi viszonyokat ismerő iparhatóság ítélheti meg helyesen.

A cs. kir. hadsereg 1855-ben megszüntetett 1. és 3. számú ügynevezett helyőrségi zászlóaljának zászlója törökötől zsákmányolt zászló volt, amelyet az 1. helyőrségi zászlóalj 1788-ban Rohatynnál, a 3. helyőrségi zászlóalj pedig, ugyancsak 1788-ban, Bogazestienél ragadott el az ellenségtől. A hősiesség jutalmául mind a két zászlóalj kiváltsághelyen viselhetette ezeket a zászlókat.

LAPSZEMLE.

(Németország.) Der Gendarm.

1929 március 6.

Folytatja a csendőrség 1929 30. évi költségvetésének képviselőházi tárgyalásáról írt tudósítást. Egy szociáldemokrata képviselő ismételt szövést tesz a csendőrségnél rendszeresített rövid kardot, a csákót és a látható gombokat s ezek eltörlését kéri, mert viselésük szolgálatban nem praktikus és fölösleges. Egy másik képviselő azt kéri, hogy a csendőrség tagjainak a polgári lovasegységekbe való belépése engedtesse meg. Egy német nemzeti párti képviselő sikraszáll a csákó és a rövid kard mellett, mert — úgy mond — mégis csak különbséget kell lenni egy, az állam fegyveres hatalmát reprezentáló csendőr és egy éjjeli őrközött. A csendőrség tekintélyének fentartásához a külsőségek is hozzájárulnak.

Metelen községben három birtokos közösen kibérelt egy vadászterületet s megengedték, hogy azon három vendégük bérösszeg fejében állandóan vadásszék. Hosszas pereskedés után az országos főtörvényszék kimondotta, hogy a bérlők által ellenszolgáltatás fejében megadott állandó vadászengedély voltaképpen nem más, mint a vadászterület albérletbe adása, a vendégeket tehát nem vendégeknek, hanem albérlőknek kell tekinteni s a bérlőket a vadászterület albérletbe adásáért pénzbüntetéssel sújtotta.

Jungheim csendőrparancsnok szövést tesz, hogy a hatóságok által kiállított személyazonossági igazolványokat fényképpel kellene ellátni, mert a gyűrött, összepiszkolódott igazolványokból sokszor még a nevet sem lehet kiolvasni, annál kevésbé a személyadatokat megállapítani. A fénykép nagyobb valószínűségét nyújtana annak, hogy a hamisított vagy lopott igazolványok tulajdonosai lelepleztessenek. (A mi véleményünk szerint az úgynevezett igazolványfénykép egyike a legmegbízhatatlanabb azonosítási segédeszközöknek, amely-nél még az aláírás is célszerűbb. Szerk.)

Az egyik csendőrparancsnokság elrendelte, hogy a csendőrök a téli sapkát 10 foknál kisebb hidegben vagy 7 foknál nem hidegebb hóviharban nem viselhetik. A lap ilyen szabályozás helyett azt ajánlja, hogy a téli ruházati cikkek viselését bizzák a csendőrökre, legfeljebb azt lehetne kimondani, hogy azokat csak fagyos időben szabad viselni.

1929 március 16.

Majdnem az egész szám a csendőrség költségvetésének képviselőházi tárgyalásával foglalkozik. A beszédek a már ismert kérdések körül forognak, természetesen az egyes képviselők pártállása szerint a csendőrséggel szemben rokon- és ellenszenves módon. Grzezinsky belügyminiszter a csendőrséget és a rendőrséget a szociáldemokrata és kommunista képviselők támadásával szemben erélyesen megvédelmezi s azt hangoztatja, hogy a német csendőrség és rendőrség tanulmányozására a világ minden részéből utaznak szakemberek Németországba, ami valószínűen nem lenne így, ha a német közbiztonsági intézmények nem felelnének meg a hivatásuknak. (Kétségtelen, hogy a német rendőrség és a csendőrség hivatásának a németországi viszonyok között kiválóan megfelel, de az is természetes, hogy más országok más közbiztonsági viszonyai között a német közbiztonsági szervek minden berendezését nem lehetne mintául venni. Szerk.)

1929 március 26.

A porosz csendőrségnek 1923 április 1-ével történt átszervezése alkalmával a ruházat beszerzése, valamint a kerékpár- és löbeszerzési alapok kezelése egy központi hivatalra ruháztatott (Verwaltungsdirektion der Landjägeri). A porosz belügyminisztérium 1929 április 1-ével a csendőrség és rendőrség ruhabeszerzési és alapkezelési ügyeit egy

közös szervre ruházta. A lap ismerteti ennek a közös szervnek modern irodai szisztémáját és technikai berendezését. Kartotérendszerrel az ügymenetet annyira egyszerűsítették, hogy négy irodai tisztviselő 2200 ember ruházati nyilvántartását vezeti.

A berlini közigazgatási akadémia a berlini rendőrség tudományos egyesületével karöltve április 15-től 20-ig rendezi a »9-ik rendőrségi hetet«, amelyre a csendőrség tagjait is meghívta. A tudományos hét programjában szereplő előadások a következők: A közigazgatás reformjának új irányai; A modern rendőrség szelleme; A modern rendőrség fogalma; A közbiztonsági közegek továbbképzésének lehetőségei; A rendőrségi vizsgák rendszerének reformja; Az okmányhamisításokról; Okmányhamisítási esetek (vetített képekkel); A filmcenzúra és annak kihatásai a mozgóképiparra, különös tekintettel a helyi rendőrhatalom teendőire; A közlekedési rendészetről; A rendőrség alkalmazása mint tantárgy; A rendőrség helyzete a büntetéseknél egyesületekbe tömörülésével szemben; Német és idegen rendészeti szervek összehasonlítása (vetített képekkel); A rendőrség a demokráciában és a diktatúrában; A modern proletáriátus szociális pszichológiája; A halálbüntetés történelmi és kulturális jelentősége. A közlemény szerint az előadásokat — amelyeket a berlini egyetemen tartanak — csak olyan csendőrök látogathatják, akik előképzettségükkel és szakismeretükkel fogva azokat szellemileg követni és hasznosítani tudják. (Nem említi meg a lap, hogy ezeket a képességeket ki és hogyan állapítja meg. Szerk.)

Két csendőr nyomozás közben egy földműves szántjára ült, amelyen még egy polgári egyén tartózkodott. A ló megvadult s a szánt az árokba fordította. Három ember — köztük az egyik csendőr — azonnal meghalt, a második csendőr súlyos agyrázkódást szenvedett. Egy másik csendőr kocsmái verekedésnél 15—20 bányamunkással szemben egyedül és csak pisztollyal fölfegyverkezve lépett fel, életveszélyesen megsebesítették.

Lundjägermeister F. Huser a záróráról értekezik s egy erre vonatkozó elvi jelentőségű bírósági határozatot ismertet.

—0—

(Ausztria) Der Gendarmeriebeamte.

1929 március.

Az osztrák csendőrök a külszolgálatban töltött idő után nem kapnak vezénylési pótdíjat, mert a belügyminisztérium ennek megváltása fejében havonta rendfokozat szerint átalányösszeget engedélyezett, amely a külszolgálati órákra való tekintet nélkül mindenkinek egyforma kiszabatban illetékes. Erre való tekintettel a belügyminiszter a csendőröknek az előírt szolgálati óraszám felül teljesített készülségi szolgálatért pótdíjat engedélyezett, amely azonban csak abban az esetben illetékes, ha a csendőr a készülségi szolgálat után pihenőt nem kap.

Dr. Oskar Meister érdekesen fejtegeti, hogy a helyes pályaválasztás milyen nagy befolyással van az általános bűnözésre. A bűnözők nemcsak a tanulatlan emberek sorából kerülnek ki, hanem olyanok sorából is, akik tanulmányaikat félbeszakították vagy pedig foglalkozásukkal vagy mesteriségükkel felhagytak, legtöbb esetben azért, mert az nem felelt meg az egyéniségüknek. A helyes pályaválasztás szempontjából a szülők mellett, sőt sokszor azok ellenére is nagy fontosságot tulajdonít a hivatalos pályaválasztási tanácsadónak, amely a fiatalokékat beható fizikai és pszichikai megvizsgálása után tanácsot ad a pályaválasztást illetően. Ez az eljárás, ha nem is nyújt száz százalékos biztonságot a bűnözők eme nemével szemben, azok számát mégis csökkentheti, mert a hosszas gyakorlat a tanácsadókat feltétlenül kivételes emberismerettel ruházza fel, akik minden esetben józanabban mérlegelnek a pályaválasztás tekintetében, mint az elfoglalt szülők.

A lap részletes tudósítást közöl a brucki csendőriskola növendékeinek ünnepélyes vizsgájáról, valamint a gráci országos csendőrparancsnokság állományába tartozó csendőrök jól sikerült táncmulatságáról.

Az osztrák csendőrség létszáma 1929 január 1-én 148 tiszt, 388 járőrpáncsnok, 1818 őrsparancsnok (ezekkel egyenállású) és 3476 csendőr, összesen 5830 fő. A lap kiszámítja, hogy a jelenlegi helyzet szerint a legtöbb csendőrnek nincsen kilátása arra, hogy az őrsparancsnokképző iskolát elvégezze és őrsparancsnokká előlépjön, mert túlságosan sok az idős ember, akik a kedvezőtlen nyugdíjazási viszonyok miatt nem hajlandók nyugdíjba menni és a fiatalabbaknak helyet adni. Erre való tekintet nélkül azonban célszerű lenne az őrsparancsnokképző iskolába minél több fiatal csendőrt bevezényelni, hogy ha az illetők őr-

parancsnokok nem lehetnek is, az őrsparancsnokképző iskolában szerzett ismereteket akár a csendőrségnél, akár pedig a polgári életben a szolgálat és a maguk javára értékesíthetnék.

—0—

(Jugoszlávia.) Zsandermeriszki Veszni.

1929 március.

A címkép *Trnokopovics Sztoján* csendőrezredest, a csendőrség felügyelőjének helyettesét ábrázolja.

B. D. csendőrezredest útmutatást ad, hogyan kell az ifjú csendőrnemzedéket őrsparancsnokká nevelni. Abból a felfogásból indul ki, hogy a nevelésre nem lehet általánosan érvényes elveket felállítani, mert az a körülmények és a személyek szerint más és más. Minden őrsparancsnok megtette kötelességét, ha alantosaiból magának olyan utódot nevel, aki képes lesz feladatát közmegegyezésre ellátni.

Radics Z. csendőrhadnagy a zsarolásról, mint büntettről ír értekezést a csendőrség számára. Miután felsorolja a zsarolás tényálladási elemeit, két csoportba osztja a zsarolókat: Olyanokra, akik egy kínálkozó alkalmat felhasználnak és olyanokra, akik rendszeresen üzik ezt a büntetést, mint mesterséget. Kioktatja a csendőröket, hogy az előforduló zsarolási esetekben különös figyelmet fordítsanak a legapróbb részletekre, — olyanokra is, amire másfajta nyomozásnál egyáltalán nem kell hederíteni sem, — mert ezek a büntény megállapításánál döntő fontossággal bírhatnak.

Jukovljević István csendőr százados befejezi nagy közleményét az írástudásról és a csendőr képzettségéről. Miután a kézírást és az írályt az előbbi fejezetekben letárgyalta, áttér a pontozás szükségének magyarázatára. Végül kiemeli, hogy a jó csendőrnek a csendőri és katonai kiképzésen és tudáson kívül, általános képzettségre is szüksége van. Amit az iskolában meg nem tanult és az emberekkel való érintkezésben sem tud elsajátítani, azt jó könyvek olvasása által kell elsajátítani. Különösen fontos a mai világban a technika és kémia haladását követni, mert ezek szolgáltatják a mai »tanult« gonosztevőknek a legjobb segítséget a bűnözéshez.

Csurics Ante őrnagy a nemzetközi gonosztevőkről ír. Ezek a vasút, az autó és repülőgép fejlődésével szaporodnak, melyek segítségével gyorsan változtathatják helyüket. Ellenük csak nemzetközi rendőrséggel lehet boldogulni. Kezdő lépéseket ezirányban (1910 Páris, 1914 Montecarlo) eltörölt a háború. Háború után, mint a gomba, úgy szaporodott a gonosztevők száma. A művelt világ rendőrségeinek közös munkára kell összefogni a társadalom közös ellensége ellen. (Vége következik.)

Czarevics Milos hadbíró hadnagy a katonai bíróságok illetékességét ismerteti katonai személyekkel szemben. Jogilag megállapítja, hogy ki tartozik a hadsereg kötelékébe és hogy melyik katonai bíróság illetékes. Erre a fejtegetésre azért van szükség, mert úgy a hadsereg és a tengerészet szervezetére, mint a polgári hivatalnoki státusz rendezésére új törvény jelent meg, amely szükségessé teszi a fogalmak tisztázását. (Annál is inkább, mert a Délszláviát képező országok és tartományokban egymástól még mindig különböző jogviszonyok uralkodnak. Vége következik.)

M. öreg csendőr folytatja oktató sorait az előbbi füzetben megkezdett témáról, hogy »Milyen legyen a jó őrsparancsnok?« A folytatás a lelkiismeretességgel és a pontossággal foglalkozik. Lelkiismereti kérdést csinál belőle, hogy az őrsparancsnok a csendőrségi szolgálaton kívüli az őrs közzgazdálkodásával és alárendeltjeinek minden ügyesbajos dolgával is folytonosan foglalkozzék.

Rendőrakutya sikere a csendőrségi szolgálatban. A szerkesztőség negyedévenként kimutatást közöl azokról az esetekről, amelyekben a csendőrakutyákat eredménnyel alkalmazták. A felsorolt esetben a kutyák kiváló szolgálatokat tettek lopási, rablási és gyilkossági esetekben. Igaz, hogy a tettesek is rendszerint megkönnyítették a kutyák dolgát, mert a legtöbbje egyenesen hazament és ott rejtette el a lopott vagy rabolt holmit és a fegyverét. De olyan eset is előfordult, hogy a kutya az ötörlik faluig követte a nyomot és megtalálta a tolvajt.

Grbics M. leírja a csendőrség határszéli szolgálatát a szerb-albán határon.

»Az új korszak törvényei« címmel rovatot nyit a szerkesztőség, melyben ezentúl az 1929. év január 6. után — vagyis a diktatura kezdete óta — megjelent és még meg-

jelenő összes törvényeket teljes szöveggel vagy kivonatban fogja közölni, aszerint, hogy milyen mértékben érdeklik a csendőrséget. Elsőnek a »Királyi hatalomról és a legfelsőbb állami kormányzatról«, másodiknak a »Közbiztonság és rend fenntartásáról a birodalomban« szóló törvényt közli. (Az utóbbi semmiesetre sem kecsegtet kellemes tartózkodással Jugoszláviában, mert egy gondatlan szó is bajba keverheti az embert. Szabad államban napirenden levő kritika SHS-ben 20.000 dinárig terjedhet pénzbüntetéssel, 20 évig tartó börtönnel, sőt halálbüntetéssel is vonhat maga után. Akinek netalán elhalaszthatatlan dolga akad odaát, az el ne mulassza ezt a törvényt jól megjegyezni. Szerk.)

A csendőrség parancsnoka részletesen szabályozta a »Zandermeriski Veszni«-nek az ügykezelését és előírta, hogy milyen adminisztratív könyveket és előjegyzéseket kell vezetnie. (A Csendőrségi Lapokra vonatkozó hasonló rendelkezéseket az alapszabályok tartalmazzák. Szerk.)

Különböző rovatban apróságokat találunk megemlítve: Csikágó 2¹/₂ millió lakosa közül szombat estétől hétfő reggelig 750 rendőr és detektív kb. 3000 embert tartóztat le rendesen. Kinában a rablók századokba, sőt ezredekbe szervezkednek.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Egy lopási eset kiderítése.

Írta és nyomozta: BITAI MÓZES tiszthelyettes (Pécsvárad).

1912 december 19-én a Szászsebes városi őrs irodájában írásbeli munkával foglalkoztam, mikor dr. Acker György ottani rendőrkapitány, telefonon arról értesítette az őrsöt, hogy a városi villanytelep szertárából mintegy 4 métermázsányi kb. 400 K értékű, tekercsekbe göngyölt vörösréz sodronyt ismeretlen időben, ismeretlen tettesek elloptak, egyben felhívta az őrsöt az eset kinyomozására. Bende Lajos járásörmester őrsparancsnok az ügy nyomozásával engem bízott meg és Darkó Aron csendőrt rendelte ki mellém járőrtársként. Az eligazítás megtörténte után a helyszínre siettünk s ott Dahinten Gyula művezető szakszerű felvilágosításai és saját észleleteink alapján megállapítottuk, hogy a lopást oly módon követhették el, hogy a szertárnak napközben nyitva álló ajtaján át a tettes besurranhatott és észrevétlen pillanatban a vörösréz sodronyt onnan háromszorra-négyszerre kivihette. A betörésnek ugyanis semmi nyoma észlelhető nem volt, az ajtón pedig olyan zár volt, hogy azt saját kulcsán kívül más kulccsal kinyitni nem lehetett. Ez alapon tehát a tettest a villanytelepen dolgozó 15 munkás között kellett keresnünk. Az illetőket még ott a helyszínen az irodahelyiségben részletesen kikérdeztem, de mindegyikük határozottan tagadta, hogy az esetről tudomása volna és így eredményt elérni nem sikerült. A munkások lakását is alaposan átkutattuk, de a kutatás sem vezetett eredményre. A kutatás eredménytelen befejezése

Használjuk a csendőrségi emlékalap levelezőlapjait! Művészek, olcsók! Hőseink emlékét és testületünk dicsőségét szolgálják!

után elcsüggedve, reménytelenül távoztunk az utolsó munkás lakásából.

Amint elmélkedve mentünk a város utcáján, elhatároztuk, hogy a helybeli rézművesmestereknél fogjuk a nyomozást folytatni. A rézművesek közül kettő, névszerint Vacsics József és Hartwig Lajos, teljesen szegény s a szegénységen felül nem a legjoggal hirben álló ember volt. Kikérdeztük őket, majd lakásukat átkutattuk, de eredményre ez sem vezetett.

A harmadik rézművesmesterrel, Onkerrel,^{*)} másként állott a helyzet. Érettségit tett ember, tartalékos tiszt volt. Tekintve képzettségét, állását és vagyonát, senki róla bűncselekmény elkövetését fel nem tételezhette. Én sem gyanúsíthattam alaposan, már azért sem, mert ismerve őt már előbből, olyan társadalmi köre volt, hogy kizártnak kellett tartanom az ügybeni részességét. Azonban két bizalmi egyén jelenlétében a nyomozással kapcsolatosan elmentünk nevezett lakására. Alighogy a lakásba beértünk, találkoztunk vele. Még mielőtt jövetelünk célját elmondhattam volna, ő izgatottan (arcszine fehér lett, arcizmai rángatóztak) az elkövetett lopás felett felháborodásának adott kifejezést. Ezek után nekem nem jutott más szerep, mint felkértem őt arra, hogy ha valaki a lopott, szakmájába vágó tárgyakat nála megvételre felkínálná, úgy értesítsen bennünket. Nevezett ezt készséggel meg is ígérte. A lakásából való távozás után a városházára mentünk, hol egy kissé megpihelve pár percnyi gondolkodás után elhatároztam, hogy személyesen a rendőrkapitányhoz megyek és Onker ellen viselkedése miatt támadt gyanúmat feltárva, a házkutatás megtartására felhívását kikérem.

Mikor a rendőrkapitánynak gyanúmat jelentettem, ő a következő szavakkal válaszolt: »Hogy is mer ön ilyent feltelezni, hisz az a legelső tekintélyes ember a városunkban, ügyeljen, nehogy meghallja, mert elvereti önön a port«. Azután engem elutasítva a felhívás kiadását megtagadta. Hasonló módon jártam a helyi kir. járásbiróságnál is. Így nem volt már más hátra, a nagyszebeni kir. ügyészséghez fordultam és telefonon kértem felhívását, honnan azt a választ kaptam, hogy ami az ügyészségnek jogos, az a csendőrségnek is az, ha kellő indokot találok a házkutatás megtartására, úgy tartsam meg a saját felelősségemre, de felhívást nem kapok. Miután minden lehetőt elkövettünk a nyomozás során a siker érdekében, de eredményt elérni nem tudtunk, 4 napi szolgálat után az örsre bevonulva az esetet az illetékes kir. ügyészségnek bejelentettem.

Bár őrsparancsnokom a 37 főnyi városi örs legénységével együtt, a hatóságok is gyanúmat kétségbe vonták, nekem mégis az volt a nézelem, hogy a lopás tárgyát képező vörösrezt a villanytelepi munkásoktól Onker vásárolta meg, ami lakásán lesz elrejtve és így ő az ügyben mint orgazda, esetleg felbujtóként szerepel. Ezért elhatároztam, hogy nevezett lakását állandó felügyelet alatt tartom mindaddig, míg kellő bizonyítékok alapján a jogos fellépésre alkalmat nem találok.

Figyelésemet még aznap, azaz 1912 december hó 23-án megkezdtem s minden éjszakából egy, sőt két órát az illető lakása közelében leszálláson töltöttem el egészen 1913. évi február hó 13-ig, mely idő alatt semmit sem észleltem, amit bizonyítékul felhasználhattam volna.

Február hó 14-én este 8 órakor, miután az ellenőrző szolgálatomat befejeztem, leshelyemet elfoglalva, türelmesen figyeltem. Ezúttal nem a megszokott csend uralkodott az udvarban. Onker két tanonccal és más két emberrel (ezek a villanytelepi munkások közül a tettesek voltak) ládafélét cipeltek le a ház padlásáról a pincébe, azután csakhamar

következett a kopácsolás, szegezés zaja, majd 2 darab súlyosan megrakott ládát kiemeltek a pincéből s az egyik tanonc a félszerből a négykereű kékikocsit előhúzta és a ládákat a kocsira feltették.

Most Onker az egyik tanoncnak azt a meghagyást adta, hogy a kocsit kézen húzzák ki a vasútállomásra és a ládákat gyorsárúként adják fel az orláti hámor címére. A tanonc ezen meghagyásra kijelentette, hogy ő nem megy el a vasútra, mert a csendőrök megfogják és akkor neki baja lesz. Ezen kijelentésre Onker egy hatalmas pofont adott a tanoncnak, mire a tanonc az utcakapu felé szaladt, hogy kimenjen, de az be volt zárva, így onnan megfordulva a konyhakerten átugorva, elmenekült. Onker ekkor a másik tanonchoz fordulva megjegyezte: »Hogyha elárul a gazember, megölöm«. Ennek megtörténte után én a leshelyemet észrevétlenül elhagyva, az örömtől kipirult arccal szaladtam a legközelebbi örbódéig, hol Mészáros Zakariás csendőrt találtam kéznél. Nevezettet nyomban magam mellé vettem és két bizalmi egyén jelenlétében Onker lakására mentünk. Mikor bennünket megláttak, halotthalványan állottak tehetetlenül az udvaron. Onkert nyomban elfogtam (itt beismerem, hogy ezt személyi okokból is nagy örömmel tettem, mert az illető engem nagyon megbosszantott december hó 19-től — február hó 14-ig) és meg is bilincseltem, hogy lelki állapotában magában vagy másban kárt ne okozhasson.

Ezekután a lakás átkutatásához fogtunk s csakhamar a kérdésben forgó bűnjeleket is megtaláltuk, melyeket a városházához szállítottuk be. Ugyanoda kísértük Onkert is, hol nyomban ki is kérdeztem. Nevezett részletes beismerő vallomást tett és megnevezte azokat a villanytelepi munkásokat is Fazekas Gyula, Dráva Akos, Szakoj Sándor és Abel József szászsebesi lakosok személyében, kiket a lopás elkövetésére felbujtott s akiktől a 400 korona értékű vörösrezt sodronyt 80 koronáért megszerezte. Nevezett munkások a kikérdezés során cselekményüket szintén beismerték. Ezeknek elfogását, mert ok nem forgott fenn, mellőztem.

Másnap reggel, mikor a németajkú lakosság — mert Onker is az volt — az esetről értesült, szerette volna az ügyet eltussolni. Összeverődtek vagy 500-an és azt tervezték, hogy Onkert a csendőrség kezéből kiszabadítják. Ezen körülményről én értesültem és az örsről 10 főnyi segítséget kértem.

A segítség azonnal megérkezve, a városházát fedezte az esetleges megtámadástól mindaddig, míg én a vonatkozó tényvázlat szerkesztését befejeztem. A nép, mivel látta, hogy nagyobb csendőrségi erő áll rendelkezésemre, az erőszakoskodást nem kísérelte meg, hanem őt ügyvédet küldött, hogy azok útján a fogoly szabadon bocsájtását kieszközölje. Az ügyvédek udvariasan felvilágosítva kérésükkel, mint nem teljesíthetővel, elutasítottam. Ezután a rendőrkapitány közbenjárását vették igénybe. A rendőrkapitány engem magához rendelt és ő is követelte, hogy a foglyot azonnal engedjem szabadon, mert nézete szerint nincs ok a fogvatartására. Én erre felvilágosítottam a szabályainkról, melyek alapján az elfogást eszközöltem, mire követelésétől elállott.

Most már a fogoly átadása következett. Mielőtt a járásbirósághoz átkísértük volna, egy bizalmi egyénemet a néptömeg közé küldtem, hogy a hangulatot megfigyelje. Nevezett azt a hirt hozta, hogy a foglyot kísérés közben ki akarják szabadítani. Ekkor kimentem a városháza kijáratához és a tömeget figyelmeztettem támadásuk esetén a bekövetkező súlyos veszélyre és nyomban tizenketted magammal a néptömeg között óvatosan utat törve, a foglyot akadály nélkül a bírósághoz kísérve, átadtuk. Onker az átadás után 17 nap múlva 40.000 korona kaució lefizetése ellenében kiszabadult a vizsgálati fogságból, de a nem-

^{*)} Az ügyben szereplő gyanúsítottak neveit megváltoztattuk. Szerk.

sokára megtartott tárgyaláson a nagyszebeni kir. törvényszék 18 havi, míg a tette társait egyenkint 8—8 havi börtönbüntetésre ítélte. Ezzel az illetőkre vonatkozó egész ügy végérvényesen befejezést nyert, de a csendőrség nagyrabecsülése ezzel vette kezdetét.

Ugyanis Szászsebes városban a csendőrség működését 1912. évi október hó 12-én kezdte meg. A lakosság nem tekintette többre a csendőröket, mint a volt városi rendőrséget, de ennek az ügynek a lebonyolítása után más szemmel néztek a csendőrökre.

*

Ill röviden leírtam egy egyszerű lopás nyomozásánál követett eljárásomat, melynek során nézetem szerint a kintartás és türelem termette meg gyümölcsét, illetve hozta meg az eredményt.

7. A táplálkozás.

Minden élő lénynek, embernek, állatnak és növénynek egyaránt táplálkoznia kell, ha életben akar maradni. Az emberi testnek a táplálója, fentartója, a fűtőanyaga a táplálék. Az ételek azonban nemcsak mint fűtőanyagok, hanem mint építőanyagok is szerepelnek. Így a fiatal, még fejlődő korban az egész testi felépítésére, a felnőtt korban pedig a test megerősödésére, továbbá a tartalékanyagok lerakódására (hízás) is szolgálnak. Ezekon kívül a folytonosan működésben lévő szerveink már a születéstől kezdve kopnak is. Az emberi gépezet üzemben tartása mellett tehát még ezen kopások pótlása is táplálékaink legfontosabb feladata.

Mindezekből következik, hogy táplálkozás nélkül hosszabb-rövidebb ideig lehet ugyan éhezni, de a tartós éhségnek halál a vége. Az éhhalál akkor következik be, ha testsúlyunk 40%-át elvesztettük. A valóságban az éhezés alatt is eszünk, mert ekkor a testünk mintegy saját magából falatozik, de lassan-lassan elfogy ez a tartalék is, amire az emberi gépezet megáll és bekövetkezik a halál. Sántító hasonlattal az emberi testet valami kitűnően megszerkesztett masinához lehet hasonlítani, amely gépezet megfelelő kezelés mellett kb. 70 éven át több-kevesebb defektussal (betegségek, sérülések) megállás nélkül egyre lassabban és lassabban jár, egyre jobban és jobban elkopik és végre is lomtárba kerül. A következőkben látni fogjuk, hogy mivel és hogyan él ez a csodálatos emberi gépszervezet.

Úgy a növények, mint az állatok közt is vannak egész csoportok, amelyek csak húst esznek, de vannak mások, amelyek meg csak kizárólagosan növényekkel táplálkoznak. Az állatvilág számos tagja azonban egyaránt megeszi a növényt is meg a húst is: ezek a vegyesen táplálkozóak. Ide tartozik az ember is. Az emberi szervezet tökéletesen és kizárólag ilyen vegyes táplálkozásra van berendezve. Később látni fogjuk, hogy a valóságban minden ember vegyesen táplálkozik, mindössze csak a formában van a látszólagos eltérés, mert az emberi szervezet a különböző

ételekből mindig ugyanazon tápanyagokat, tápértékeket készít.

Összes ételnemünk szinte kivétel nélkül olyanok, amelyeknek egy részét, mint hasznos tápanyagot, a szervezet felhasználja, míg a másik rész, mint hasznavehetetlen anyag, távozik el az emberi testből. Ne higgyük azonban, hogy ezen »haszontalan« anyagokra nincs szükség. Sőt ellenkezőleg, ezen anyagok nélkül nem is tudnánk táplálkozni, mert az ételeknek ú. n. meg nem emészthető része nélkül szinte megszűnne minden gyomor- és bélmozgás. A kenyérnek, a husoknak, de főleg a növényeknek, gyümölcsöknek a meg nem emészthető része (cellulose) az ő súlya által teszi lehetővé a belek mozgását. Igaz, hogy a bélmozgások előidézésében az epe is segítségünkre van, de túlnyomó részben mégis ama meg nem emésztett anyagok súlya játsza itt a főszerepet.

Bármiféle ételt eszünk is, legyen az hús, kenyér, tej, a gyümölcsök és növények bármilyen faja, legyenek azok akár jőzve, akár sültve, avagy nyersen is: az emberi szervezet mindig és kizárólag háromféle anyagot készít belőlük; ezen háromféle anyag neve: fehérje, zsír és cukor (szénhidrát). Egészen mellékes tehát, hogy valaki húsevő, növényevő, vegetáriánus, avagy bicsérdista, mert végeredményben mindenki egyformán fehérjével, zsírral, cukorral táplálkozik, amely tápanyagokat maga az emberi test készít különféle ételnemüekből.

A gyomorban, bélben megemésztett anyagoknak el kell valahogyan jutniuk a kezekbe, a lábakba és az összes szervekbe is. Ha száraz vagy kifacsart szivacsot pl. vízbe, borba vagy húslevesbe mártunk, akkor az magába szívja — felszívja — a levest vagy a bort stb. Ugyanez történik a belekben is, ahonnan testünk hasonlóan szívja magába a tápanyagokat. Azonban hiába tesszük a szivacsot a kenyér, a hús, a sajt mellé, azt sohasem fogja felszívni, mert nincsenek vízben feloldva. Ugyanígy van a testünk is ezekkel az oldatlan táplálékokkal. A beleinkből is csak a vízben már feloldott anyagok tudnak felszívódni, ami nincsen vízben feloldva, az elveszett számunkra. Ebből pedig az következik, hogy víz nélkül — azaz oldószer nélkül — nincsen élet. Lehetünk bármilyen éhesek, kaphatunk bármennyi kitűnő ételt, ha ugyanakkor vizet nem kapunk hozzá, mégis éhen fogunk halni.

Az ételnemüeken és a vizen kívül még egy dolog van, ami nélkül az emberi táplálkozás ugyancsak lehetetlen és ez a só. Sótalan (desztillált) vízbe tett állatok, növények mind elpusztulnak, bárhogyan tápláljuk is őket. Az emberi élet is kialudna, ha étkezéseinkhez só nem kapnánk, azért, mert összes táplálékaink csak kb. egyszázalékos sós vízben tudnak oldódni, illetve felszívódni. A vérünknek is sós az íze. Az emberi testnek kb. 85%-a ilyen sós vízből áll. Ha tehát egy 70 kg.-os embert szárazra ki tudnánk csavarni, avagy elégetnénk, akkor hatvan kg. vizet kapnánk és csak tíz kg. maradna a száraz, szilárd, elegendő anyagokra.

Életünk fentartásához tehát ötféle tápanyagra van szükségünk: fehérjékre, zsírokra, cukrokra, vízre és sóra. Ezeket az anyagokat azonban nem ilyen formába esszük meg, hanem a testünknek megvan az az isteni adománya, hogy a megevett ételekből maga készíti el, illetve vonja ki ezt az ötféle tápanyagot.

1. A fehérjék közül legismertebb a tojás fehérje. A 45

A gyalogsági törzstiszteknek 1851-ig ugyanolyan kalapja volt, mint amilyent a közös hadseregben a legutóbbi időkig a tábornokok, vezérkari tisztek, orvosok stb. díszben viseltek; azonban a gyalogsági törzstisztek kalapján csak 1849-től volt tollbokréta, még pedig fekete színű. 1851-ben ők is csákót kaptak, amelyen háromszoros aranypaszomány jelezte a törzstiszti rangot.

grammos tojásban 6 és $1\frac{1}{4}$ gramm fehérje van, tehát aránylag nagyon sok. Ezért olyan tápláló a tojás. A legtöbb fehérjét a különböző husok tartalmazzák, e tekintetben első helyen áll a fácán és a fogoly húsa, ahol a húsnak 63%-a fehérje. Zsirjuk ezeknek az állatoknak alig van, ezért kell őket sütéskor szalonnába csomagolni, mert a zsír hiánya miatt elégnének. A sült marhahúsban 31%, a sajtban 30%, a sült krumpliban $2\frac{1}{2}$ %, a zsemlyében 10%, a tejben 4% a fehérje.

2. A zsírokat szintén a legtöbbször húsok formájában esszük meg, legzsírosabb ételünk a szalonna, amelynek 95%-a tiszta zsír. A sajt 26%, a vaj 87%, a tojás 5%, a tej 4% zsírt tartalmaz.

3. A cukor (szénhidrát) előállítása az emberi test egyik legsajátosabb képessége. Az emberi test ugyanis mindenféle kenyérből, tésztából, rizsből, cukrot készít. Ezért hizlalnak a tészták. Ez az, amitől a mai divathóbort annyira fél. Innen van az, hogy az asszonyok szinte sóvárogva nézik a cukrászsüteményeket, a finom tésztákat, de alig mernek belőlük enni, mert félnek az elhizástól. A tiszta cukortól, a krémeiktől, édes gyümölcsöktől eltekintve, legtöbb cukortartalma van a különféle tortáknak (80%); a fehérkenyérben, a zsemlyében 60%, a mindennapi kenyérben 5%, a krumpliban 23%, a zöldségben 21%, a sörben 6%, a tejben pedig 4% a cukor.

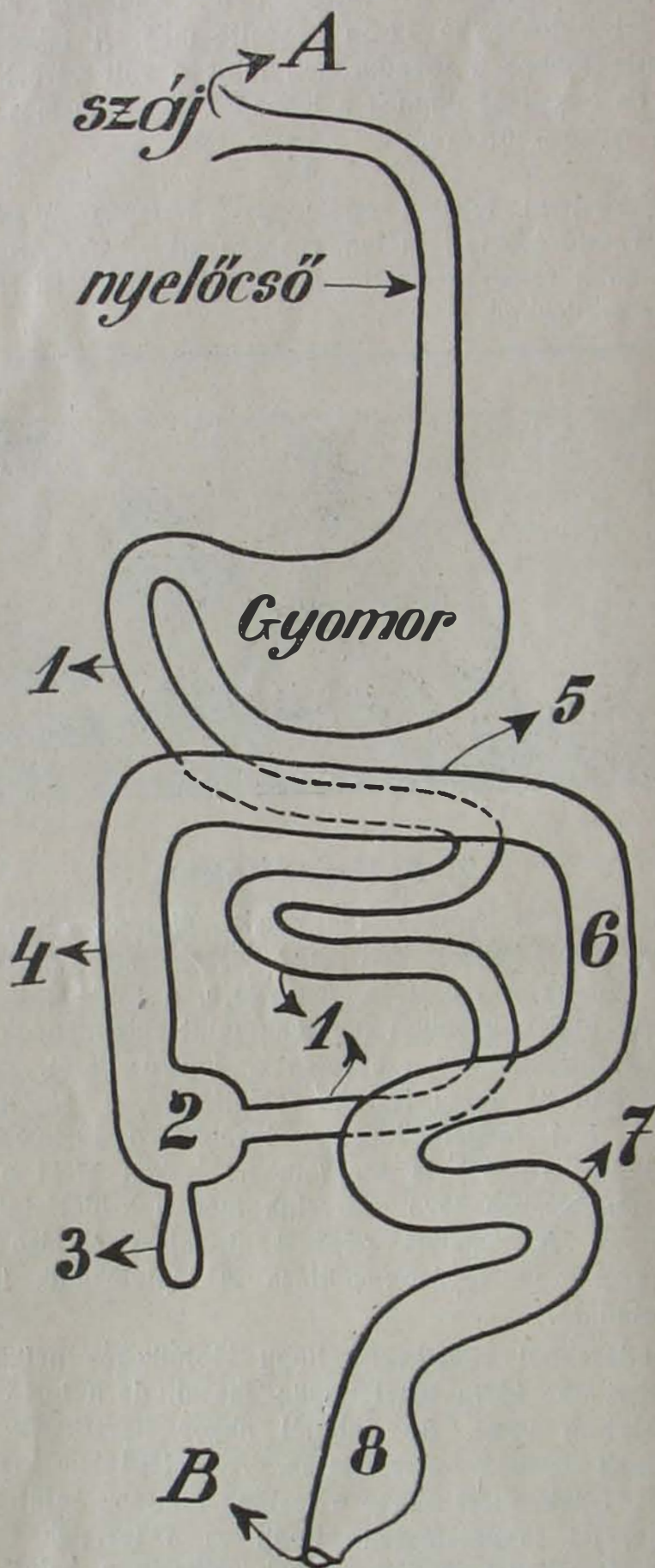
4. A víz és só szinte észrevétlenül részben már a táplálékokkal kerül be a bélcsatorna rendszerbe. Ezenkívül főzéskor, sőt külön az evéskor is sózni szoktuk ételünket, ugyanekkor iszunk elegendő folyadékot is. Egészséges, 70 kg.-os férfinak 24 óra alatt 100 gramm fehérjére, 60 gramm zsírra, 400 gramm cukorra, 20 gramm sóra és 2 liter vízre van szüksége akkor, ha nem végez különösebb testi munkát.

Honnan van az, hogy pl. még azok is elhíznak, akik húst vagy zsíros ételeket alig, vagy egyáltalában nem is esznek? Ennek egyik oka abban van, hogy testünk a cukrot szükség esetén át tudja alakítani zsírrá. Mint előbb láttuk, a megevett tésztából cukor lesz. A sok tésztát fogyasztó egyén sok cukrot termel. Erre a sok cukorra azonban a testnek szüksége nincs, a fölösleges cukrot tehát zsírrá alakítja át, de mert így meg a zsír lesz több annál, mint amennyit a test naponta elhasznál; a fölösleges zsír naj formájában lerakódik a bőrünk alatt. Ha valaki éhezik vagy pedig beteg, akkor ebből a zsirtartalékból éldegél az emberi szervezet.

Hogyan dolgozza fel testünk az ételeket? Erre a célra az egész testen végighuzódó táplálócsatorna szolgál. Ebben gyülemlik fel és innen is szivódik fel a tápanyag. A csatorna kezdődik a szájjal és végződik a bél végső részével. Ez az út kereken 9 méter hosszú. Mialatt az ételek ezen a hosszú úton lassan végigvándorolnak, különböző behatásoknak vannak kitéve abból a célból, hogy a vérbe felszívódhassanak. Kezdődik ez a folyamat a szájjában, ahol a fogak összerágják, összemorzsolják a szilárd ételneműeket. Az így felaprózott anyagok a gyomorban, a belekben különböző komplikált vegyi munkálatok hatása alá kerülnek, míg végre teljesen föloldódnak s a bélfalon át felszívódnak és innen a vérbe jutva, elárasztják táplálékkal egész testünk minden legkisebb részét. Már előzőleg hallottuk, hogy mindennemű ételnek a belekben előbb fel kell oldódnia. Amit a bélcsatorna feloldani nem tud, az a bélből felszívódni sem tud, tehát kihasználás nélkül távozik el testünkől. Vegyük mintául pl. a főtt tojást és kövessük végig az emésztési útján.

A szájba került tojást apróra összerágjuk. A rágás alatt sok nyál keveredik hozzá. Nyál nélkül ugyanis képtelenek vagyunk szilárd anyagokat lenyelni. A szájjában e

célra hat mirigy van, amelyek együttesen 24 óra alatt átlag két liter nyálát készítik. (Tésztáknál már a szájnál is megkezdődik a cukorkészítést.) A fogaktól a gyomorig terjedő 40 cm. hosszú úton tehát már fölaprózva és bőséges nyáltömeggel keverve érkezik meg az étel.

- 1 = Vékonybél
- 2 = Vakbél
- 3 = Féregnyulvány
- 4 = Felhágó vastagbél
- 5 = Haránt vastagbél

- 6 = Lehágó vastagbél
- 7 = Sigma bél
- 8 = Végbél
- A-B = 9 méter

A gyomor felnőtteknél átlag három liter befogadóképességgel bír. Ha üres, akkor nem tátong, hanem a falai összefeküsznek. A gyomor az ételeket összekeveri, azokat részben feloldja, aztán pedig összehúzódásai segítségével a vékonybelekre nyomja. Rendes gyomornak az étkezés után legkésőbb hat óra múlva teljesen üresnek kell lennie. A gyomor falazatában rengeteg sok apró mirigy van, amelyek az ételek okozta ingerlésre 24 óra alatt átlag fél liter gyomornedvet termelnek. Ebben a gyomornedvben többféle erjesztő van, amelyek közül különösen kettő közismert: egyik a *sósav* (0.3%), a másik pedig a *pepsin* (0.1%). A pepsinnek megvan az a képessége, hogy bármilyen sav jelen-

létében teljesen fel tudja oldani az oldhatatlan sajtót, a sült húst, a kemény tojást, stb. A régi időkben hihetetlennek látszott az a ma már közismert dolog, hogy az ember gyomor nélkül is megélhet.

Az emésztés legfontosabb helyét a nyolc méter hosszú bélrendszer képezi, tulajdonképpen ugyaninnen történik a felszívódás is.

A szájból, a gyomorban már előkészített anyag itt a bélnedv újabb vegyi behatásainak lesz kitéve.

Az emésztés ezen hatalmas és legfontosabb munkáját végző bélnedv 24 órai mennyisége összesen 2 és $\frac{1}{4}$ liter, amely oldatnak egy literje a fehér májban (pancreas) készül. A fehérmáj oldata dolgozza fel és emészt meg teljesen azon anyagokat, amelyeket a száj, illetve a gyomor nem tudott teljesen előkészíteni. A fehérmáj képes feloldani a legnehezebb ételeket: sült húst, főtt tojást, a sajtót stb. (tripsin), ő készíti el a cukrot (bél-diastaze) és némileg segít a zsír feldolgozásában (lipase) is.

A bélnedv másik literje epéből áll, amelyet a máj készít. Az epe kizárólag a zsírok emésztését végzi. Érdekes, hogy az epe csak akkor ömlik bele a bélbe, ha ott zsír van, különben pedig az epehólyagban összegyűlekezve várakozik a munkájára.

Az így feldolgozott és teljesen feloldott tápanyagok a bél falzatába mintegy beivódnak, innen az ugyanitt végződő óriási kiterjedésű érrendszerbe kerülnek, ahonnan az áramló vér és nyirok elviszi és szétosztja az egész testben. Ugyanez történik azonban az ártalmas anyagokkal is. Ugyanis a bél falánk cápa módjára mindent felszív és mindent tovább ad a vér útján a testnek, mindent ami csak megemészthető, illetve a nedveiben feloldható volt, tehát a mérges ételeket és italokat is. A testre, de főleg a vesékre hárul aztán a súlyos feladat, hogy a mérges anyagokat a káros bomlási termékeket a testünkből kiküszöbölje.

A táplálék az emberi gépezet fűtőanyaga, amely a testben gyertya módjára ég el (oxidálódik), miközben testünkben nagy hő fejlődik. Mint láttuk, egy hetven kilogrammos férfinak 24 óra alatt 100 gramm fehérjére, 60 gramm zsírra és 400 gramm cukorra (szénhydrát), 20 gramm sóra, és 2 kg. vízre van szüksége. Hetven év alatt tehát 35 mázsa fehérje, 14 mázsa zsír, 126 mázsa cukor és 525 mázsa sós víz vonul át egy 70 kg.-os, keveset evő férfi bélcsatornáján.

Milyen óriási lehet tehát azoknak az ételneműeknek a mennyisége, amelyeket az emberi testnek fel kell dolgoznia, hogy a fenti tiszta tápanyag-métermázsákat azokból kitermelje. Ez a munka égési folyamat lévén, óriási hőtermeléssel is jár. És mivel a test hőmérséke állandóan 36–37 fok, a folyton termelt hőnek el is kell távoznia, mert különben a fölhalmozódott melegben meg kellene sülnünk. Tehát amennyi meleget termelünk, ugyanannyit el is veszítünk. Az előbb említett napi szükséglet (100 gr. fehérje, 60 gr. zsír, 400 gr. cukor) előállításának alkalmával pl. az emberi test 24 óra alatt annyi meleget ad le, amivel 25 hektoliter vizet nulla fokról egy fokra lehetne felmelegíteni (2500–3000 kal.), avagy más hasonlattal élve: 25 kg. jéghideg vizet lehetne ezzel a hővel felforraltatni.

A legutóbbi években velődött fel a *vitamin kérdés*. A hosszú járatra berendezett hajókon észrevették, hogy a tisztán konzervekkel vagy rizzzel való táplálkozás súlyos betegségeket idéz elő (scorbut, beri-beri). Okát azonban nem ismerték. Végül is a japánok jöttek rá, hogy azokon a hajókon, ahol állandóan csak hántolt, tehát a héjától megfosztott rizst evett a legénység, ott állandóan egy és ugyanazon súlyos betegségek és halálozások léptek fel. Ezzel szemben az ugyanazon hajóhad szomszéd hajóján, ahol nem hántolt rizst osztottak ki, ott ezek a bajok

ismeretlenek voltak. A vizsgálatok bebizonyították, hogy évezredek óta nem ismertük azon hatóanyagokat, amelyek nélkül pedig a táplálkozás egyenesen lehetetlen. Például a mellékvese és még számos más mirigy által termelt hatóanyagot ma sem ismerjük, csak tudjuk, hogy nélkülük lehetetlen az élet. Ezeket az ismeretlen, életbevágó anyagokat *hormonoknak* nevezi a tudomány.

A növényekben, gyümölcsökben, a tejben stb. jelenlevő, hasonlóan életfontosságú, a tapasztalat szerint valóban létező, de még eddig ismeretlen anyagokat pedig *vitamin* névre keresztelték el. Mai ismereteink szerint a vitaminoknak két faja van: *Egyik az »A«, másik a »B« vitamin.* Az »A« vitamin hiánya a scorbutot, a »B« vitamin hiánya pedig a súlyos bénulásokkal járó beri-beri nevű keleti betegséget okozza. Minket főleg az »A« vitamin érdekel, mert hiánya scorbuton kívül még egyéb táplálkozási zavarokat idéz elő, így pl. az »A« vitamin hiánya oka lehet az egyes szerveinknek, sőt az egész testünk növekedési, fejlődési visszamaradásának. Nagyon fontos tudni, hogy az »A« vitamint a sütés-főzés elpusztítja. *Nagyon sok az »A« vitamin a citrom-, narancsban, gyümölcsben, a salátákban, zöld jözelekben, a tejben, de talán legtöbb a senki által nem szeretett csukamájolajban.*

A legutóbbi időkig a legkulturáltabb ember sem tudta, csak a vitamin-kérdés óta értjük meg, hogy miért kívánja az emberi szervezet a sült-, a főzött ételek mellé a különböző salátákat, gyümölcsöket stb. A háború alatt és után ez az »A« vitamin hiányzott a szoptató anyák tejéből, a csak tejen élő csecsemők azért voltak csenevésznek, mert az anyjuk a rossz táplálkozáson kívül, főleg kevés vitaminos étellel táplálkozott. Azt is csak most értjük meg, hogy évszázadokon át miért ragaszkodtak az orvosok annyira (bár ők sem tudták az okát) a *csukamájolajhoz*, amelyet újabban a rossz íze miatt szinte már alig fogyasztanak.

A vitaminok nélkül tehát egyszerűen lehetetlen volna a táplálkozás és így az élet is. Évszázadokon át nem tudtuk, hogy ilyenek vannak, ezután sem kell róluk a nagyközönségnek tudomást vennie, ellenben sohase felejtjük el, hogy az emberi test csakis vegyes táplálkozásra van berendezve, nem pedig időnként fellépő divatos étkezési formákra. *Ha tehát vegyesen táplálkozunk, ételünkben okvetlen benne lesznek az életet fenntartó fehérjék, a zsírok, a cukrok, a víz, a só és a vitaminok is.* Hiszen pl. hacsak a legegyszerűbb ételt, a sült- vagy főtt krumplit vajjal vesszük figyelembe, már akkor is a következő tápanyagokat fogyasztottuk el: a vajnak 87%-a zsír, $\frac{1}{2}$ %-a fehérje, $\frac{1}{2}$ %-a cukor, a krumplinak $2\frac{1}{2}$ %-a fehérje, 23%-a cukor, a kenyérnek 1%-a zsír, 10%-a fehérje, 60%-a cukor.

A kultúra következménye, hogy a művelt városi emberek mindenből csak a legjavát akarják, így az ételek megválasztásánál is a legjobban kihasználható anyagokat szeretik, tehát a fehér husokat, a finom fehér lisztből készült kalácsot, a kenyeret, tortákat és különféle finom kivonatokat. Ezek az anyagok tényleg jók, de igen kis mennyiségűek, szinte alig van súlyuk, nincs cellulose tartalmuk és emiatt a bélmozgások elmaradnak. Ezekhez járul még az ülő életmód. Ez az oka annak, hogy a városi ember állandóan hashajtókkal kénytelen élni.

Dr. Kemény Gyula altan. orvos.

Két lélek lakozik keblemben. Az egyik szeretne elválni a másiktól. Az egyik durván és kéjesen tapad a világhoz érzéki karmaival; a másik erőszakkal emelkedik a földi porból fenkölt ősök virányai felé...

Goethe.

Dicséreték. A m. kir. csendőrség felügyelője Ferenc Mózes tiszthelyettest 17 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatban teljesített eredményes tevékenységéért, különösen pedig 2 éven át mint segédoktató a lovas legénység kiképzése körül, majd a lovas tanosztálynál segédmunkási minőségben tanúsított lelkiismeretes, mintaszerű kötelességteljesítéséért *dicsérő okirattal* látta el.

A budapesti I. sz. csendőrkerület parancsnoka: Novák István alhadnagyot, mert a pesthidegkuti örskörletben elszaporodott betöréses lopások tettesét alárendelt örsei nyomozásának szakaszparancsnoki minőségben széleskörű szaktudással, körültekintéssel történt vezetésével a nyomozás rendkívüli akadályait fáradhatatlan személyes közreműködéssel leküzdve, az igazságszolgáltatás kezére juttatta; Weszerle Ignác tiszthelyettest, mert mint pomázi örsparancsnok örsét példás rendben tartja, alárendeltjeinek továbbképzésén szorgalommal és odaadással fáradozik s örsét igen mozgalmas közbiztonsági viszonyok között szakértelemmel és igen eredményesen vezeti; Fogarasi János tiszthelyettest, mert 23 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt kifogástalan magaviseletet tanúsított, mint örsparancsnok a versegi örsöt a közbiztonsági szolgálatban teljes odaadással és körültekintéssel eredményesen vezeti; Ábrahám István törzsörmestert, mert 16 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt kifogástalan magaviseletet tanúsított s a közbiztonsági szolgálatot teljes buzgalommal igen eredményesen teljesítette; Fekete László örmestert, mert a múlt évben a közbiztonsági szolgálat terén kiváló buzgalommal kimagasló tevékenységet fejtett ki; Papp Zsigmond tiszthelyettest, mert 24 évi csendőrségi szolgálati ideje alatt kifogástalan magaviseletet tanúsított s az utóbbi években, mint irodai segédmunkás a szolnoki osztályparancsnokságnál teendőit kiváló készséggel, mintaszerűen és igen lelkiismeretesen végzi; Kovács István VII. gazdasági tiszthelyettest, mert 17 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt kifogástalan magaviseletet tanúsított s mint a szolnoki osztály gazdasági hivatalba beosztott segédmunkás teendőit fáradhatatlan buzgalommal, igen pontosan és lelkiismeretesen végzi; Szántó Antal tiszthelyettes nagybörzsönyi örsparancsnokhelyettest, mert egy nagyobb szabású erdőtüz oltására a szomszédos községek aratással elfoglalt lakosságát fáradságot nem ismerő kitartással a helyszínre kirendelte és 50 órán át folytatott lankadatlan tevékenységével és előrelátó intézkedéseivel a tűz továbbterjedését meggátolta, miáltal felbecsülhetetlen értékű vagyont megmentésében hathatósan közreműködött; Lukatos Sámuel tiszthelyettest, mert segédoktatói minőségben 4 és fél éven át előljáróit a próbacsendőrök kiképzésében teljes készséggel igen hathatósan támogatta, példás magaviseletével és fegyelmezett-ségével alárendeltjeinek mintaképül szolgált; Sipos András tiszthelyettest, mert a próbacsendőrök katonai kiképzésében segédoktatói minőségben 5 és fél éven át nagy szorgalommal működött és példás magatartásával előljáróit a próba-

csendőrök nevelésében hathatósan támogatta; Goga György tiszthelyettest, mert előljáróit segédoktatói minőségben a próbacsendőrök kiképzésében teljes odaadással, készségesen támogatta és helyes magatartásával alárendeltjeinek követendő példát mutatott; Golyán József tiszthelyettest, mert segédoktatói minőségben, a legénység elméleti kiképzésében és a belszolgálat kezelésében előljáróit nagy szorgalommal és teljes készséggel támogatta s személyes példájával alárendeltjeire igen jó befolyást gyakorolt; Marosán Mihály törzsörmestert, mert 5 éven át segédoktatói minőségben nagy szorgalommal és odaadással működött s a katonai kiképzésre rábizott próbacsendőrökkel igen szorgalmasan foglalkozott; Csuvár Imre patkolófőmestert, mert ebben a minőségben a budapesti lovas alosztályhoz közel 10 év óta beosztva, mindenkor kifogástalan magatartást tanúsított és a gondozására bízott lovak patkolását és ápolását kiváló szakértelemmel lelkiismeretesen végezve a lóállományt jó állapotban tartotta, *dicsérő okirattal* látta el; míg Vajna István tiszthelyettest, Nagy Lajos I. törzsörmestert, B. Tóth Kálmán örmestert, mert a pesthidegkuti örskörletben elkövetett 12 rendbeli betöréses lopás és 2 rendbeli betöréses lopás kísérlete tettesének kinyomozásában szakaszparancsnokát járőrvezetői minőségben készséggel és igen eredményesen támogatta; Herczeg Ferenc örmestert, mert a közbiztonsági szolgálat teljesítése terén odaadó készséggel igen eredményes tevékenységet fejtett ki; Végső Mihály örmestert, mert 6 évi csendőrségi szolgálati ideje alatt kifogástalan magaviseletet tanúsított és a közbiztonsági szolgálatot nagy buzgalommal és igen eredményesen teljesítette; Domonkos Gyula tiszthelyettest, Romancsik Sándor törzsörmestert, Mészáros Károly törzsörmestert, Kömives Pál örmestert, Simon Albert, Forgács József, Romhányi András csendőrök és Szekeres István próbacsendőrt, mert egy nagyobb szabású tűz eloltása és a helyszínen a közrend fentartása körül 50 órán át lankadatlan kitartással igen eredményes tevékenységet fejtettek ki, miáltal a tűz nagy értékeket veszélyeztető továbbterjedésének meggátolásában közreműködtek; Szeles Ferenc örmestert, mert segédoktatói minőségben előljáróit a csendőrujoncok kiképzésében készséges szorgalommal igen eredményesen támogatta, *nyilvánosan megdicsérte*.

A székesfehérvári II. sz. csendőrkerület parancsnoka: Gál Domokos székesfehérvári csendőr ügyészséghez beosztott tiszthelyettest irodai segédmunkási minőségben kiváló szorgalommal és körültekintéssel kifejtett igen eredményes tevékenységéért; Pándy Gyula székesfehérvári csendőr osztályparancsnokság állományába tartozó tiszthelyettest hosszú szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén, de különösen az utóbbi években Bicskén szakaszparancsnoki minőségben alárendeltjeinek minden irányban kiválóan buzgó, az átlagon felülemelkedő szaktudással kifejtett igen helyes irányban való nevelése és befolyásolásáért; Marosi Gyula, Gócza Demeter, Szabó József I., Kovács Imre I. székesfehérvári csendőr osztályparancsnokság állományába tartozó tiszthelyetteseket hosszú csendőrségi szolgálatuk alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett igen eredményes tevékenységükért, de különösen az utóbbi években örsparancsnoki minőségükben alárendeltjeiknek minden irányban igen

A haza sérveivel és szennyeivel dicsekedni csak alacsony vagy gyáva lelkek sajátja, azoknak el nem ismerése s tán még felhőkig emelése ellenben vakság s tudatlanság jele. Nem tudom melyik veszedelmesb s ártalmasb; ...csak az érti hazafi kötelességét józanul, ki a hiányt, csorbát látja, de azon egyszersmind tehetősége szerint segíteni is törekszik.

Széchenyi.

buzgó és lelkiismeretes nevelése és befolyásolásáért; *Tóth István II.* székesfehérvári csendőr osztályparancsnokság állományába tartozó tiszthelyettes hosszás csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységéért; *Tamás József* székesfehérvári csendőr osztályparancsnokság állományába tartozó törzsörmostert hosszás csendőrségi szolgálata alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett igen eredményes tevékenységéért, de különösen az utóbbi években a polgári őrsön járőrzetűi minőségben 2 rendbeli gyilkosság tettesének fáradozatlan buzgalommal és nagy kitartással vezetett nyomozás során történt kiderítéséért; *Takab Károly, Szabó István IV.* székesfehérvári csendőr osztályparancsnokság állományába tartozó törzsörmostereket hosszú csendőrségi szolgálati idejük alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett igen eredményes tevékenységükért; *Hart János* székesfehérvári csendőr osztályparancsnokság állományába tartozó törzsörmostert 16 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén az átlagon jóval felülemelkedő szorgalommal kifejtett igen eredményes tevékenységéért; *Juhász István* székesfehérvári csendőr osztályparancsnokság állományába tartozó örmestert 6 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén az átlagon jóval felülemelkedő szorgalommal kifejtett igen eredményes tevékenységéért; *Pozsonyi Gábor* székesfehérvári csendőr osztályparancsnokság állományába tartozó gazdasági tiszthelyettes hosszás csendőrségi szolgálata alatt a közbiztonsági szolgálat terén, de különösen az utóbbi években irodai segéd munkási minőségben kiváló szorgalommal és lelkiismeretes pontossággal kifejtett igen eredményes tevékenységéért; *Fehér Nándor* székesfehérvári csendőr osztályparancsnokság állományába tartozó fegyverszaki mestert, hosszú fegyvermesteri, de különösen csendőrségnél 7 évet meghaladó fegyverszaki mesteri minőségben igen nagy buzgalommal, kiváló szakértelemmel és lelkiismeretes pontossággal kifejtett kiválóan eredményes tevékenységéért; *Horváth Ernő* veszprémi osztályparancsnokság állományába tartozó tiszthelyettes hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén általában kifejtett buzgó és eredményes tevékenységéért, továbbá a fűzfői hadianyaggyár területén az idegenrendészet és a közbiztonság megóvása körül tanúsított igen lelkiismeretes, tapintatos és eredményes működéséért; *Padlovics Imre* veszprémi csendőr osztályparancsnokság állományába tartozó tiszthelyettes, hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén általában, de különösen a mozgalmassági siófoki őrsön 1928. évi fürdőévad alatt a közrend és a közbiztonság megóvása érdekében kifejtett kötelesség-tudó, igen lelkiismeretes és tapintatos működéséért; *Józsa István, Nemes György I. és Balázs Ignác* veszprémi osztályparancsnokság állományába tartozó gazd. tiszthelyetteseket, hosszú csendőrségi szolgálati idejük alatt az osztály gazdasági hivatalnál irodai segéd munkási minőségben mindenkor kiváló szorgalommal és lelkiismeretes pontossággal kifejtett igen eredményes tevékenységükért; *Eöri Gábor* győri csendőr osztályparancsnokság állományába tartozó tiszthelyettes, hosszás csendőrségi szolgálati ideje alatt, de különösen 9 évet meghaladó irodai segéd munkási beosztásában lankadatlan szorgalommal, nagy buzgalommal és lelkiismeretes odaadással kifejtett és az átlagon jóval felülemelkedő igen eredményes tevékenységéért; *Takács Ferenc* győri csendőr osztályparancsnokság állományába tartozó tiszthelyettes hosszás csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén őrsparancsnok helyettesi minőségben lankadatlan szorgalommal kifejtett igen eredményes tevékenységéért, valamint alárendeltjeinek helyes irányban való nevelése és befolyásolásáért; *Farkas István* győri csendőr

osztályparancsnokság állományába tartozó gazdasági tiszthelyettes, hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonság szolgálat terén általában, de különösen az osztály gazdasági hivatalnál irodai segéd munkási minőségben éveken át kiváló szakértelemmel és nagy buzgalommal teljesített igen eredményes tevékenységéért; *Horváth Lajos* győri csendőr osztályparancsnokság állományába tartozó tiszthelyettes, hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén az utóbbi időben őrsparancsnoki minőségben lankadatlan szorgalommal kifejtett igen eredményes tevékenységéért, valamint alárendeltjeinek helyes irányban történt lelkiismeretes nevelése és befolyásolásáért *dicsérő okirattal* látta el, míg *Bertalan Lajos* kerületi segéd-tisztséghez beosztott tiszthelyettesnek hosszás csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén, de különösen irodai segéd munkási alkalmazásában nagy szorgalommal kifejtett igen eredményes tevékenységéért; *Horváth József I.* a kerület segéd-tisztségéhez beosztott tiszthelyettesnek, 8 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén, de különösen irodai segéd munkási alkalmazásában, nagy szorgalommal és lelkiismeretes pontossággal kifejtett igen eredményes tevékenységéért; *Lehárt István és Szabó Károly I.* székesfehérvári csendőr osztályparancsnokság állományába tartozó tiszthelyetteseknek, hosszás csendőrségi szolgálati idejük alatt a közbiztonsági szolgálat terén igen nagy szorgalommal és odaadó buzgalommal kifejtett igen eredményes tevékenységükért; *Szabó Sámuel és Zsók János* székesfehérvári csendőr osztályparancsnokság állományába tartozó törzsörmostereknek, hosszás csendőrségi szolgálati idejük alatt a közbiztonsági szolgálat terén, különösen az utóbbi években járőrzetűi minőségben nagy szorgalommal és lelkiismeretes buzgalommal kifejtett igen eredményes tevékenységükért; *Mohácsi Lajos, Huszár József, Rácz József, Misik József, Józsa Lajos, Farkas Mihály III. és Kovács István* székesfehérvári csendőr osztályparancsnokság állományába tartozó örmestereknek 6 évet meghaladó csendőrségi szolgálati idejük alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett buzgó és igen eredményes tevékenységükért; *Gódor István* veszprémi csendőr osztályparancsnokság állományába tartozó törzsörmosternak hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett buzgó és eredményes tevékenységéért, valamint a fűzfői őrsön őrsparancsnok helyettesi minőségben a különleges szolgálat teljesítése körüli őrsparancsnokának odaadó és lelkiismeretes támogatásáért; a veszprémi csendőr osztályparancsnokság állományába tartozó *Mecsei Gyula* örmesternek 8 évet, *Klucsik Hermann, Répási János, Sájer János, Udvardi György, Kecskés Imre, Bakai József, Lengyel Sándor, Gabnai Dániel és Gancz Lajos* örmestereknek 6 évet meghaladó csendőrségi szolgálati idejük alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett igen lelkiismeretes, buzgó és eredményes tevékenységükért; *Molnár Lajos* győri csendőr osztályparancsnokság állományába tartozó tiszthelyettesnek, hosszás csendőrségi szolgálati ideje alatt, de különösen 9 évet meghaladó irodai segéd munkási beosztásában lankadatlan szorgalommal kifejtett és az átlagon jóval felülemelkedő igen eredményes tevékenységéért; *Remport Balint, Kiss Nándor, Bokor Domokos és Kispál János* győri csendőr osztályparancsnokság állományába tartozó tiszthelyetteseknek hosszás csendőrségi szolgálati idejük alatt a közbiztonsági szolgálat terén lankadatlan szorgalommal és nagy buzgalommal ki-

Belső kincstárunkban is értékekre van szükség, hogy fizetéseinket pontosan teljesíthessük, s mihelyt üres a társ, bekövetkezik a lelki bank bukása.

Greguss Agost,

fejtett igen eredményes tevékenységükért, valamint alárendeltjeinek helyes irányban való nevelő befolyásolásáért; *vitéz Tatár Balázs, Tordai Agoston, Takács János I., Farkas Ferenc, Weinhandl József, Kovács Imre II., Pernyesz István, Laki István és Heuffel Mihály* győri csendőr osztályparancsnokság állományába tartozó törzsörmeistereknek, hosszas csendőrségi szolgálati idejük alatt a közbiztonsági szolgálat terén lankadatlan szorgalommal és nagy buzgalommal kifejtett igen eredményes tevékenységükért; *Farkas Ferenc III.* győri csendőr osztályparancsnokság állományába tartozó örmesternek 8 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén, különösen járőrvezetői minőségben lankadatlan szorgalommal kifejtett igen eredményes tevékenységéért; *Németh István VIII., Farkas Mihály I., Flórián Sándor, Varga József és Pálfi József* győri csendőr osztályparancsnokság állományába tartozó örmestereknek 6 évet meghaladó csendőrségi szolgálati idejük alatt a közbiztonsági szolgálat terén nagy szorgalommal és lelkiismeretes buzgalommal kifejtett, igen eredményes tevékenységükért *dicsőre elismerését nyilvánította.*

Halálozás. *Reschner Dánielné* szül. *Heuer Karolin*, volt ny. csendőrszázados özvegye életének 73. évében Székesfehérváron f. évi március 27-én elhunyt. Az elhunytban *Reschner Győző* m. kir. csendőrőrnagy édesanyját gyászolja.

Disz-tollforgók, válogatott szép tollakból, tartósan kötve, igen szép és dús kivitelben darabonként 10 pengőért kaphatók *Vlahina Mihálynál* (Budapest, I., Böszörményi-út 21.). Használt tollforgók átkötése darabonként 1 pengő, ha ki kell egészíteni, 3 pengő. Új tollforgó kötése beküldött nyers tollakból 4 pengő.

A m. kir. honvédség 60 éves jubileuma alkalmából a Hadtörténelmi Levéltár a régi honvédségről művészi levelezőlapokat készíttetett. Az egyszínűek ára darabonként 12 fillér, a színeseké 20 fillér. Megrendelhetők a Hadtörténelmi Levéltárnál (Budapest, I., Bécsikapu-tér 4.).

Cikket nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk s azt közlés esetén megfelelően honoráljuk. A lapunkban megjelent közlemények tulajdonjogát fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad utánnyomatni. — Kéziratokat nem adunk vissza. A közleményeket kérjük az ívnek csak az egyik oldalára, félhasábosan és írógéppel vagy könnyen olvasható írással írni. Kéziratok sorsárol csak a szerkesztői üzenetek között adunk választ, azért kérjük mindig megírni, hogy milyen jelige alatt válaszoljunk. — A szerkesztői üzenetekben mindenkinek válaszolunk, levelet nem írunk. Jeligéül kérjük kisebb helységek neveit választani, mert az azonos jeligékből származó félreértéseket csak így lehet elkerülni. Ha jelige nincsen megjelölve, az érdekelt nevének kezdőbetűit és az állomáshelyét használjuk jelige gyanánt. Közérdekű kérdésekre a „Csendőr Lekszikon” rovatban válaszolunk. Előfizetni csak legalább félévre lehet. A csendőrség tényleges és nyugállományu legénységi egyénei az előfizetési ár felét fizetik. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. — A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Nemzeti Hitelintézet Budapest-krisztinavárosi fiókjának (Budapest I., Krisztina körút 141) 1672. számú csekk számlájára befizetni, a csekkre pedig feljegyezni, hogy a befizetés a Csendőrségi Lapok javára történt. — A hozzánk intézett leveleket így kell címezni: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest I. ker., Vár, Országház utca 30. szám”.

Egyedüli magyar hangszergyár az országban!

Általánosan elismert! Világmarika! Hegedű, tárogató, harmonika és az összes vonós és fúvós hangszerek. Romlott hangszerek javítása. Zenekarok felszerelése közvetlen a gyári áron. Árajánlatot ingyen küld az

Első Magyar Hangszergyár STOWASSER

kir. udvari szállító, a Rákóczi-tárogató feltalálója. — Bpest, II., Lánchíd-u. 5.
Alapított: 1770. évben. Csendőröknek kedvezményes részletfizetés!

Portyázás közben
és irodában
nélkülözhetetlen a

„HATTYU” ARANY TÖLTŐTOLL

Ára 6 pengő. Vidékre kezelési utasítással bérmentve szállítja, a meg nem felelőt kicseréli.

HATTYU PAPIRKERESKEDÉS Budapest, IV., Múzeum krt. 21

A világmárkás
német

„REX” kerékpárok

és a legkiválóbb német **Central-Bobbin** varrógépek egyedi magyarországi főelárusító helye:

REX

Kerékpár és Varrógépkereskedelmi
Vállalat Budapest, IV. ker., Petőfi
Sándor utca 6. szám, félelemlet.

Véglegesített csendőröknek a legelőnyösebb
részletfizetési kedvezmény.

KOVÁCSSEVICS MILENKO

IV., Petőfi Sándor u. 3. az udvarban és az emeleten
Telefon: Aut. 897—03.

Női konfekció, tavaszi kabátok, esőköpenyek, szövet-bélés-, selyem-, vászon- és kötszövött áruk, férfi- és női kész fehérneműek, divatárak, szőnyeg, függöny, paplan, takaró, matrac stb.

A m. kir. csendőrség tagjainak
kedvező részletfizetési feltételek.

Üzent az Olt. Csak mint toborzott honvéd léphet be a honvédséghez, ha már a csendőrségtől leszerelt. Mint rendfokozat nélküli honvédet veszik fel s az előhaladása az egyes rendfokozatokban rendelkezésre álló helyek arányában történik. Csak a rendfokozat nélküli honvéd zsoldjával kezdheti.

Nagykanizsa. Ha a Kormányzó úr Öfömméltósága előtt audiencián óhajt megjelenni egy polgári egyén, akkor közvetlenül a kabinetirodában jelentkezzen (Budapest, Vár) s ott adja elő, hogy milyen ügyben kér kihallgatást. A kabinetiroda dönti el, hogy az illető legfelsőbb kihallgatásra bocsátható-e vagy sem. Közben seholva kérvényt beadnia nem kell s jelentkeznie sem kell másutt. Azt mindenesetre meg kell fontolnia az illetőnek, hogy kérése van-e oly nagy horderejű és oly rendkívüli, hogy a kihallgatás engedélyezésére számíthasson.

B. F. örmester, Zákány. Magyar történelmi, földrajzi meg csendőrségi vonatkozású rejtvényt szerkesszen, amiből tanulhatnak bajtársai. Ezt — bár sikerült munka — nem használhatjuk.

Szolnok. 1. Ön annak idején valóban tényleges katona volt s így próbacsendőrnem lehetett, hanem csupán pótcsendőrnem. 2. Nyugdíjba beszámítható szolgálati idejét csak 1921 december 27-től lehet számítani. Előző szolgálati idejének a beszámítására, a fennálló szabályok értelmében, reménye sem lehet, mert a megszakítás túl nagy. 3. Olvassa el lapunk múlt évi 9. számában közölt 48. lekszikon válaszkérdést. 4., 5. Hogy előmenetelre a meglehetősen tarka büntetési lapja ellenére is számíthat, azt már abból is láthatja, hogy egy évi kifogástalan viselkedés után az örmesteri előléptetése megtörtént. Teljesen öntől függ, hogy hogyan igyekszik s hogyan viseli magát és teljesen e szerint fog előrehaladni vagy elmaradni. Szakítson egy csapásra a régi rossz szokásaival, tanuljon és dolgozzék becsületesen s akkor mindannak, ami önnek is, de bizony az előljáróinak is kellemtelen volt, a nyomai is elenyésznek. A felejtés és megbocsátás természetes, ha csak fiatalkori botlásokról, tévedésekről van szó. 6. Olvassa el az 1928. évi 12. sz. Csendőrségi Közlönyben megjelent 45.769 eln. VI. c. 1928. sz. belügyminiszeri rendeletet, amely a legénységi fenyítések törlesztését szabályozza. 7. Erre a kérdésre előbb már válaszoltunk. 8. Ezt csak az előljárói bírálhatják el. 9. Később kap választ.

Dunamenti örs. Névtelen levélre nem válaszolunk.

Osztályparancsnokság, Mátészalka. A volt brassói csendőrkörület irattárát a budapesti kerületi parancsnokság őrzi.

K.. Temesvár. Nyelvtanilag a határozmány éppen olyan rossz szó, mint a határozvány. A közhasználat inkább az utóbbi felé hajlik s a mi nyelvérzékiünk szerint is ez a jobb.

Nélkülözni ezt a szót nem tudjuk, mert nincs helyette jobb. A határozat magyarabb szó, de nem fejezi ki azt, azt, amit a határozvánnyal mégis csak meg tudunk mondani. Minden nyelvnek vannak ilyen apróbb zavarai.

Udvari ügyész (vádoló). A jeligéje kicsit tarka, de nagyon találó, a levele tényleg csupa vád. Azt pedig valószínűleg tudja, hogy még a vádlónak se szabad egyoldalúnak lennie. De nézzük a kérdéseit. 1. A Szut. 578. pont 2. bekezdése világosan előírja, hogy az eltávozást helyben is igénybe lehet venni, természetes tehát, hogy az örskörlet községsége is lehet eltávozást kérni. Ennek egyszersmindenkorra való eltiltása ellenkezik a Szut. bevezető rendelkezéseinek 2. bekezdés 4. sorában foglaltakkal. 2. Kérdezze ezt meg tőlünk majd tíz év múlva, ha ön is idősebb lesz. Akkor azt fogja helyesnek találni, amit most fájlal, mert az ember már ilyen. Ha azonban mindenképpen a maga igazára törekszik, örskihallgatáson előadhatja az erre vonatkozó kérelmét. A munka arányos megosztása ugyanis az örsparancsnoknak kétségtelen kötelessége. 3., 4. Válasz a lekszikon rovatban. 5. A szakasziparancsnok mindent elrendelhet, amit a szolgálat szempontjából szükségesnek és helyesnek talál s a csendőrnem a parancsnak eleget tenni köteles. Ami már most a magánlábbelik talpának a bezsírozását és feketére fényesítését illeti, a mi véleményünk szerint ez a rend és tisztaság túlzott keresése. Még a legfényesebb városi lakkcipők talpát sem szokták az emberek feketére fényesíteni, annál körülményesebb és bizony költségesebb dolog volna ez a sáros falun. A rendet és csinosítást is csak a természetes szükség határáig szabad keresni. 6. Ön helyesen fogja fel az utasítást, de az örsparancsnoknak bizonyosan volt rá oka, hogy így járjon el. Nekünk önöket mindannyiokat jól kellene ismernünk, hogy ebben a kérdésben véleményt mondhassunk. Így csak annyit mondhatunk, hogy végezze a maga dolgát mindenki kifogástalanul s akkor kizárt dolog, hogy ilyen kérdések felmerüljenek. 7. Válasz a lekszikon rovatban.

K. S., Darvas. Tartalékos volt, címe ismeretlen.

L. G. csendőrnem, Pétervására. Előfizetése folyó évi július 30-ig rendezve van.

Magasháza. A nősülési kérvények beadására vonatkozó tilalom a csendőrség vitéz tagjait is érinti. Ez alól semmiféle címen sem lehet kivételt tenni.

Ófalu. Nézze meg a f. évi 5. sz. Csendőrségi Közlönyben megjelent 45.115 eln. VI. c. 1929. sz. belügyminiszeri körrendelet mellékleteként kiadott öltözeti táblázatban a társasági öltözet, menetöltözet és kényelmes öltözet rovatokat. Társasági öltözetben csak fehér kesztyűt, menetöltözetben (tehát járőrszolgálatban is) csak barna kesztyűt, kényelmes öltözetben pedig barna vagy fehér kesztyűt viselhet. Mindennél bőrkésztyűt kell érteni.

Csendőrségi szállító!

Khaki posztó, Loden, szintartó gypju, a legerősebb strapára, méterje — — — — — 15.20 P
Ugyanaz „Herkules Loden” minőségben — — — — — 17. — „
Khaki kammgarn, szintartó, tiszta gypju — — — — — 18.50 „
Ugyanaz extra finomban — — — — — 22.50—25. — „
Csendőrkalap-toll, valódi kakastoll, csak dupla, dus kivitelben van raktáron, tollforgókkal együtt 7.60 „
a 40 év óta fennálló és a csendőrségnél elismert

M Á R E R

egyenruházati intézetében

Budapest, VIII., Baross-tér 9.

a Keleti p.-udvar érkezési oldalán, a Baross-szoborral szemben.

Telefon: József 321—78.

Egyenruhák külön mérték után 3—6 havi hitelle.

Egyenruha-szabóságom és sapkaműhelyem a helyszínen személyes szakképzett vezetésem mellett működik.

Hegedű
Harmonium
Tárogató csak itt a valódi
Cimbalom
Harmonika
Ci era

és az összes hangszerek, legjobbak, csakis itt a gyárban kaphatók.
Művészi javít, legjobb hurokat készít.
Árjegyzéket ingyen küld

MOGYORÓSSY GYULA m. kir. szab.
hangszergyára

Egyedüli magyar hangszergyár az országban

BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 71.

Csendőrségnek részletfizetést kedvezmény

33 év óta a világot uraló eredeti angol
The Champion kerékpárokat
és elsőrangú Central, Bobbin súlyosztós
varrógépeket 5 évi jótállással 20 P havi rész-
letre szállítunk.

kerékpáralkatrészeket

láncot, pedált, kormány lámpát, nyergeket stb. bármely gyártmányú kerékpárhoz
nagyban, eredeti gyári árban külső gummit 6.50, belsőket 2.10 pengőtől.

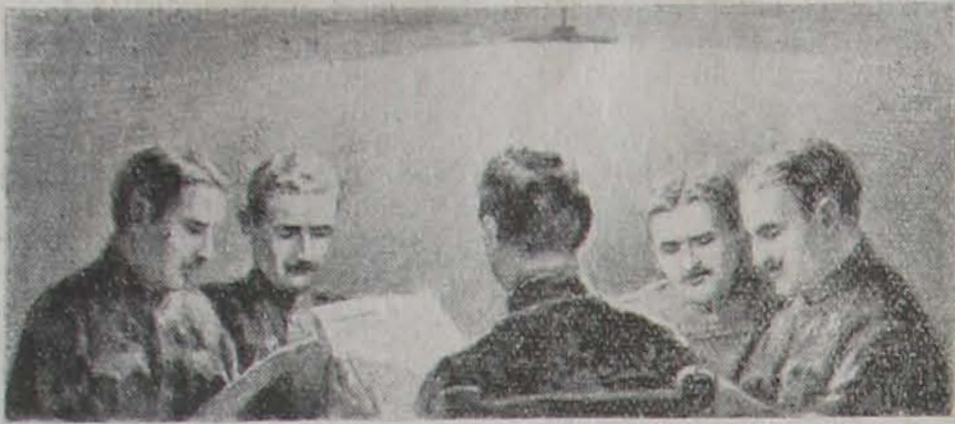
Kerékpárok
130 P.-tól feljebb.

LÁNG JAKAB ÉS FIA

kerékpár- és varrógépnagykereskedők.
Magyarország legnagyobb, legrégibb és legmegbízhatóbb kerékpár üzlete.

Budapest, VIII., József-körút 41. szám.

60 éve áll fenn! - Árjegyzék 1000 képpel ingyen.

Brazilián keresztül.

Írta: KALETSKY ZOLTÁN.

(11).

Emberek zúgolódtak s azt mondták, hogy ha tovább is így tart, nem hajlandók tovább velünk jönni, mert nem tudják kipiheenni a nap fáradalmait. Vadászaink hűen kitartottak mellettünk, közösen kértük őket, hogy maradjanak még tíz napig. Nehezen, de mégis elfogadták. Mi tudtuk, hogy nyert ügyünk van, mert tíz nap múlva olyan távol leszünk már, hogy nem lesznek hajlandók fegyver nélkül visszaindulni s tíz nap múlva a moszkítócsipéseket is jobban fogják tudni elviselni, mert azt nehezen bírják, de mégis meg lehet szokni.

Január 11-én este elindultunk jaguár- és tapirlesre, különben az egész napot pihenésnek szenteltük. Embereink szép eredménnyel horgásztak a Parana halban dús vizében, különben vacsoránk is e mellett tanuskodott, mert különböző ízletes halak kerültek tányérainkra.

A nap még égetően tűzött alá a horizontról, mikor a kis csapat közül négyen már is útnak indultunk. Barátom az egyik olasz munkásunkkal jaguárlesre indult, míg én egyik vadászunkkal a Rio Verdét követve, olyan csapást kerestünk partjain, hol tapirnyomokat találunk. Három munkásunk és egy vadász a táborban maradtak. Bár a barátom nagyobb hasznát vehette volna a vadásznak, mégis így kellett beosztani, mert a munkásokat egyedül, felügyelet

nélkül nem mertük a táborban hagyni, mert attól tartottunk, hogy a sötétség leple alatt, távollétünk idején, úgy az ösvérekkel, mint élelmiszereinkkel megszöknek. Hasonló esetek történtek már vadász-expedíciókkal s a vadászok csak annak köszönheték megmenekülésüket, hogy néhány fegyverrel és tölténnyel rendelkeztek, de a megszökött munkások nyomára többé sohasem akadtak. Ezeket tudva, a táborban maradt vadászunkat óvatosságra intettük s mielőtt elindultunk figyelmeztettük, hogy lehetőleg ébren töltsse el az éjszakát.

Úgy barátom, mint én, egy-egy tyúkot vittünk magunkkal. Vadászommal csak igen nehezen és lassan tudtunk előrehaladni. Még alig meneteltünk egy óra hosszat, mikor beköszöntött a teljes sötétség. Most csak igen lassan és óvatosan törtettünk előre. Két órát mehettünk, mikor a folyó egy kis mellékágának torkolatához érkeztünk. A hold éppen most bújt elő a fák koronái felett, mindjárt láthatuk, hogy a patak partjain erős csapások vezetnek a mederig, de a sötétség miatt nem láthattuk, hogy milyen állatok járkálják azt. Vadászomat feljebb küldtem a Rio Verde partján, körülbelül egy km. távolságra tőlem, míg én egy alkalmas fán úgy helyezkedtem el, hogy úgy a folyó, mint a patak partjait láthassam, ahol a csapások vezetnek. Még hallottam, amint vadászom, ki a tyúkot is magával vitte, a kitűzött cél felé csörtetett, de kis idő elteltével már halotti csend uralta az őserdő éjszakáját.

Azok, akik már résztvettek trópusi őserdőkben vadászatokon, tudhatják csak, hogy eltekintve a sok testi fájdalomtól és fáradságtól, milyen sokat szenved a vadász lelkiileg is, különösen akkor, amikor nem kedvtelésből űzi veszélyes foglalkozását, hanem anyagi helyzetének javítása s egy szebb jövő reményében viszi bőrét az őserdők veszéllyel telt rengetegeibe, távol minden civilizációtól és kultúrától. A percek órák lassúságával telnek, a moszkitók ezrei dongják körül a vadászt és alaposan próbára teszik az idegeit. Különösen sokat szenvedtem olyankor, amikor nem volt szabad dohányoznom; azok, akik szintén rabjai a dohányzásnak, tudják csak elképzelni, hogy mit jelent órák hosszat, sötét éjszakák át éber figyelemmel virrasztani ciga-

Világ cég: Sternberg

királyi hangszergyár BUDAPEST

Rákóczi út 60. — Képes árjegyzék ingyen

Csendőrségi és más egyenruhák és polgári öltönyök

részletre!

Nagy Kálmán

a Kossuth Lajos-utcai
templommal szemben.

Ferenciek-tere 2, félemelet

Nagy választék angol szövetekben.

BUTOR részletre
olcsón VI., **Ó** Budapest **3.**
Postások és rendőrség szállítója.

OPERA

RUHÁZATI VÁLLALAT

BUDAPEST, ANDRÁSSY-ÚT 20. SZ.

AZ OPERA MELLETT.

Férfi és női ruházati cikkek, vásznak,
selvmek, fehérneműek, szőnyegek a
csendőrség tagjainak készpénzárban,
8 havi részletfizetésre

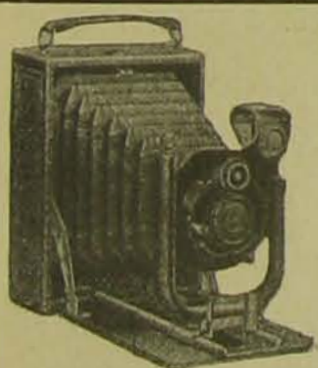
retta vagy pipafüst nélkül. Hogy gondolataimat eltereljem a lehetetlen s elérhetetlen vágyakról, a jövőt ecseteltem magamban rózsás színekben, amikor majd mint Amerikát járt és sokat tapasztalt ember fogok hazakerülni a mi szép alföldi falunkba, ahol még farkasokra sem vadászhattunk és ahol már akkor is kellemetlenül érezzük magunkat, amikor egy eltévedt szunyog a kezünkre merészkedik és megcsip, megzavarva a fekete élvezését, melyet falusi otthonunk muskátli verandáján költünk el a nap utolsó szivarjával egyetemben.

Merengésemből a víz szokatlan csobogásának hangja ébresztett fel. A kis patak medre felől jött a zaj. Fegyveremet óvatosan, hogy a legkisebb zajt se csináljam, vállamhoz emeltem. Csend... Lélegzetemet visszafojtom s úgy képzelem, hogy még a szívem dobogása is nagy zajt csinál. Ismét a víz erősebb csobogása s ez mindig gyakrabban ismétlődik. Tudtam, hogy tapirok közelednek, mert azoknak szokásuk a vizet felkavarni, amikor ormányszerű orrukkal rovarokat és férgeket keresnek a víz iszapjában. Már-már attól tartottam, hogy nem jönnek oda, ahová én is láthattam. Kellemesen csalódtam. Alig mulhatott el öt perc, nyugodt lassúsággal jelent meg egy hatalmas tapir, közvetlenül utána még kettő, valamivel kisebbek. Óvatosan emeltem vállhoz fegyverem, elsőrangú ideális cél volt, a legnagyobbat szemeltem ki első áldozatnak. Alkalmas pillanatban meghúzom a ravaszt, hatalmas dörrenés. Mint a kőszobrok állanak a tapirok egy rövid pillanatig. A legnagyobbik élettelenül esik össze. Azonnal duplázok a már menekülni igyekvő másodikra, ez a lövésem is talált, de mire a harmadikra akartam a fegyveremet emelni, már csak távoli törtetését hallottam a sűrűből, melynek leple alatt sikerült elmenekülnie. Mindkét példány ott feküdt élettelenül a víz sekély medrében. Le szerettem volna kúszni a fáról, hogy partra vonszoljam a tetemüket, de ezt tiltja az itteni vadászreglama. Kényelmesen és most már valamivel nyugodtabban helyezkedtem el a lombok között, hogy megvárjam, amíg kivilágosodik. Elmerengve gondolataim közegette, két távoli lövést hallottam, majd valamivel később

ismét egyet. Tudtam, hogy csak a vadászomtól eredhetnek a lövések, mert ő volt abban az irányban.

Mikor világosodni kezdett, elhagytam kényelmetlen leshelyemet s a két elejtett tapir megnyúzásához fogtam. Egyedül csak igen nehezen birtam a súlyos állatokat a partra vonszolni és bár a nyúzásuk is nagyon nehezen ment, nyolc órára mégis elkészültem velük. A vadászommal történt megbeszélés értelmében, reggel 9 óráig kellett várnom rá. Cigarettára gyujtottam s vártam az érkezését. Még cigarettámat sem szívtam el teljesen, mikor zöröjt hallok a bozótból. Vállhoz emelem a fegyveremet s egy fa mögött helyezkedem el. A zaj állandóan közeledett, tudtam, hogy csak ember vagy tapir jár ilyen csörtetve. Egyszer csak szétnyílnak a lombok és vadászom jelenik meg a kis tisztáson, egyik kezében a puskája a másikban pedig az élő tyúk. Mikor közelebb jön, látom csak, hogy egy jaguárbőr van a hátára erősítve hátizsák módjára. Örömmel üdvözljük egymást, röviden elmondjuk éjszakai kalandunkat, a bőroket összecsomagoljuk és elindulunk a táborunk felé. Alig teszünk néhány lépést, mikor egy sukurit veszek észre, amint egy kisebb fára igyekszik felkúszni, célok és máris eldőrdül fegyverem. Nagy zuhanás a kígyó leesik, de abban a pillanatban máris a sűrűbe menekül. Bosszankodtam az elhibázott lövés miatt, a sors azonban rövidesen kárpótolt, mert alig tettünk néhány lépést, már a párja is csövem elé került, a találat jó volt, azonnal meg is nyúztuk.

Dél lett, mikorra teljesen kifáradva táborunkba érkezünk. Barátom és kísérője még most sem jöttek meg. Az ebédet mohó étvágygal fogyasztottuk el, vadászunk, ki a táborban maradt, két fajdkakast készített el és azokkal kedveskedett nekünk. Már a feketénél tartottunk, amikor barátom is megérkezett a kísérőjével. Ők voltak a legszerencsésebbek, mert két jaguárt és egy vadmacskát sikerült löniök. Kölcsönösen elbeszéltük az éjszaka élményeit s aztán pihenőre tértünk. Vadászunk, ki az éjszakát a táborban töltötte, sukuri vadászatra ment, míg a munkás, aki szintén pihent az éj folyamán, a hozott bőroket sózta be és készítette elő a szárításhoz.

Fényképezőgépek

prizmás látcsövek

6—12 hónapig terjedhető részletfizetésre készpénzáron, ellenőrizhető eredeti gyári árjegyzék szerint.
HATSCHEK és FARKAS
optikai és fényképészeti szaküzlet

BUDAPEST, IV., Károly-körút 26. szám.
Fiók: VI., Andrásy-út 31. (Nagymező-u. sarok.)

Kérjen árajánlatot!

IRÓGÉPEK

az összes rendszerűek garanciával, kedvező fizetési feltételekkel.

Eladás, csere, vétel, szakszerű javítóműhely.

ENERGIA

írógép és irodafelszerelési vállalat.

Budapest, V., Alkotmány-u. 31. Vilmos császár-út sarok. — Telefon: Automata 141—05.

Saját készítményű BÚTORAIMAT

malmentességel engedélyezek.
Cv. árú telefon: 980—95.

MÜLLER LAJOS bútorgyáros **Dobány-u. 37**

—o— Miniaraktár telefon: J. 373—18.

10 százalékos árkedvezménytel kaphatják fényképes igazolványuk felmutatása mellett a csendőrség tagjainak 12 havi részletvásárlásánál teljes ka-

Butorhitel

ÚJ ALAPON, készpénzáron, 18 havi részletfizetésre. Ezen rendkívüli fizetési kedvezményt vidéki vevőknek is megadom. **Sándor Ignác**

butoráruháza Budapest, VI., Desewffy-uca 18—20. Vilmos császár út és Nagymező utca között (saját házban). 2-es és 10-es villamos megálló.

BALINT* LA SZLO
KEREKPÁRKERESKEDE'S BUDAPEST VIII. ÜLLŐI-ÚT 52b

~ • KEREKPÁROK •
• LEGJOBBAK •
• LEGOLCSÓBBAK •
~ • KEDVEZŐ • ~
RÉSZLETFIZETÉSEK
CSENDŐRÖKNEK
~ • KÜLÖN • ~
ÁRKEDVEZMÉNY.

PAPLAN- és szőnyegáruház

ezelőtt: **most Rákóczi-út 82. szám.**
Rákóczi-út 66.
Nagy választék paplanok, szőnyegek, terítők, takarók, pokrócok, matracok, szelők, bőrdők, nyugágyak, szalagarnitúrákban. **Menésen olcsó árban.**

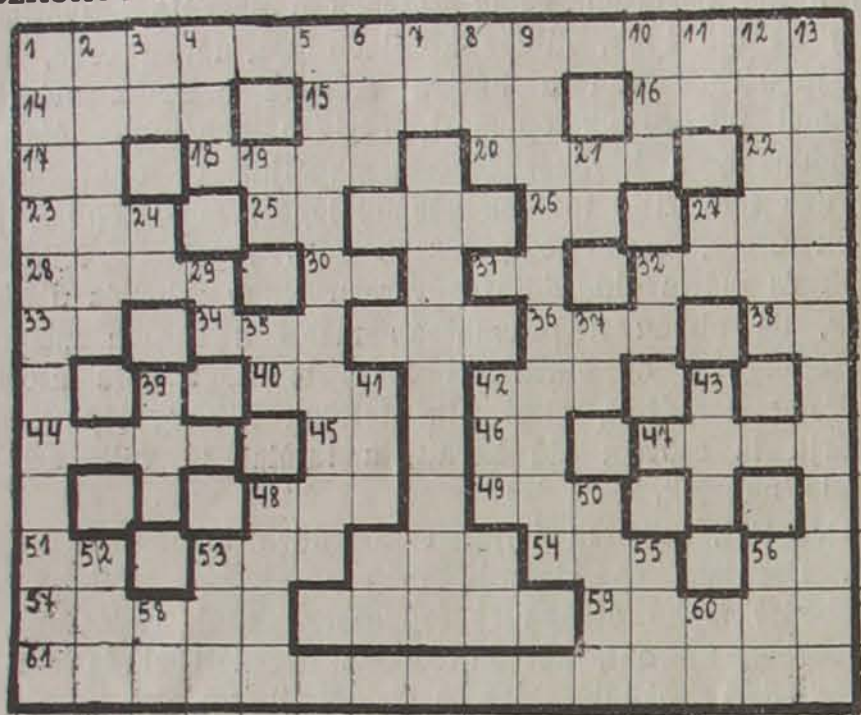
Naplemente előtt érkezett csak vissza vadászunk, ki szintén eredményesen fejezte be a napot, négy sukurit sikerült elejtenie. Azt a tanácsot adta, hogy a mai éjszakát töltsük valamennyien a táborban s ne menjünk jaguárlesre, hanem holnap reggel induljunk el valamennyien sukuri vadászatra, mert itt a környéken nagyon sok van és vadászatuk nem olyan fáradságos, mint a jaguárok éjjeli vadászata. A vadász indítványát elfogadtuk, mert a délutáni

eredmény igazolta állítását. Igaz, hogy a sukuri höre nem olyan értékes, mint a jaguáré, de gyakrabban kerül cső elé s ezért vadászata sokkal jobban kifizeti magát. Éjszakára beosztottuk a szolgálatot, tüzelőfát gyűjtöttünk és elláttuk az öszvéreket, hogy bőségesen táplálkozhassanak s csak azután tértünk nyugalomra függőágyainkba.

(Folytatjuk.)

KERESZTREJTVÉNY.

Készítette: **BIACSI SÁNDOR g. tiszthelyettes (Szeged).**

Vízszintes sorok:

1. A legszebb imádság. 14. Rádió műszó. 15. Betüptőlással világrész. 16. Nem nagy. 17. Visszafelé címrövidítés. 18. Visszafelé belga fürdőhely, 1920-ban az antant és a németek tanácskoztak itt. 20. Visszafelé szörme németül. 22. Szerszám. 23. Folyó Galiciában. 25. Visszafelé a rab igéje. 26. Mutató szócska. 27. Visszafelé térd németül, fonetikus. 28. Visszafelé: általában így nevezik a tótót. 30. Visszafelé: katonai elnevezés. 31. Kötőszó. 32. Mássalhangzó pótlással, ékezet nélkül, ázsiai népfaj. 33. Visszafelé: személyes névmás. 34. E nélkül nincs erőművész. 36. Meggyilkolt államfő. 38. Visszafelé: betüptőlással védmű. 40. Egy új állam betűjelei. 42. Van, németül. 44. Felvidéki megye. 45. Névelő. 46. Összetett mássalhangzó. 47. Szerszám. 48. Számrövidítés. 49. Ürmérték. 51. Sporteszköz. 53. Híres város. 54. Leánynév becézve. 56. Összetett mássalhangzó. 57. Ránk férne. 59. Spórás növény. 61. Limanovai hősök.

Függőleges sorok:

1. Valamikor Magyarországhoz tartozott. 2. Ellenségeink. 3. Betüptőlással futball műszó. 4. Visszafelé: magyar költő. 5. Nagy szerepe lesz a jövő háborújában. 6. Élelmicikk. 7. Nemzet. 8. A hajók e betűkkel kérnek segítséget. 9. Nehéz harcok színhelye volt Galiciában. 10. Ige. 11. Ékezettel egészséges. 12. Veszedelemes harci eszköz. 13. Angol grófság. 19. Ilyen hadnagy is van. 21. Mutató szócska. 24. Indulat szó. 27. Mindenkinek van ilyen. 32. Nemzet. 35. Híres betyár monogramma. 37. Helyhatározó. 39. Ösanyánk. 41. Ebből lesz a mondat. 42. A legyőzött nép viseli. 43. Folyó Erdélyben. 48. Mienk rácul. 50. Női név fölös ékezettel. 52. Női név becézve. 53. Község Fehér megyében. 55. Király franciául, fonetikus. 56. Visszafelé: anti bolsevista klub. 58. Itt németül. 60. Visszafelé: betüptőlással erdei gyümölcs.

A helyes megfejtők között egy díszes hamutartót fogunk kisorsolni. Megfejtést csak a csendőrség legénységi egyénéitől fogadunk el. Határidő április 20. Az eredményt a május 1-i számunkban fogjuk közölni.

Intelem.

A Csendőrségi Lapok folyó évi 9. számában hasonló cím alatt közölt rejtvény megfejtése.

Mi nem kívánunk minden csendőrnek főnyereményt, mert ha minden csendőr milliómos lesz, akkor mind leszerel s

nem marad csendőr...¹⁾ S mi lesz akkor?... Magyarország csonka, koldus szegény és védtelen s a többek között Anglia által is lefegyverzett.²⁾ A mi feladatunk, hogy az állam rendjét és biztonságát mindig fentartsuk és mindenkivel szemben megvédelmezzük, minél nagyobb a bűnözés lehetősége és kísértése. annál éberebben.³⁾ Gondolkozni sem szabad felette, hogy minden körülmények között és csakis a szolgálat érdekének szabad győzedelmeskednie.⁴⁾ Baja velünk csak mindig annak volt és lesz ezután is, aki a politikát összetéveszti a közbiztonsággal.⁵⁾ Ebben a kis országban is sokan vagyunk, hála Istennek, akik nemzetünk és drága magyar leányaink jövőjét szívünkön viseljük.⁶⁾ Mindent nem lehet az államtól vagy a népjóléti minisztériumtól várni.⁷⁾ Nincs ebben az egész ügyben egy szemernyi politika sem, csakis kizárólag közbiztonság.⁸⁾

De miért írjuk le mindezt éppen a Csendőrségi Lapokban? Csak azért, hogy gondolkozzunk felette, vajjon okvetlenül úgy kell ennek nálunk is lennie.⁹⁾ A csendőr szolgálata nem olyan, mint a legtöbb katonai vagy polgári altiszté vagy alkalmazotté, akit hivatása nem gátol abban, hogy akár élete végéig is egy állomáson szolgáljon.¹⁰⁾

De nem így a csendőr.¹¹⁾

Nagyon természetes, hogy mindez nemcsak a tiszthelyettesi rendfokozatra vonatkozik, hanem az összes altiszt rendfokozatokra is.¹²⁾ Ez a szeretetteljes ragaszkodás, a szolgálati kötelekkel együtt meg nem szünő ezek a lelki kötelek az ideális előjáró legszebb ékessége.¹³⁾

Vezércikkek: 1. 1. szám 6. bekezdés. 2. 7. szám 18. bekezdés. 3. 6. szám 7. bekezdés. 4. 5. szám 8. bekezdés. 5. 3. szám 6. bekezdés. 6. 4. szám 9. bekezdés. 7. 6. szám 6. bekezdés. 8. 3. szám 6. bekezdés. 9. 4. szám 7—8. bekezdés. 10. 5. szám 6. bekezdés. 11. 5. szám 7. bekezdés. 12. 2. szám 9. bekezdés. 13. 8. szám 6. bekezdés.

Beérkezett 104 megfejtés. Helyesen fejtették meg:

Vejszi Ferenc őrm. Bánhida, Szalay Sándor g. th. Pécs, Csap Mihály csendőr Doboz, Benedek József törm. Belatorföldvár, Csiki Pál csendőr Jászladány, Tóth Lajos gy. őrm. Komádi, Jakab Imre őrm. Gacsály, Kajtar Sándor őrm. Cséppusztá, Száraz András csendőr Budapest, Schreiner József őrm. Rajka, Kovács Mátyás őrm. Kübekháza, Deák Kálmán csendőr Veszprém, Szuromi András csendőr Hollóháza, Batori József tiszth. Gyöngyösmellék, Veszprémi őrm. Lébény, Gyüre Mátyás próbacsndőr Lakitelek, Horváth Ferenc csendőr Hajmáskér, Sipos Imre őrm. Nagybátony, Kispál János tiszth. Győr, Bánovits György őrm. Dráva-szabolcs, Németh Dezső csendőr Egercsehi, Rimoczi Károly l. csendőr Alsódabas, Erdélyi Bálint csendőr Sósút, Varga Mihály csendőr Törökszentmiklós, Bottha Lajos csendőr Eger.

A sorsolcislál az ébresztőórát Sipos Imre nagybátonyi őrsbeli őrmester nyerte meg, akinek azt egyidejűleg postán elküldöttük.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN százados.

HELIOS-nyomda Budapesten, VII., Sip-utca 3. sz.

Telefon: József 413—27.

Felelős vezető: Weitz Károly